

SALT Outlines & Posters

Ata SALT

THE SALT PROJECT

Copyright © 2000-2011 The SALT Project. All Rights Reserved.

Vaikala Kisou sou SALT Muai Aloxo 'o

Lataua xe Ta mitema

1. Nenge tamulinu 'ilixo sou vaikala manina a loxovaa?
2. Lataua ulavusou umasaxainge lailaixe loxo anu maminge laixe
3. Lataua anu itema iou a loxovaa?
4. 'Ilixo noxou Lataua a loxovaa?
5. Nenge nenge'a Lataua Tavaitami a loxovaa?
6. Tava'u loxovaa la sou Lataua mukoinenge xe musosovosinge
7. Lapuloto noxou Lataua no anu 'ilixo sou tamasaxainge

Satani xe Susu

8. Satani ne anu 'ena'ei xe anu utaloxolixa'a ta mitema no anu 'ili'ilixo a loxovaa?
9. Tava'u a loxovaa la sou nexe ta'oxo'oxo susu 'o?
10. Mii ma'ia manina tano'u loxo lakolisou susu noxingue?

Vote'i sou Pamauli

11. Nenge temaisaou alauna noxou Lataua
12. Vote'i sou pamauli muxali a loxovaa?
13. 'Ili'ilixo ma'ia manina tamaisou uxolu no anu maulixu itema mumaxau'ulexe anu itema sou lalotu

Maulixu Itema sou Lalotu xe Kisou Lalotu

14. Vote'i sou taua'ulixu uluau aloxo 'o
15. Tava'u loxovaa la sou nenge taxolu malemalenga 'o?
16. Nenge taua'ulixu 'ili'ilixo masumasua e muxolu pekia'u no nano no anu maulingenge a loxovaa?
17. Tava'u loxovaa la sou nenge talulusou susu noxi'a leviani?
18. Nenge taxali ta mitema sou lalotu no nano no anu tani vilevilesi a loxovaa?
19. Vote'i sou talalaxinu vaikala xe taa'aloxu

LATAUA XE TA MITEMA

Leseni 1: NENGE TAMULINU 'ILIXO SOU VAIKALA MANINA A LOXOVAA?

Xavutala tatila sou vaikala ane 'o aloxo 'o: Ta mitema tavu'alo imuxaxu tane'i la imulinu laixe no anu mauilxa'a, leviani milavusou xe leviani la, ilavusou uasi. Nenge'a tatovonu muxamuxaxu tanenge no anu vaikala manina noxou Lataua mo sou nenge tatulusou maulinenge no anu vaikala manina noxou ne. Iesusi anusisi mumuamua'i no lalia 'o la mumulinu 'ilixo mulapusi.

A. 'Ilixo manina xe 'ilixo kalakalavoi muxolu noxou 'ena'eit?

1. Ta mitema ane imuxaxu tane'i noxou Lataua uasi, ilavusou imuxaxu tane'i no anu a'alo ilou vaikala kalakalavoi. Rom. 1:18 [2 Tesa. 2:9-11; Book Song 14:1]
2. Paulo muvikalane'i ta loopala ne Kolosi lexe, ngalomuxa'a ta mitema sou a'alo kalakalavoi no lia 'o mamu. Xo anu umaxa'u lexe ta loopala kalumo ne imomomo sou imuxaxu tane'i no anu vaikala kalakalavoi kalumo. Kolo. 2:8 [1 Ioa. 2:26]
3. Lataua momasaxa lexe ane'i ane ilotu noxou ne ilotu no anu xavii Uleenu Tavuna xe 'ilixo maninasou. Ioa. 4:23-24
4. No mine nenge taleleme tatetelo no anu loopala noxingue no nano no anu maulinenge, la sou vaikala noxou Lataua umomomo sou usu'ulinenge, la sou vaikala noxou Lataua umomomo sou usu'ulinenge talavusou Lataua laixe. Kolo. 1:10 [2 Pita 3:18]
5. Ta mitema e mimuxaxu tane'i noxou Lataua, laixe lexe imulinu vaikala manina noxou Lataua muai no nano no anu Lavuku Tavuna. No anu vote'i ane nesi la sou usu'ulinenge sou uxexenu xavutala vulaulau ilou vaikala kalakalavoi.

B. La sou nini nalavusou vaikala maninasou la sou vaikala manina ne ululusine. Ioa. 8:32

1. Ta mitema e imuxaxu tane'i uasi ne ilulu uasi, xo ane'i mimuxaxu tane'i no anu mimii vulaulau.
2. Ta mitema e mimuxaxu tane'i lexe Lataua mulivulixa'a ne mixolu no anu sakisaki sio, xo ane'i imuxaxu tane'i no anu mimii vulaulau sio.
3. Mo ta mitema e mimuxaxu tane'i maxuveeni ne, ane'i imuxaxu tane'i no anu mimii vulaulau kalumo. Ia Iesu anusisi si mumulinu laixe.

C. Mii tatila manina ane lexe takamulinu vaikala manina noxou Lataua 'o. Xo xavutala lailaixe xe masumasua ne, nenge ta momomo sou taxalisou tu'utu'umaxu.

Uli'u → Ovu → Ngiaxu

Xavutala → Masaxa → Taxaxaisou

1. Loopala noxinge uxalixu mimii tavu'alo no anu maulinenge loxo ovu uno'u 'ani no anu uli'u la sou unene'a.
2. Vote'i ta tamei

Vaikala manina → Talulu → Mauli laixe Ioa. 10:10

Kalavoi → Taxolu no 'a sakasaki → Mauli laixe uasi 2 Tesa. 2:9-12

- a. Nenge tamaisai'a ta mitema e maulixa'a laixe uasi ne, ilavusou i'oxonu masuane'i la xe i'oxonu mauane'i ta menexi'a. (sosovosou ovu no avonge 'ae)
  - b. Nenge temuxaxu tanenge mo texali ta mitema sou lalotu ne, ia nenge kalumo tamuxaxu tanenge no anu mimii vulaulau kalumo. Xavatalamenge ukalavoinenge lexe nenge te'oxonu noxou Lataua ane no mine anu u'oxonu noxi'a ta mitema.(ovu nonixi)
  - c. Ta tema lalotu e milolotu maxuveeni, no mine miitiiti xe milavu laixe no anu vaikala noxou Lataua, la mimulaxu kalavoi se'i mu'una no anu vaikala noxou Lataua ne. Ia vaikala kalakalavoi leviani lexe vaikala noxou Lataua uxexeenu no anu maulixu a uao uxoxolu sio. (ovu no avonge tema)
3. Itema uxiunu maulixu anu umomomo sou uxiunu tuala.
    - a. Vaikala noxou Latauasi umomomo sou uxiunu maulixu itema.
    - b. No anu 'ilixo sou taa'aloxu vaikala noxou Lataua ulai noxi'a ta menexinge xe talosie'i sou imulinu 'ili'ilixo noxou Tila ukalusi ne, anu loxo nenge ta'oxone'i ixali loxo ta molomolo noxou. Mata. 28:18-20
    - c. Ta molomolo noxou Iesu imomomo sou ilosie'i ane'i mose'i sou imulinu Tila.
  4. Ngakolinu talitali'i no anu vaikala maumautunu muai no nano no anu vaikala noxou Lataua 'o.
  - Vaikala noxou Lataua muvikalanengexu vaikala manina xe

muvikalanenge no anu vote'i sou talavusou Iesu a loxovaa?

- No mine ngamulinu vaikala maumautunu muai no nano no anu vaikala noxou Lataua ne, la sou vaikala ne uxiunu maulingenge a loxovaa?
  - a. Ioa. 8:32
  - b. Ioa. 14:6
  - c. Ose. 4:6
  - d. [Xala. 5:7-10]
  - e. [Ioa. 8:44-45]

D. Vaikala manina ne anu a loxovaa: Vaikala manina ne anu muvikala manina no anu mimii e muxolu 'o. Mo mulosiengexu mimii lexe muxolu a loxovaa!

E. Opo uavuti sou ngalavu laixe no anu vaikala noxou Lataua xe ngalavusou vaikala manina laixe.

1. Tatovotovonu. [Apos. 17:10-11] (Ta Velea)
2. Tatulu peki'ainge mo taxaxai. [2 Timo. 2:15] (Itema sou xaixai utetelisou vaikala manina)
3. Lailaixe no anu vaikala noxou Lataua. [2 Timo. 3:16-17] (Vaikala muai no nano no anu vaikala noxou Lataua anu vaikala noxou Latauasi)
4. Uleenu Tavuna usu'uli. [Ioa. 16:13] (Uleenu sou vaikala manina anusisi umomomo sou ulosienge no anu vaikala manina)
5. Ngasu'uline'i ta'ei ane imomomo sou ixaxai, la sou ane'i ilosie'i leviani la. 2 Tito. 2:2

F. Lexe ngingi ngelavusou vaikala manina noxou Lataua ne ia, ngamulinu no anu maulingenge UASI, la anu mii sou maela manina.

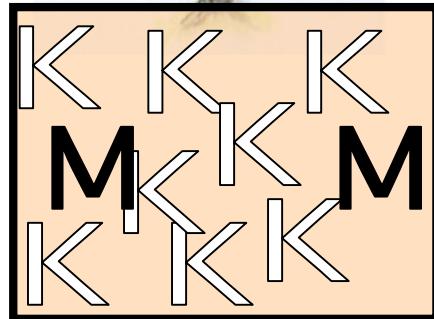
1. No anu lavulavusi, la sou anu umomomo sou u'oxonu vaikala manina uxolu no anu maulixu itema.
2. Nenge'a tamaisaou Iesu muvikalasi'a ta mitema ta tamei mitulusou tani a loxovaa? Mata. 7:24-27

Vaikala lamana: Lavuku ane 'o mi'oxonu sou usu'uline'i ta mitema vilevilesi xe ta mitema tavu'alo sou ilavu laixe no anu vaikala noxou Lataua. Mimii mo se'i no anu G4 ulai no anu G8 ne, uai no nano no anu lavuku uasi. Vaikala maumautunu muxolu no nano no anu sosovo aloxo 'o [ ] ne sou

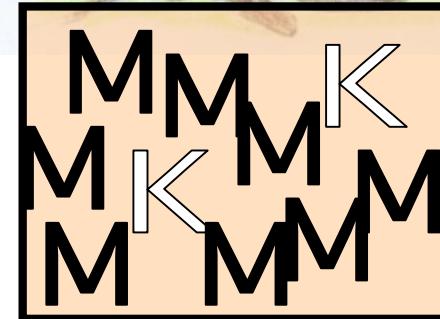
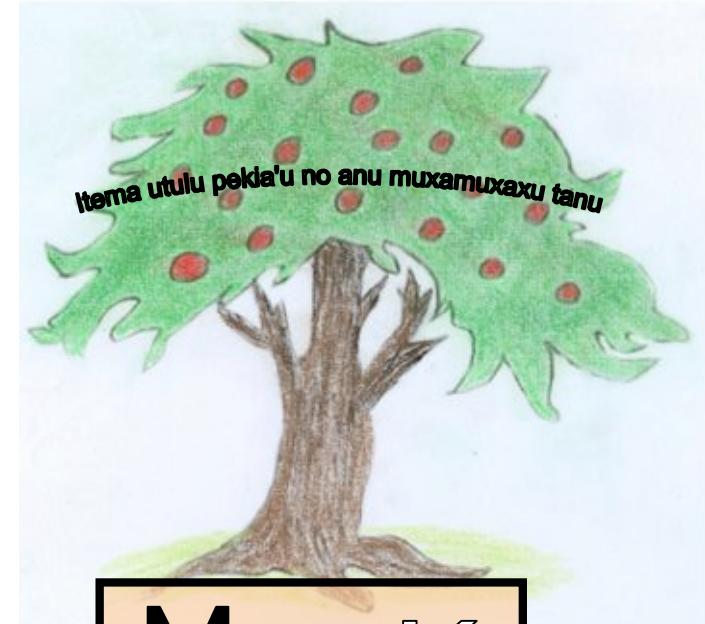
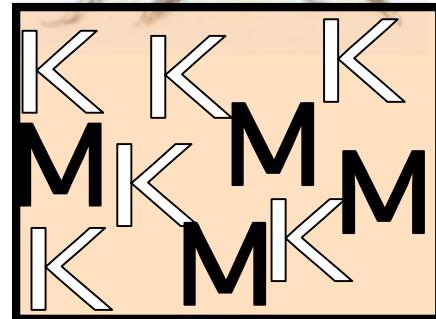
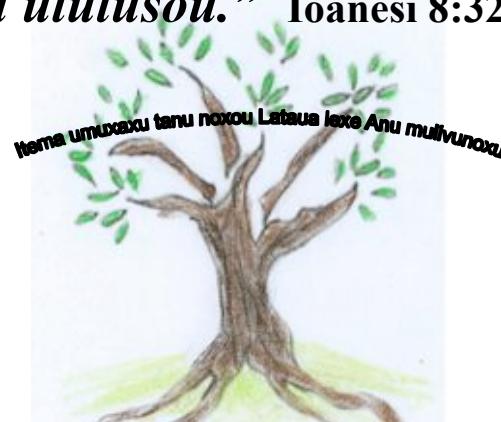
ulosine lavulavu mose'i la. Anu sou usu'ulingengi sou ngalavusou laixe xe usolonu lavulavumengi utila. Ngamaela sou ngatulu no ie'i ta mitema tavu'alo sou ngaa'loxu vaikala noxou Lataua mamu, loxo Paulo mupeletotosou Timoti no anu 1 Timo. 4:13. No mine ngamaisou sosovo aloxo (--) la ngalavusou lexe vaikala mautunu mose'i a uxolu sio, ia uai no nano no lavuku 'o uasi.

Poster 1

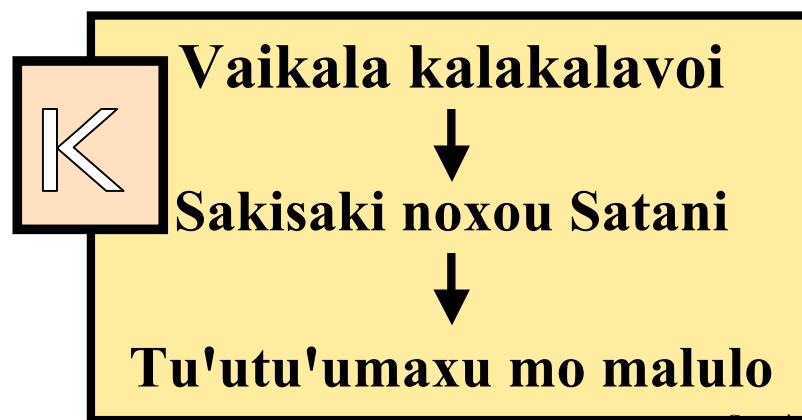
*“La sou anu ulavusou vaikala manina,
mo vaikala manina ne, molu ululusou.” Ioanesi 8:32*

2 Tesa. 2: 9-12

Ioanesi 10: 10

Leseni 2: LATAUA MUMASAXAINGE LAILAIXE LOXO ANU MAMINGE LAIXE

Xavutala tatila sou vaikala kisou ane 'o aloxo 'o: Vaikala kisou ane 'o umomomo sou usu'ulinenge tamaisou saxisaxila'u noxou Lataua loxo maminge xe masaxa noxou sou ilo'a ta mitema ixolu ipita. Lataua muxalixa'a ta maminge ilo'a ta neninge no lialia 'o sou isosovosou Maminge ane muxolu teitexi no opo loxotolo. Ta maminge no lia 'o imomomo sou i'oxonenge tamaisaou Lataua no anu maulixa'a. Nenge tamomomo sou taxexenu xavutala kalavoi xe malemalei kalakalavoi noxou Lataua a loxovaa? Kalavoi vile e laixe sou nenge taxexenu uxexe loxo nenge tevikala no anu vaikala kisou tei ane.

A. Masaxa noxou Maminge Lataua ne mutila manina.(Piksa 2a)

1. Ioa. 3:1
2. Ioa. 15:9-10,12

Vaikala lamana: Piksa sou itema tanu no nano no lavuku 'o ne, musosovo sou mii ta tamei. No anu piksa 2a la muvikala no anu tanutanuxu noxou Lataua. Piksa sou itema oponu muxolu no anu 9a xe 9b ne mososovosou itema uxoxolu no nano no oponenge.

B. Xaixai noxou tamolomolo mami'a ne sou uvikalane'i xe ulosie'i ta 'olu sou ilavusou Maminge Lataua. Epe. 6:4 [1 Tesa. 2:10-12; Lo 6:7]

C. Xaixai noxi'a ta molomolo ta mami'a ilo'a ta nen'i'a. (Vaikala lamana: No mine Lataua mupamaulinenge la nenge te'oxonu muxali Tila noxing. Anu iou vilesisi loxo nenge texolu no laxa'a ta tatalasinge no lia 'o. No mine nenge telavusou Lataua, la nenge tamasaxa lexe Anu molusi ulovolixu xavutalamenge mo sou talavusou Lataua laixe.

1. Ta molomolo mami'a e ulavusou la'ilai'iaxu – ne u'osa'osa sou nenge'a taxolu tapitapita uasi.
2. Ta molomolo mami'a e ulavusou ulolovoloxa'a ta mitema – No mine nenge ta masaxau ma'ia xe talinga la anu ulosingesi mo mimii e nenge taxavutala sou tano'u uasi ne anu ulosingesi.
3. Ta molomolo mami'a uxolu no paxa – ne uxavutalanusi, ia uxavutalanenge uasi.
4. Ta molomolo mami'a laixe – ne umasaxa lexe u'oxonenge nenge'a ta'osa ukei utotomu.

D. Ta maminge no lia 'o mi'oxonenge la tatonganu Lataua uasi, la sou nenge nenge'a talovolixu a loxovaa. (Piksa 2b)

1. Nenge'a tamaisaou muxolu no anu Luka 15:11-32 Lataua anu a loxovaa manina.
  - a. Anu mumasaxainge misevile.
  - b. Anu umasaxa lexe ululusou susu noxingue.
  - c. Anu uxomainge.
  - d. No mine taxiunu oponenge, la Anu u'osasinge.
  - e. Ulavusou tanu vulusinge uasi.
  - f. Anu tanunenge mo ualaunasinge laixe.
2. No anu Rom 8:15 nenge talemolu lexe, “Aba” Maminge.

E. 'Ili'ilixo noxou Maminge no anu Luka 15:11-32 ne, Anu iou a loxovaa?

1. Anu mu'oxonu ma'i?
2. Anu mu'oxonu 'ilixo ma'i?

F. 'Olu ane laposalaxu ne, mu'oxonu 'ilixo iou vilesisi a loxo Momu ne? (Luka 15:11-32)

G. Nini nemaisaou Lataua ne anu itema a loxovaa? Anu itema sou la'iaxu palepalea, mo itema sou iaiaama, xe muxolu no paxa noxine, uasi. Anu itema sou u'oxonu 'ilixo lailaixesi? 'Illico sou tamasaxai'a ta menexinge e Iesu muvikala no nano no anu Luka 15 ne nini netilovosou no anu tanutanuxu noxou Lataua la nemaisou a loxovaa, anu iou vilemo? Lexe nini nemaisou lexe anu iou vilemo, la laixe lexe naxolu mo naitisou Luk. 15 la, mo sou nalavusou lexe tava'u a loxovaa la sou Iesu mu'oxonu a'alo ane ne.

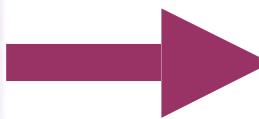
H. Lataua mumasaxainge loxo anu maminge lailaixe.

1. Lataua musosovosinge 1 Pita 2:9 muvikala aloxo 'o; “Ngingi ne Lataua musososinge.”
2. Lataua muutunenge loxo ta 'olu. No anu Rom. 8:15-17 muvikala aloxo 'o, “Tamosou lalotu ne Lataua muutungengi ngexali ta 'olu maninanu. Ngingi ngongi'a Iesu ngano'u mimii e Lataua mulalaxinu sou ulosou 'Olu ne.”
3. Tamasaxainge la tamomasinge Eva. 12:7-11 muvikala lexe ta molomolo isusu la ta mami'a ipuasi'a, la sou tu'utu'umaxu uxali noxingue ne, anu vote'i sou ulovolinenge.

4. Lataua mukoinenge mo mulavusinge no nano no opone'i ta neninge. [Book Song 139:13-16] muvikala aloxo 'o, "Nini nekoileli no nano noxie atie opone."
5. Ta maulamenge mo so ne Lataua uxolu 'alai noxi'a. Aloxo no nano no anu [Book Song 68:5], muvikala aloxo 'o, "Lataua anu ta'oloxola mami'a xe uxolu 'alai noxi'a ta valu sou usu'uline'i."
6. Lataua tanu vulusinge uasi. [Aisa. 49:14-16] muvikala aloxo 'o, "Sema vile imomomo sou isu'anu 'ilie uo'ou susu o uasi."
7. Lataua muxavutala sou u'oxonu laixe noxinge ili'i. [Jeremaia 29:11-13] "Eni Tila, eni elalaxinu xavutala mukalu sou a'oxo mii ma'ia noxine ili'i."
8. Lataua u'osa manina noxine. [Sefanaia 3:17] "Anu u'oxongengi ngaxolu se'isisi no nano no anu tanutanuxu noxou --- mo u'oasinge la ulexe."

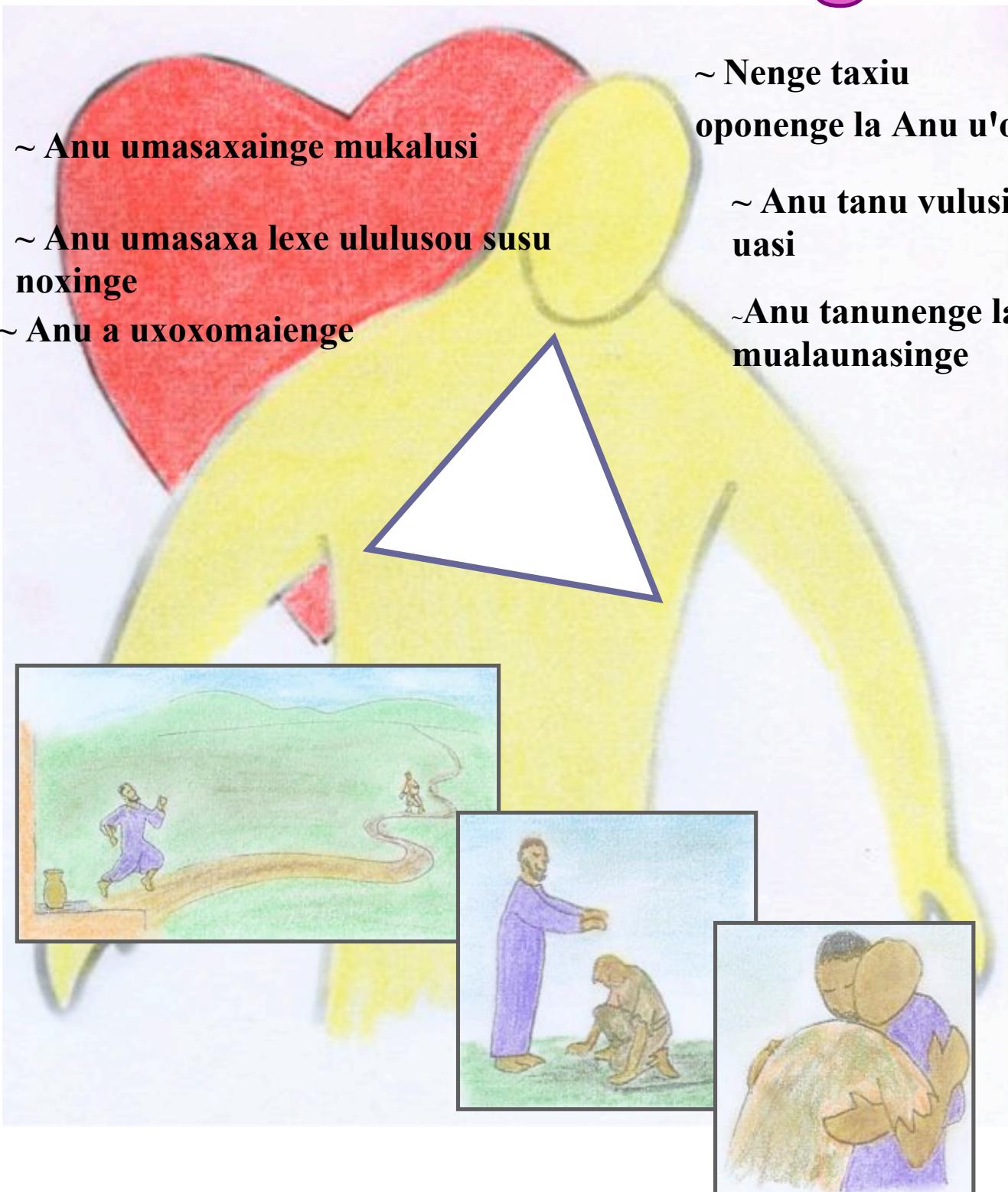
Lataua umasaxainge lailaixe loxo Anu maminge laixe

1 Ioanesi 3:1
Ioanesi 15: 9-10,12

Xaixai noxou maminge ne sou
ulosie'i ta 'olu noxou Lataua anu
itema a loxovaa.

"Aba" Maminge

1 Pita 2:9

Rom. 8:15-17

Luka 15:11-32

Leseni 3: LATAUA ANU ITEM A LOXOVAA

Xavutala tatila sou vaikala kisou ane 'o aloxo 'o: Vaikala lamana no anu vaikala kisou ane 'o muvikala lamana no anu maulixu Lataua lexe anu itema a loxovaa. Lavuku Tavuna muvikananenge lamana lexe Lataua ne, umauli utotomu mo kaluxu uasi, mo anu mukoinu mimii latala mo xavii musuku mo mulavusou mimii latala mukalusi mo mu'ana'ana no xalexale tuatuala mukalusi mo umomomo sou tamaisaou uasi xe anu ualasou tatalu. Ane'i ta mitema tatalu ia mipita mixali itema vilesisi 'o uala vilesisi. No anu vaikala noxi'a takea(English) la ilemo lexe "Trinity".

A. Lataua anu tatila manina. Nenge talavusou laixe uasi la tamomomo sou talapau no anu susu.

* Iesu muvikala no anu xavi noxou. Mata. 22:29

* Nenge temaisou ta mitema no xalexale tuatuala mine'e mipita no laxunu sou ilosou uala tila xe i'itinu ualasou. Pala. 15:3-4 [1 Timo. 1:17; Rom. 11:33-36; Book Song 96:5-10; Book Song 104:31-33; Aisa. 40:12-18]

* Nenge temaisou lexe Lataua anu tatila mania Pala. 1:12-18 [Apos. 4:31; Aisa. 6:1-5; Kisim Bek 33:18-23]

1. Lataua anu umauli utotomu mo kaluxu uasi. (Piksa 3a)

a. Talavusou xalixu xe kaluxu uasi. Pala. 22:13 [Pala. 1:8; Book Song 90:2-6; Book Song 93:2]

b. Anu mukoinu mimii ia, itema vile ukoinu uasi. Kolo. 1:15-16 [Ioa. 1:1-3; Tava. 1:1]

2. Lataua ne anu iou vilemo manina. (Itema vile umomomo sou ulavusou uasisi manina. Tanenge lili.)

a. Anu xavinu musuku. Anu umomomo sou u'oxonu mimii iouiou.

* No mine Avalaamu tau iexu loxo 99, la Lataua muxali noxou la muvikananu aloxo 'o, "Eni Lataua xavileli musuku, nauli la namuamua'i laixesi, nasusu uasi." Tava. 17:1

(1)Rom. 1:20

(2)[Mata. 19:26] (Mimii latala ne se'isisi noxou Lataua)

(3)[Tovola'i no Lavuku Teinu: Josua 10:12-13 (Josua); 2 King 20:9-11; (Esekieli); Kisim Bek 14:21-31 (Mosesi)]

(4)[Tovola'i no Lavuku Alavua: Luka 8:22-24; Luka 11:14-20; Luka 5:17-26;

Apos. 1:8; Mata. 28:18-19]

- b. Lataua mulavusou mimii mukalusi. Rom 11:33-34
  - [1 Koli. 1:25; Eva. 4:13; Book Song 139:17-18]
- c. Anu uxolu. Anu umaisou mimii ukalusi. Anu uxolu uototomu.
  - (1) Book Song 139: 7-12; Eva. 4:13
  - (2) [Jeremaia 23:23-24]
  - (3) [Tovola'i no Lavuku Teinu: Iona 1:3, 2:1-2a]
- 3. Umomomo sou tamaisaou Lataua uasi; Anu Uleenu. Ioa 6:46[Ioa. 1:18; Kolo. 1:15, 19; Eva. 1:3; Ioa. 4:24]
- 4. Ngingi vilevilesi ngongi'a Lataua; Anu umasaxa lexe ngingi ngongi'a ngaxolu ngapita no anu xavutala, masaxa xe no anu 'ilixo. Mak. 1:11

B. Lataua anu vilesisi, ia anu ta mitema tatalu mipita. (Piksa 3b)

- 1. Iesu muvikalane'i ta molomolo noxou lexe i'ulosi'a ta mitema no anu ualasou. Mata. 28:19
  - a. Maminge
  - b. 'Olu
  - c. Uleenu Tavuna
- 2. Vaikala lamana aloxo 'o, noxou Latauasi, la mupitanenge texali tavu'alo. No nano no anu vaikala noxou Lataua, la muvikalanengexu mimii mose'i mulamanalixu lexe Lataua ne anu ta mitema tatalu, xe ualasi'a ne iou vilemo, ia anu Lataua vilesisi. Iesu mua'alo'i'a ta mitemau momu. Anu mumasaxa lexe ane'i ilavusou vaikala manina ne laixe. No anu Eva 1:5-9, la Lataua muvikala lamana noxou 'Olu. No anu v.8 muvikala aloxo 'o,

"Lataua, nini nexolu no anu puloulousine sou tatananu tuala utotomu mo kaluxu uasi." Eva 1:8

Lai 'o, la nenge tamaisaou Lataua mumoxo'u 'Olu lexe anu Lataua! Vaikala ane 'o ne anu vaikala maninasou, ta mitema tavu'alo e milavusou vaikala maninasou lexe ta mitema tatalu ne, anu Latauasi, ia ane'i ipoloplovilenu.

- 3. Lavuku Tavuna teinu muvikala lamana sou Lataua.
  - A. No anu Lo 6:4 muvikala aloxo 'o, "Ngalomu Isilaeli Tila noxing (Ieova) Maminge (Eloim, tavu'alo) anusisi anu Tila.
  - B. Xo Lataua muavuti la muvikala aloxo 'o, "Ioxe, nenge'a takoinu itema uxali loxo nenge." Tava. 1:26
  - C. [Tava. 3:22 Ioxe ili'i la Iaue Lataua muvikala aloxo 'o, "Vaimomo 'o, itema

muxali loxo nenge 'o, mo anu mulavu no anu mii ma'ia ane laixe xe mii ma'ia ane masua ne.]

D. Tava. 11:7 “Nenge'a talu'elai mo ta'inanu vaiklai'a no anu vaikala piena mo sou ane'i ivikala no anu vaikala vilesisi mamu.”

E. [Aisa. 6:8 Xe ili'i la eni elomusou Tila xolinu muvikala aloxo 'o, “Eni apalusou 'ena'ei? Xe 'ena'ei ulai usosovosix?]

4. Lavuku Alavua muvikala lamana sou Lataua:

a. No nano no anu lavuku noxou Mata. 28:19, la Iesu muvikala aloxo 'o, “Ngalai no xalexale tuatuala ukalusi mo ngo'oxone'i ixali ta molomolo noxilo, mo nga'ulosi'a no ualasou Mamilo, 'Olu xe Uleenu Tavuna. Mo ngalosie'i sou imulinu mii latala e eni evikalangengixu sou lexe nga'oxonu ne.” Ngamaisou no anu Aisa. 48:11 kalumo.

“--- mo eni amomomo sou atilovosou uala tila noxilo noxou itema vile uasi.”

Aisa. 48:11

Lataua ulavusou utilovosou uala tila noxou uasi. Aloxo ne, la sou Iesu muvikalane'i ta mitema lexe i'ulo no ualasou Lataua 'Olu, Iesu xe Uleenu Tavuna. Anu mu'oxonu aloxo ne sou ulamanalixu Lataua lexe anu 'ena'ei.

b. No voxo mine Ioanesi mu'ulosou Iesu, la Momu mo Uleenu Tavuna a mixolu kalumo. La mumaxa'u lexe ane'i tatalu a mixolu no voxo ane ne. Mata. 3:16-17

c. No anu lavuku noxou Ioanesi mautunu 13 xe 14, la Iesu mulamanalixu Lataua lexe Anu 'ena'ei.

(1) Ioa. 13:36 Iesu muvikala lexe anu u'umesi'a mo ulai ia ane'i imomomo sou imulinu uasi.

(2) Pilipu muavuti la muvikalanu aloxo 'o, “Nalosiexixu Mamine.” La Iesu mukolinu aloxo 'o, “Itema ane mumaisilo, la anu mumaisaou Mamilo kalumo.” Ioa. 14:8-9

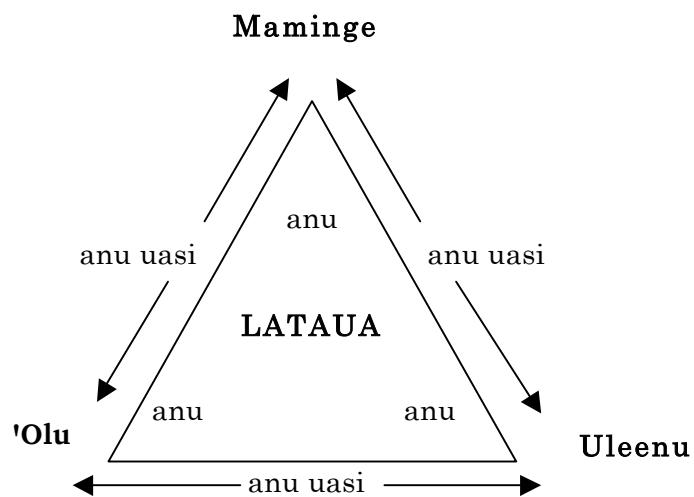
(3) Eni alinga noxou Mamilo, la sou anu upalusou itema vile sou usu'ulingengi une'e uxolu noxing. Ioa. 14:16-17

(4) Itema sou usaxila'inge ne anu Uleenu Tavuna. Mamilo upalusou une'e no ualasilo. Iesu muvikala lexe itema une'e ili'i sou usaxisaxi la'inge la ne, anu Uleenu Tavuna. Ioa. 14:26

(5) “--- nexi [Iesu ilou Momu Lataua] noxou tane'e la noxi'a taxolu tapita. Ioa. 14:23 Tei, la vaikala ane 'o ne anu vaikala vulaulausi.

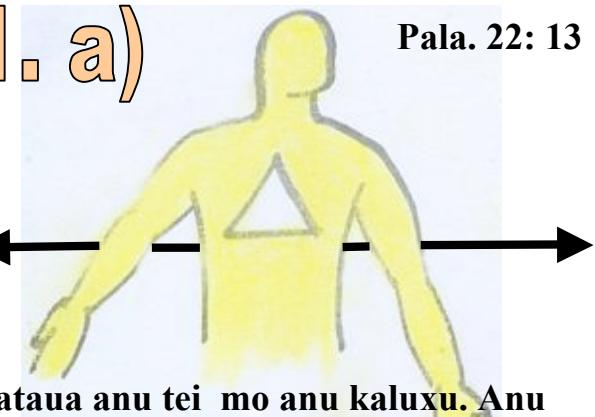
(a) Iesu muvikala lexe anu u'umesi'a ulai noxou Momu.

- (b) 'Ilixone'i ilou Momu ne anu iou vilesisi.
- (c) Momu mupalusou vile la.
- (d) Ane Momu mupalusou la ne, anu Uleenu Tavuna
- (e) Nexi (Iesu ilou Momu) tane'e taxolu noxou 'ena'ei ane umasaxau Mamilo. Vaikala ne anu vaikala vulaulau, umomomo lexe nenge takalipalane'i Lataua, 'Olu xe Uleenu Tavuna ne ixolu vilevilesi. Ia uasi ane'i tatalu ne ixali vilesisi, xo no mine Uleenu Tavuna une'e uxolu noxi'a ta mitema, la ane'i tatalu mo ne a mine'e mixolu ne.
- d. Ta mitema tatalu ne mixali vilesisi no anu vote'i tatalu. Ioanesi 17:11, 21-23
- (1) Xavutala
  - (2) Xavi
  - (3) Masaxa

Lataua anu tatila mo anu kisou mimii mukalusi

1. a)

Pala. 22: 13

Lataua anu tei mo anu kaluxu. Anu soko'u mimii xe anu kaluxusou mimii.

1. b)

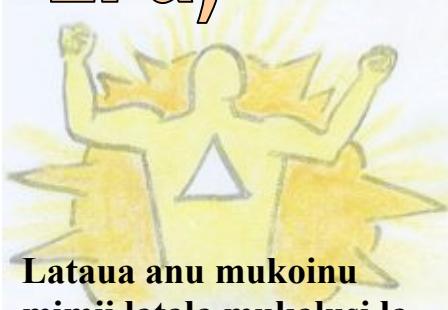

Kolo. 1: 15-16

Lataua mukoinu mimii latala mukalusi. Ia mii vile ukoinu Lataua uasi. Anu molu mukoinu mimii.

2. a)

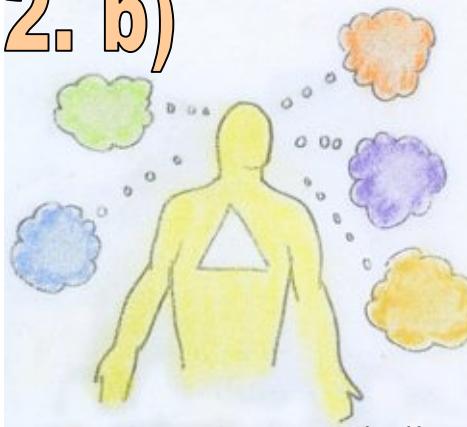
Rom 1: 20

Lataua anu mukoinu mimii latala mukalusi la ta mitema mimaisou 'ili'ilixo talume se'i noxou mo mimaisou xavinu kaluxu uasi.

2. b)

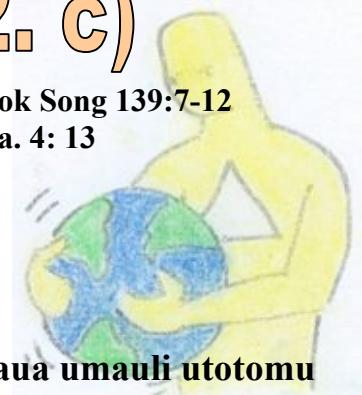
Rom. 11: 33-34

Lataua mulavusou mimii latata mukalusi.

2. c)

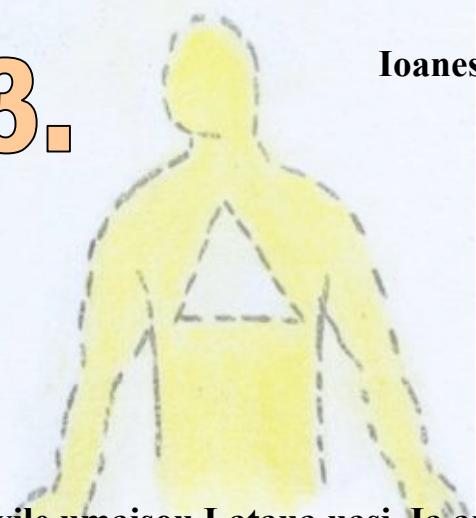
Book Song 139:7-12
Eva. 4: 13

Lataua umauli utotomu mo mimii latala no xalexalee tuatuala mukalusi ne muai lamana no iou.

3.

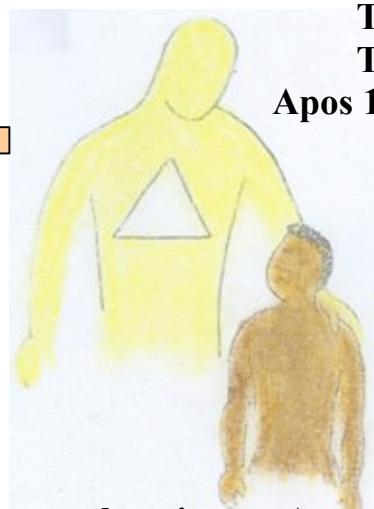
Ioanesi 6:46

Evile umaisou Lataua uasi. Ia anu ane molu noxou Latauasi anusisi mumaisou.

4.

Tava 1:26
Tava 6:6
Apos 17:28,29

Lataua anu loxo itema. Anu uxavutala mo masaxa mo 'ilixonu ne iou vilesisi loxo itema.

**Lataua, Iesu, xe
Uleenu. Uala
tatalu, ia Lataua
vilesisi**

Lo 6: 4

Tava. 1: 26

Ioanesi 13: 36

Ioanesi 14: 8-9

Ioanesi 14: 16-17

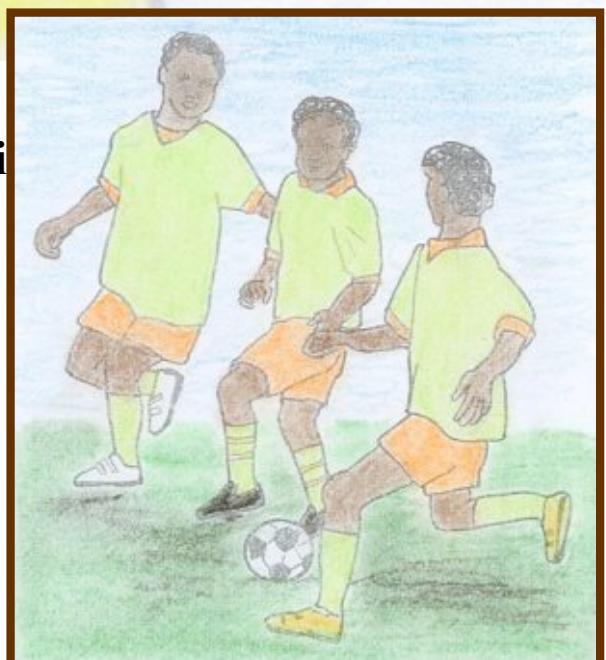
Ioanesi 14: 26

Ioanesi 14: 23

**Lataua, 'Olu, xe Uleenu ne ane'i
mipita mixali vilesisi no anu vote'i
aloxo 'o:**

- 1. No anu 'ilixo sou i'oxonu mimii**
- 2. No anu masaxa sou imaisou
mimii uxali**
- 3. No anu 'ilixo sou tamasaxainge
ngatongato'o.**

Leseni 4: LATAUA UXAXAI A LOXOVAA

Xavutala tatila sou vaikala kisou ane 'o aloxo 'o: Mimii tavu'alo nenge

tamomomo

sou talavusou Lataua no anu(Lesen 3) la nenge tamomomo sou tano'u uasi(Nenge loxo Lataua). Ia vaikala nenge teno'u ane lexe, nenge taleme no nano no anu mauli alavua mo lavulavlu noxingue noxou Tila noxingue Iesu Kalisito.(2 Pita 3:18) Nenge ta'oxonu aloxo ne no mine nenge tano'u 'ilixo maninasou noxou Lataua. 'Illico ne
ane

'illico sou tamasaxai'a ta menexinge ngatongato'o la sou anu uavutinenge sou tamulinu 'ili'illico noxou Lataua. (1 Koli. 13:13; Iakovo 2:8; Ioanesi 15:12)

A. Tanutanuxu ne anu Lataua

1. Tanutanuxu noxou Latauasi la sou mimii latata muxali. 1 Ioa. 4:8, 16 [Ioa. 3:16-17]
2. 'Illico sou tamasaxai'a ta menexinge anu loxo tesosovosou mii tatila manina noxi'a ta menexinge. Pili. 2:3-8 [1 Koli. 13]
3. 'Illico sou tanutanuxu ne mu'ana'ana noxi'a ane'i ta mitema tatalu e mixalixu Lataua vilesisi.
  - a. Momu: Ioanesi 3:16 [1 Ioa. 4:10-11; Rom. 5:5; Rom. 8:39; 2 Koli. 13: 14; 1 Ioa. 2:15]
  - b. Iesu: Ioanesi 15:9 [Epe. 3:17b-19; 2 Koli. 5:14; Rom. 8:35]
  - c. Uleenu tavuna Rom. 5:5 [Rom. 15:30; Xala. 5:22]

B. Laixe lexe ta mitema imulinu 'illico sou imasaxai'a ta menexi'a loxo Lataua

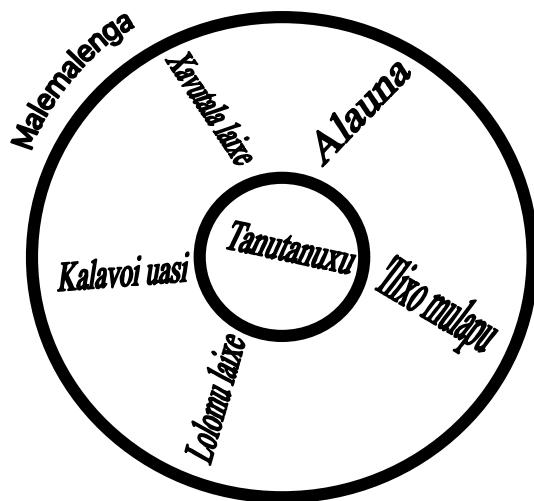
mu'oxonu ne. Epe. 5:1-2 [1 Koli. 13:1; 1 Koli. 16:13-14; Ioa. 4:8]

C. Tanutanuxu noxou Lataua

1. 'Illico noxou Lataua uxalixu tanutanuxu.
2. Lataua anu:
  - a. Uvikala maninasi: Ulemolu mii ne uisalili aloxo nesi. Ioa. 14:16-17 [Ioa. 1:14; Ioa. 8:42-46; Book Song 89:34]
  - b. Xavutala laixe: Mu'oxonu mimii no anu lavulavu noxou no anu 'illico sou umasaxai'a ta mitema. Iako 3:17 [Mak. 6:2; 1 Koli. 2:7-8; Jeremaja 51:15]
  - c. 'Illico mulapu: U'oxonu 'illico mulapusi. Eva. 1:8-9 [2 Tesa. 1:5-7; Rom. 2:5;

Lo 32:4]

- d. Alauna: Mualaunasi'a ta mitema mukalusi. Epe. 2:4-5 [Tito 3:5; Iako. 5:11; Book Song 86:5]
- e. Ulomusou vaikala la umulinusi: Uxiu xavatalau uasi. Iako. 1:17; 2 Timo. 2:13 [Aisa. 49:14-16; 1 Tesa. 5:23-24; 1 Koli. 1:9]

D. Epeso 5:1 Muvikalanenge lexe taxali tovolai'sou Lataua

1. Umomomo sou nenge taxali loxo Lataua sou taxolu no xalexale lia alaxu vilesisi? Uasi.
2. Umomomo sou nenge taxali loxo Lataua la talavusou mimii ukalusi? Uasi.
3. Nenge tamulinu vaikala muai no anu Epe. 5:1 a loxovaa? Nenge tamomomo sou taxali loxo Lataua uasi, ia nenge taxali loxo anu Lataua no anu vote'i sou tamulinu 'ilixo noxou xe tamulinu masaxa noxou.

E. Tanutanuxu noxou Lataua ne anu loxo mii vile usulunu tumalou sou u'oxonu

mimii. Anu muxolu no nixi no anu 'ilixo noxou. Xavatala laixe noxou mo alauna noxou mo 'ilixo mulapu noxou mo ulomuxu vaikala sou umulinu xe vaikala maninasi noxou ne anu mupita mulai no anu 'ilixo sou xolu va'axu no anu susu. 'Ili'ilixo latala ne mumaxau lexe Lataua ne Anu muisalili mo kalavoi vile uxolu noxou uasi. Anu ulavusou uxiunu tumaluu susu noxingue, xo 'ili'ilixo ne uxaxai upita sou u'oxonenge taxolu va'axu no anu susu.

F. Lataua anu muxolu va'axu no anu susu. 1 Ioa. 1:5

1. 'Ilixo sou xolu va'axu no anu susu ne, ane mumaxau 'ilixo sou tamasaxai'a ta

menexinge muxolu no nano no oponenge. Iakovo 3:17

2. Ngingi ngakalitotonu xoluxolungenge xe ngamulinu 'ili'ilixo mulapu, la ngingi ngaxolu va'axu no anu susu. Epe. 4:24
3. Nenge taxolu va'axu no anu susu, la ta mitema imomomo sou ixalisou susu vile noxingue uasi. Epe. 1:4 [1 Pita 1:14-16; Book Song 24:3-4]
4. Lataua mu'avalinge sou taxolu va'axu no anu susu loxo Anu. Eva. 12:14; Mata. 5:48
5. Anu musakinu vaikalasou tei lexe u'oxonu noxingue. 2 Timo. 2:13; 1 Tesa. 5:23-24
6. Nenge taxaxai loxo Lataua nenge tamomomo sou taxiunu mimii mose'i. Pili. 2:12-13; Rom. 8:28-29; Iesu muvikala lexe nenge taxaxai tapita la anu se'isisi. Mata. 11:28-30 Sou xaixai uxali se'isisi, la ilou ixaxai imulinu vote'i vilesisi.

Lataua anu malemalenga

1 Ioanesi 1: 5

Lataua anu uvikala sou u'oxonu mimii ia ulavusou uxiu uasi

Iakovo 1:17; 2 Timo. 2:13

Lataua tanuxa'a ta mitema
no lalia 'o mukalusi.

Epe. 2: 4-5

Ioanesi 14: 16-17

'Ilixo noxou Lataua ne
anu mu'isalili,
mo utotomu ne u'oxonu 'ilixo mu'isalilisi.

Eva. 1: 8-9

Lataua
tanunenge.

1 Ioa. 4: 8, 16
Pili. 2: 3-8

**Lavulavu noxou Lataua
ne mutila manina.**

*La sou mupitanu lavulavu ne
ilou tanutanuxu noxou.*

Iakovo 3: 17

Leseni 5: NENGE NENGE'A LATAUA TAVAITAMI A LOXOVAA?

Xavutala tatala sou vaikala kisou ane 'o aloxo 'o: Lexe nenge tamasaxa lexe nenge'a Lataua tavaitami utotomu la tavivikala noxou utotomu no anu lakilaka xe taitisou vaikala noxou utotomu. Vaikala kisou ane 'o anu umomomo sou usu'ulinenge sou nenge'a Lataua tavaitami no voxovoxo utotomu.

A. Anu mukoinenge vitanisi uasi, Anu mukoinenge sou lexe nenge nenge'a taxolu tapita.

1. Iesu muvikala no anu 'iliyo sou nenge'a Lataua tavaivaitami. Ioa. 15:13-15,17 [Iako. 2:23; Mata. 11:19; Book Song 25:14; Kisim Bek 33:11]
2. Ngaxolu se'isisi mo tangengi umulinu xaixai xe maulixu Iesu. (Anu mune'e sou mumomomo sou masaxa noxou Momusi. Ioa. 5:19, 30; 6:57; 8:28; 12:49; 14:10; Mak. 1:35)
3. Ngamaisou tovolai'i sou no anu a'alosi'a Malia ilee Mata. Luka 10:38-42

B. Nenge'a tamalei no anu mimii e sou u'oxonenge talai 'alai mo nenge'a Lataua tavaitami utotomu. (Piksa 5a Ngamalei no anu vaikala kisou muvalavala la avolu 1 xe 2)

1. Tavikala ulai noxou Lataua no anu lakilaka. (Piksa 5b Vaikala sou muxolu no anu 1.)
  - a. Lexe takilaka la tataloxolinenge xe ta'oxonu maninasou no nano no oponenge. Mata. 6:5-6, 7
  - b. Lakilaka ma'ia ta'unanu no anu lakilakamenge. Mata. 6:9-13 [Luka 11:2-4]
    - (1) Talotu ulai noxou Lataua. (v.9)
    - (2) Nakilakasine xe ta menexine. (v.10)
    - (3) Nalingau mii ma'ia nemasaxau (v.11)
    - (4) Nakilaka sou Lataua ululusou susu noxine. (v.12)
    - (5) Nakilaka sou Lataua usu'ulineni la nauliuli no anu 'oto'oto no anu uleenu. (v.13)
    - (6) Mii mutila no anu lakilaka xe no anu 'iliyo sou vaivaitami uxali laixe no anu vaikala maninasi. Book Song 139:4-13
2. Lataua uvikalanenge no vote'i a loxovaa? (Piksa 5c Vaikalasou muxolu no anu

2.)

- a. 'Ilixo sou tavaivaitami utotomu ane sou tavivikala xe talolomu. Ioa. 10:27
  - b. Votevote'i ma'i Lataua uvikala no anu.
    - (1) Vaikala noxou 2 Timo. 3:16-17 [Book Song 119:105]
    - (2) No nano no tanenge xe no 'a xavutalamenge Apos. 8:29
    - (3) Tano'u xavutala lailaixe mose'i noxi'a ta mitema noxou Lataua. Apos. 8:34-35
      - (4) No anu tu'utu'umaxu. 1 Koli. 16:8-9
      - (5) Mimii ta tatila mose'i no anu aisaxi, angelo uvikala, namaisaou mii loxo naai piepiena, xe sosovo mose'i.
    - Apos. 5:19-20 Ta Aposeli milaa no taasou navunavu.
    - Apos. 10:9-16 Pita mumaisaou mii loxo aipiepiena.
      - [Luka 2:9-10 Ta angelo mia'alo sou xalixu Iesu.]
      - [Apos. 16:25-30 Milulusi'a Paulo ilou Sailasi no taasou navunavu.]
      - [Apos. 12:5-11 Pita mu'ume mulaa no taasou navunavu no anu vote'i iou vilemo manina.]
      - [Apos. 9:3-4 Paulo mulomusou 'ava molu teitexi mulu'e noxou.]
      - [Kisim Bek 3:2 Angelo noxou Lataua muxali noxou Mosesi.]
      - [Namba 22:28,32 Donki noxou Valamu muvikalanu.]
    - (6) Opo se'isisi ne molu no oponenge. Pili. 4:6-7; 2 Koli. 2:12-13
  - c. Ngatovonu mimii ne: Lataua muvikala no anu mimii latala muai no anu vaikala noxou. Ia lexe mimii ne uxali ia umomomo no anu vaikala noxou Lataua uasi, la ngalavusou lexe Lataua uvikala uasi. Apos. 17:11; Iako. 1:17
3. Ngaxavutalanu sou ngakilaka no nano no tangengi. (Piksa 5 Ngamaisaou muxolu no anu 3)
- a. Book Song 1:1-3 [Josua 1:8]
  - b. Lakilaka no nano no tangengi ne mii ma'ia? (Pili. 4:8) [Kolo. 3:16-17] (No anu ualasou Iesu ne lexe oponenge vilesisi sou tamulinu 'ili'ilixo noxou.)
  - c. Nini nakilaka ulai noxou Lataua no nano no taneni a loxovaa?
    - (1) Na'avalou Uleenu Tavuna une'e uxolu noxine la sou ulamanalixu vaikala manina noxine, xe uavutinoxu 'ilixo sou lakilaka no nano no taneni.
    - (2) Talitali'i mose'i sou natali'isine no anu aloxo 'o:
      - (a) Vaikala mautunu ane 'o muvikalalelixu Lataua a loxovaa?
      - (b) Vaikala mautunu ane 'o une'e noxilo a loxovaa? Une'e sou lexe amulinu, uasi musakinu vaikala sou ili'i, uasi une'e sou upeletotosilo?
4. Talotu noxou xe taxavutalanu. (Piksa 5a Ngamaisou no anu tami'asou 4)

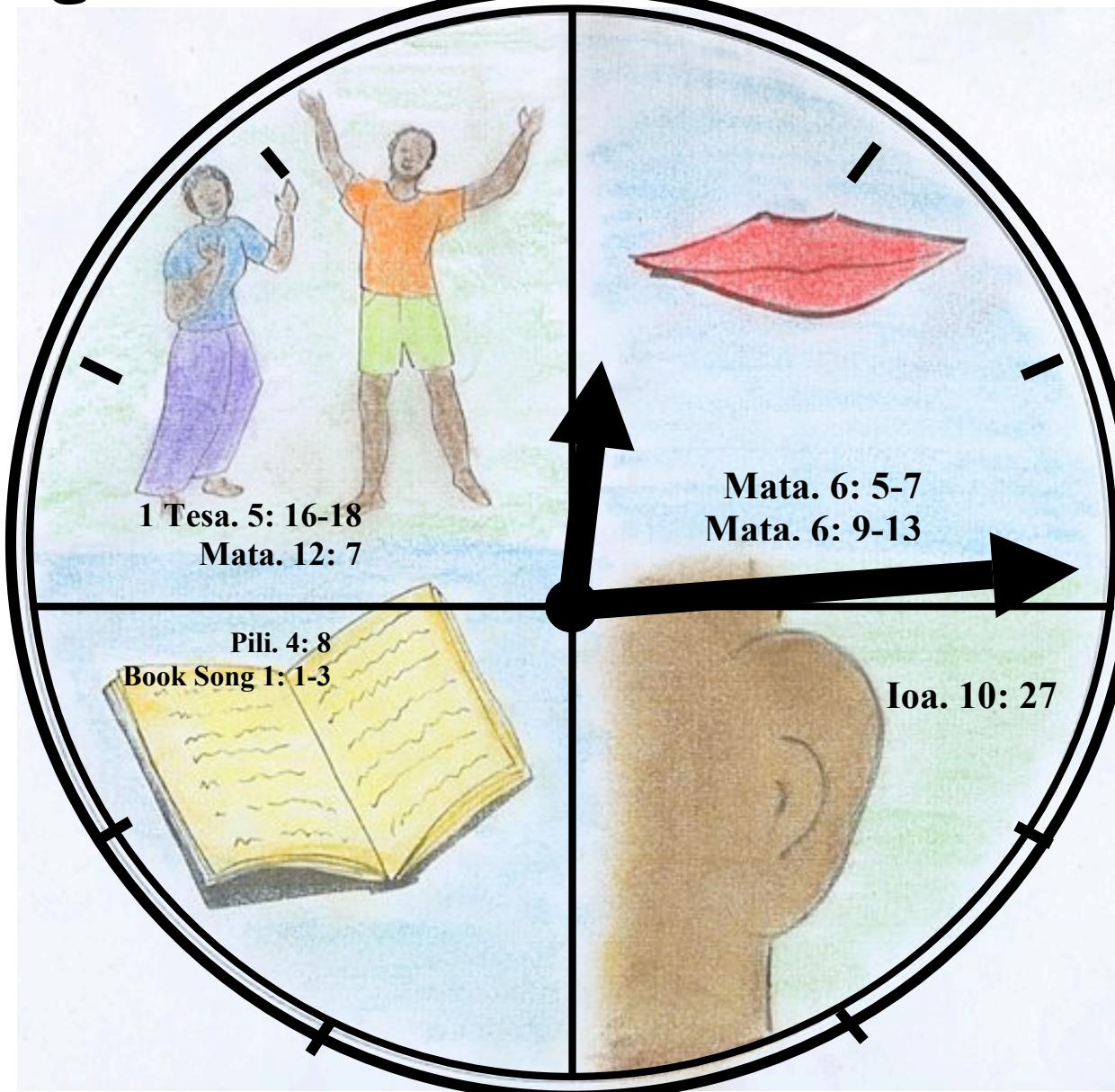
- a. Talotu noxou Lataua xo tava'u: La sou nenge talemolu laixe noxou lexe Anusisi anu muxolu aloxo nesi xe talemolu laixe noxou no anu mii ma'ia Anu mu'oxonu noxingue.
- b. 'Ilixo noxou Lataua ne, vaikalasi uasi, anu no anu maulinenge. 1 Tesa. 5:16-18
- c. 'Ilixo sou talotu ulai noxou Lataua ne upita ilou 'ili xo ma'ia ta'oxonu ulai noxi'a tamenexinge. Mata. 12:7: Mata. 5:23-24
- d. Lalotu nene'axu aloxo 'o: 'Ilixo sou tamasaxai'a ta menexinge, talolomu xe taxaxaisou xaixai noxou Lataua.

C. Taxiunu une'e no anu maulinenge

1. Takilakasou vaikala mautunu vile (Book Song 23) anu loxo vote'i vile sou itema vilevilesi uvikala ulai noxou Lataua. Tovola'isou aloxo 'o: "Lataua anu tatanaleli." Lataua, nini tatanaleli. Nini utotomu ne nasaxila'ilo laixe – monalosilo mimii e emasaxau no voxovoxo. No mine eni alai va'axu la nini nakamulileli alivu ane'e. Nini navo'oleli no avone sou iaiaama lailaixe. Xe nasaxila'ilo laixe manina.
2. Nasosovosou aso iou no nano no anu uiki vilevilesi sou nakilakasou mii ma'ia Lataua mu'oxonu no anu maulixene. (Nakaukavunu no anu lavuku sou namulinu.) Tatovonu aloxo 'o. – Lamate la no tani, no tute la ngongi'a ta menexinge, no voxo tatalu la lalotu, no voxo tami'a la tuala xe no voxo ta'uve la no ale. (xe uasi la nakilaka sou Kantri vile.)
3. Tangengi umulinu 'ili xo sou lakilaka muxolu no anu Pilipai 4:6-7, mo ngakaukavunu mii ma'ia Lataua mulemolu.
4. Ngakaukauvunu uoli voloxu vile ulai noxou Lataua sou ngavikalanu lexe ngingi ngamasaxau.

Nenge taxali Lataua ta menexu a loxovaa

Ioanesi 15: 13-15, 17

Tavikala noxou Lataua no anu lakilaka

(Mata. 6: 9-13)

1.

Talotu ulai noxou
(vs. 9)

2.

Takilakasi'a ta
menexinge
(vs. 10)

3.

Talingau mii ma'ia
nenge temasaxau
(vs. 11)

4.

Taxiunu oponenge
xe taxiu tumalinge'u
'ili'ilixo masumasua
(vs. 12)

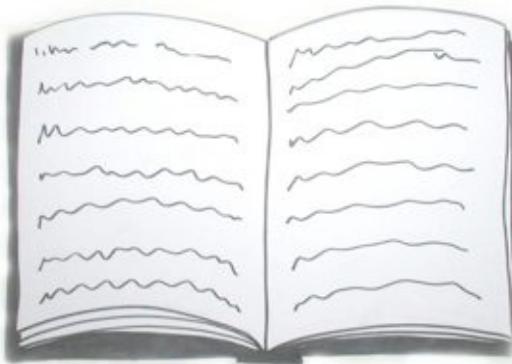
5.

Talotu
(vs. 13)

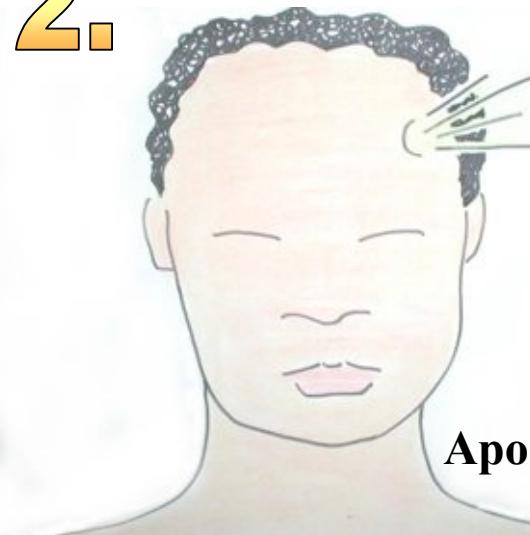
Lataua uvikalanenge no anu vote'i a loxovaa

1. Vaikala noxou

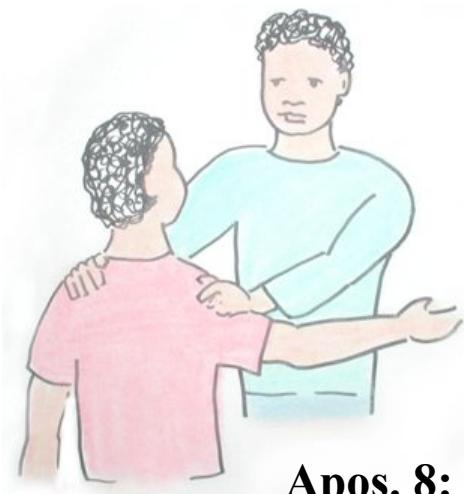
2 Timo. 3: 16-17

2. No nano
no tanenge

Apos. 8: 29

3. No anu lapuloto noxi'a ta
mitema noxou Lataua

Apos. 8: 34-35

4. No anu tu'utu'umaxu

1 Kolo. 16: 8-9

5.

No anu aipiepiena

Apos. 5: 19-20

Apos. 10: 9-16

6. No mine
oponenge uai
se'isisi

Ioanesi 14: 27

Pili. 4: 6-7

Laixe lexe nenge nenge'a tatovonu:

Apos. 17: 11

Leseni 6: LATAUA MUKOINENGE MO MUSOSOVOSINGE XO TAVA'U ALOXO 'O

Xavutala tatila sou vaikala kisou ane 'o aloxo 'o: Vaikala kisou ane 'o ne muvikala lamana no anu tava'u loxovaa la sou Lataua mukoinenge xe mii ma'ia lailaixe muxolu no anu maulinenge.

A. No nano no anu vaikala noxou Lataua la nenge telavusou lexe anu muvivikanengexu mimii noxou Lataua aloxo 'o:

1. Xavutala Tava. 1:1 (mimii uxali no anu lavulavu ilou xavutala laixesi)
2. Masaxa noxingue ('ili xo sou tamulinu masaxa noxingue vilevilesi) Tava. 6:7
3. Xamuxamuli noxingue ('ili xo sou taxamulinu mauli) Tava. 6:6

B. Lataua muvikalasi la, aso, ta oto, lialia, loxotolo, luaki xe ta mimii iouiou mixali. Mimii ne Anu muvikalasi la muxali.

Ioxe, Lataua muavuti la muvikala aloxo 'o, “Lamana upaa!”, la lamana muxali. Anu mumaisou la muxali laixe misevile. Xe muavuti la mukalipala'ane'i lamana ilou isivoxo. Lamana mumoxou lexe “Aso” xe isivoxo lexe “Olovoxo”. 'Olovoxo xe kakau la anu voxo vile a mukalu ne. Xe ili'i la, la Lataua muvikala aloxo 'o, “Vimelu vile upaa no lexa lixinu mo ukalipala'anu lexa ulai no xale tamei.” La anu vimelu ane ne, muxali vitanisi. Lataua mu'oxonu vimelu ane ne sou utaluxu lexa teitexi xe lexa no lia. Anu mumoxou vimelu ne lexe, “Loxotolo”. 'Olovoxo xe kakau la anu voxo tamei a mukalu ne. Tava. 1:3-8

C. Ia itema ne anu iou vilemo. Lataua mukoinu itema no avolu. Muno'u lia mukapikapinu la mukoinu itema no anu xe muno'u itema alamanu la mukoine sema no anu. Aloxo ne la sou laixe lexe nenge'a talavusou aloxo 'o. Nenge ta mitema ne Lataua mukoinenge iou vilemo manina.

Io ili'i la sou Lataua IAUE mukoinu itema vile no anu lia. Xe mutauu tauuxu sou mauli mu'unalai no kusinou, la sou itema ne anu mutulu. (Tava. 2:7)

Ioxe, IAUE Lataua muavuti la mu'oxonu itema ne la muai ne muva'ava'amimi avile. Muai muva'ava'amimi aloxo ne, io ulavu ua. Lataua mune'e mulaanu alamanu vile no vainu. Mulaanu mukalu, la musovolou xiasinu ilou alamanu tanixu no vainu itema ne, io muno'u alamanu ne mulai sou mukoine sema vile no anu. Mukoine mukalu la muno'e milai noxou mulu ne. (Tava. 2:21-22)

Xe ili'i, la Lataua muvikala aloxo 'o la, "Ioxe, nenge takoine'i ta mitema mo ixali loxo nenge. Tamuxaxa'a sou isaxila'a ta sinana ilo'a ta ngiala mo ta mimii iouiou latala ane ta temene mo ta vova mo ta mimii iouiou ane ixaxalaxala no lia." (Tava. 1:26)

1. Lataua mukoinenge no anu tovola'isou Iako. 3:9

2. Mo anu mimii latala e Lataua mukoinu ne, la nenge ta mitema texali mii tatila manina noxou. Tava. 1:26-28

D. Lataua mukoinu itema la mumuxaxu mimii ane 'o noxou. Mulosou xavutala ilou lavulavu, xe masaxa sou umulinu ilou xamuxamuli sou uxamulinu mimii.

1. Xavutala Pili. 1:9

- a. No anu xavutalamenge la nenge tamomomo sou taxavutala no anu.
- b. No anu xavutalamenge la sou usu'ulinenge sou taxavutalanu mimii alavua la ta'oxonu uxali.
- c. Lataua mulosinge xavutala sou taxavutalanu mii ma'ia telavusou, la sou nenge tamomomo sou talosie'i leviani no anu.
- d. Lataua mu'oxonenge tavikala, la sou nenge tamomomo sou tavikalane'i ta menexinge no anu.
- e. Lataua mulosinge xavutala laixe sou usu'ulinenge la tamulinu xavutalamenge ilou masaxa noxingue laixe. Rom. 1:18

2. Masaxa noxinge vilevilesi. (sou nenge ta'oxonu mii ma'ia la tamulinu masaxa noxinge laixe) Pili. 1:10
  - a. Laaxu aloxo 'o: *Nenge vilevilesi taxavutala 'ilixo ma'ia sou nenge tamulimulinu no muamua'inenge.*
  - b. Nenge'a tasosovosou mii ma'ia nenge temasaxau noxou sou u'oxonenge nenge'a tavaitami utotomu. Mata. 7:7-8
3. Xamuxamuli: No nano no anu maulinenge la nenge tamomomo sou taxamulinu, 'osa'ilila, tama, opo laixe, tanengexu mii, ta'ume xe la'ianenge. Pili. 4:4,7

E. Xavutala, masaxa xe xamuxamuli ne ilavusou ixaxai ipita no nano no anu maulixu itema vilevilesi. Kolo. 3:15-16 (No nano no anu vaikala noxou Lataua ne muvikalanenge lexe, “no nano no oponeni” la anu ulelemolu xamuxamuli noxine, xe “xavutala” la ulelemolu xavutala laixe, xe “no anu masaxa” la anu mulelemolu 'ilixo sou tamulinu masaxa noxinge vilevilesi.

1. **'Ilixo sou tamasaxai'a ta menexinge ne anu sosovo sou mii lailaixe manina.** Anu mumaxa'u 'ilixo sou itema umulinu masaxa noxou. Mata. 22:37-40; Mata. 10:41-42
2. Xo no anu mii tatalu ne muxolu no anu maulinenge la anu mii noxou itema vilevilesi sou lexe uno'u Lataua uxali Tila noxou xe uasi la anu mii noxou.
  - a. Nenge tamomomo sou takusau Lataua uxexe no nano no anu maulinenge. Rom. 1:21
  - b. Nenge tamasaxa lexe tamuxaxu tanenge noxou Iesu, la anu mii noxinge vilevilesi. Rom. 3:22
3. Lataua ulavusou umasaxau itema vilesisi uasi, mo ukalipalane'i lexe ta mulu mo ta sema xe ta mitema sou tuala va'axu uasi. Xala. 3:26-29

F. Lataua mukoinenge sou ma'ia manina?

1. Sou lexe nenge nenge'a Lataua ilo'a ta menexinge tavaitami utotomu. Apos. 4:32-33; Kolo 1:3-4
2. Anu xaixai anu mulosinge sou taxaxaisou no anu maulinenge a uxolu. Epe. 2:10
3. Nenge ta mitema ne, mii tatila manina no iou Lataua. Ioa. 3:16; 1 Pita 1:17-19
4. Lataua mukoinenge vilevilesi iou vilemo noxi'a ta menexinge. Ta mitema e mimuxaxu tane'i, la Lataua ulosi'a Uleenu Tavuna loxo anu mii na'a manina. Mii e Anu mulosi'a na'a ne sou usu'uline'i sou isu'uline'i anel'i leviani sou itulu pekia'a xe ileme no nano no anu maulixa'a no anu lalotu. Epe. 1:13; 1

Koli. 12:7 [1 Pita 4:10; 1 Koli. 12:7-10]

Lataua mukoinenge xe musosovosinge xo tava'u

**Lataua mukoinenge no
anu tovola'isou:**

Iakovo 3: 9

1. Xavutala

Pili. 1: 9

2. Masaxa

Pili. 1: 10

3. 'Ili'ilixo

Pili. 4: 4,7

Tava'u a
loxovaa la
sou
Lataua
mukoine-
nge

Xala. 3: 26-29

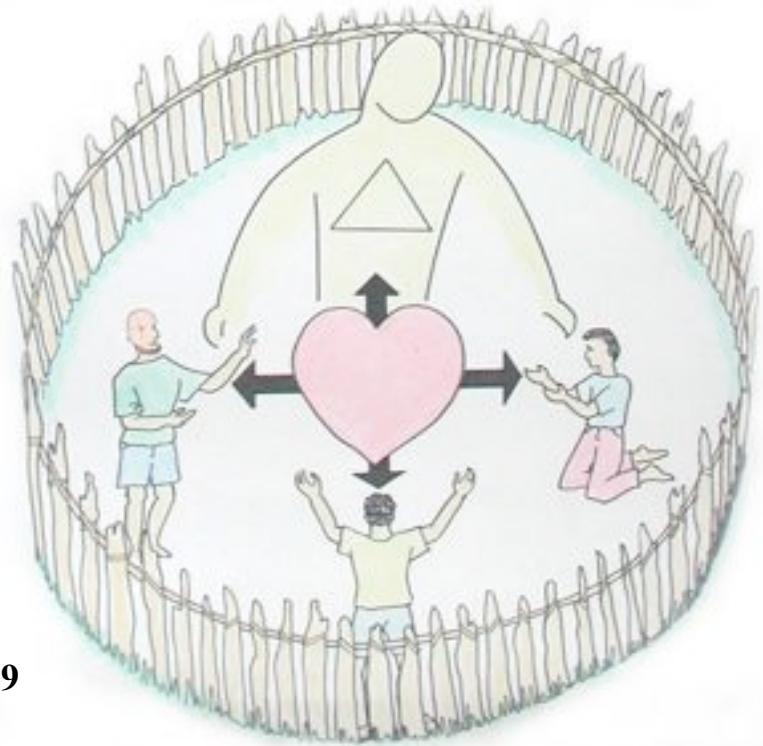
Apos. 4: 32-33

Kolo. 1: 3-4 *Nenge nenge'a Lataua ilo'a ta menexinge taxolu tapita lailaixesi.*
Epe. 2: 10

3. 'Ili'ilixo

2. Masaxa

1. Xavutala

Ta
mitema
ne ane'i
mii tatila
manina
no iou
Lataua.

Leseni 7: LAPULOTO SOU TANUTANUXU NOXOU LATAUA

Xavutala tatila sou vaikala kisou ane 'o aloxo 'o: Lataua mulosinge lapuloto noxou ne sou lexe nenge talavusou 'ili'ilixonu xe xavutalau. Anu umasaxa lexe nenge taxolu va'axu no anu susu loxo Anu ne. Lapuloto ne muvikalanenge lexe taxolu tamulimulinu 'ili'ilixo e Anu mumasaxa lexe nenge ta'oxonu. Lexe nenge tamulinu lapuloto laixe la anu umomomo sou usu'ulinenge la Lataua u'osasinge.

A. Tali'i vile mitali'isou Iesu no anu alaxu vile aloxo 'o. "Lapuloto anevaa tatila xe muuliuli manina." Lakolisou muxolu no anu Mata. 22:36-40

B. Lapuloto mavolovexa ne sou usu'ulinenge. Anu sou ukakapisinge la taxolu se'isisi. Kisim Bek 20:1-7

- (1) Lapuloto ne mulosinge sou tamasaxau Lataua
  - (a) Tamasaxau Lataua tei
  - (b) Talotu noxi'a ta mimii vulaulau uasi
  - (c) Tamoxo'u Lataua ualasou vitanisi mamu
  - (d) Tatoxonu voxo tavuna noxou Lataua (lalotu)
- (2) Lapuloto ne mulosinge sou tamasaxai'a ta menexinge
  - (a) Tatoxone'i ta maaminge ilo'a ta neeninge
  - (b) Tavau itema usoli mamu
  - (c) Ta'oxonu 'ilixo sou vote'i mamu
  - (d) Tapakali mamu
  - (e) Takalakalavoi mamu
  - (f) Taisuisu mamu

C. No nano no anu Lavuku Tavuna teinu la lapuloto ne muxali loxo 613. Mikaukavunu muxolu no nano no anu lavuku vile ilemolu lexe; (Lapuloto noxi'a ta tisaa) La sou lapuloto mavolovexa noxou Lataua ne anu pa'usousi.

D. Iesu uxavutala noxi'a xo ilavusou imulinu lapuloto laixe uasisi manina.

1. Lexe nini namolosilanu vivine la nini nemamulonu lapuloto muxatele vile(6). Muvikala lexe ngavau itema usoli mamu. Mata. 5:21-22
2. Isuisusi ne anu loxo nini nemamulonu lapuloto muxatele ta tameisou(7). Muvikala lexe nga'oxonu 'ili'ilixo sou vote'i mamu. Anu aloxo 'o. Lexe ieni

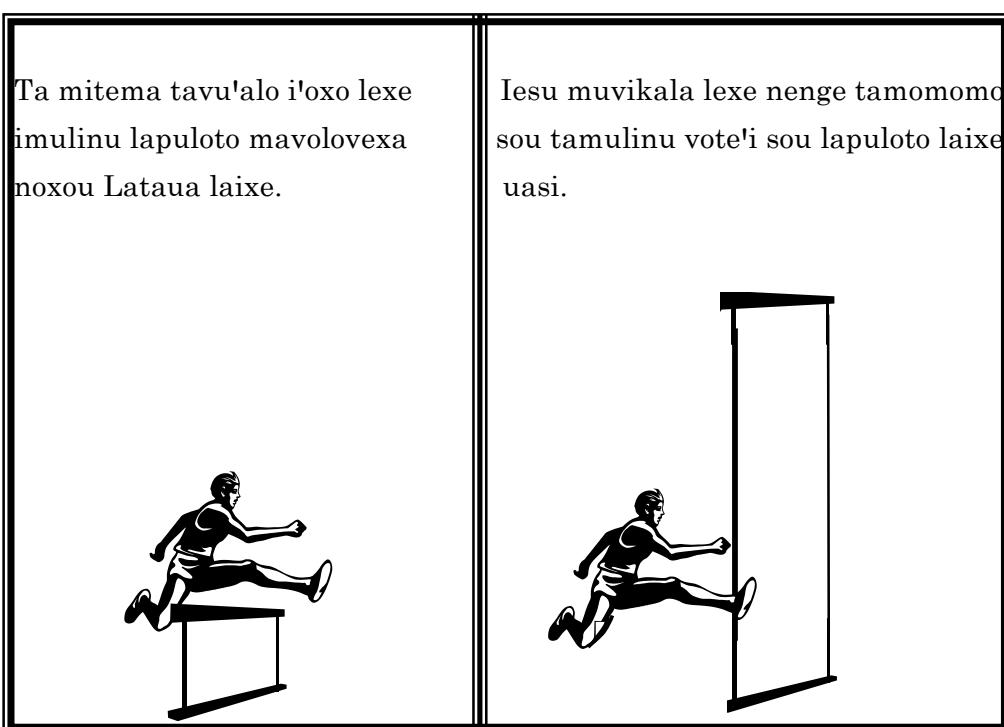
uisuxe sema vile xe taneni umulimuline la nini nesusu noxie ne. Mata. 5:27-28

3. Lapuloto noxou Lataua muvikala lexe, ngamasaxai'a ta menexinge loxo ngingi ngamasaxainge. [Wok Pris19:18] No anu lapuloto noxi'a ta Iutaia muvikala aloxo 'o, ngamasaxai'a ta menexinge no pa'upa'umenge, ia ngamasaxai'a ane'i ane imolomolosilangengi mamu. (Lapuloto noxi'a ta Iutaia 'o uai no nano no Lavuku Tavuna uasi.) Io, Iesu mune'e la mulovolixu noxi'a aloxo 'o, "Ngamasaxai'a ta uluamengi mo ngakilakasi'a." Mata. 5:43-44

E. Lataua mukoinenge sou:

1. Tamasaxau Lataua xe taxamulinu tanutanuxu noxou une'e noxingue. Mata. 22:37-38
2. Tamasaxai'a ane'i no pa'upa'umenge. Mata. 22:39-40

F. Itema vile ulavusou umulimulinu lapuloto noxou Lataua laixe ia lexe ususu no anu vile, la anu mumamulonu lapuloto noxou Lataua latala mukalu ne. Iako. 2:10 Loxovaa, umomomo sou seni utetelisou a'aa masua ia ululu la ulai?

G. Lapuloto noxou Lataua muvikalanenge no anu 'ili'ilixo sou xoluxolu laixe e Lataua mumasaxainge sou tamulinu la taxolu laixe.

H. Iesu muvikala lexe, “Eni ene'e sou amomomo sou lapuloto anu mune'e sou mumomomo sou mii ma'ia ta mitema sou palomatana mupalomatana' i ta mitema tatei no anu.” Mata. 5:17; Ioa 8:46

I. Iesu muvikala lexe, nini namomomo sou namulinu lapuloto laixe no anu vote'i uasi. Manina, lapuloto ne, anu sou ukakapsinge xe ulosiegexu Lataua lexe Anu muxolu va'axu no anu susu. Lataua mupamaulinenge xo nenge tamulimulinu lapuloto lailaixe mukalusi uasi. Vote'i sou pamauli ne aloxo 'o:

1. Xo nenge temuxaxu tanenge la sou Anu mupamaulinenge. Epe. 2:8-9
2. Vote'i sou pamauli ne, Lataua mulosinge vitanisi manina. Tito. 3:5-6
3. Loxovaa, susu usakinenge uasi? Rom. 6:15-18 [Rom. 5:1-6]
4. Nenge tamulinu vaikala ma'ia? Ioa. 15:12, 17
5. No mine nenge temuxaxu tanenge xe texali ta mitema sou lalotu, la nenge temulinu vaikala noxou Lataua laixe? Xala. 3:2-3
6. Mo nenge telomusou la aloxo 'o: “Ta mitema e imulimulinu 'ili'ilixo noxou Lataua xe imuxaxu tane'i la imauli.” Xala. 3:11 muleleme'a ta mitema e mimuxaxu tane'i (ta mitema e i'oxonu susu vile uasi) ne imuamua'i (ixolu imauli) xo ane'i mimuxaxu tane'i.
7. Nenge taxolu no anu sakasaki la uasi, nenge telulu mukalu ne. Xala. 5:1
8. Loxovaa 'oto'oto mukalu 'o? Xala. 5:16-18 [Rom. 7:15, 19; Pili. 3:12-14]
9. Nenge tauiliuli no anu 'oto'oto a loxovaa? Tamaisou muxolu no anu Leseni 14 xe 16.

J. Vaikala vilesisi e “NGAMASAXAINGE” ne muuliuli no anu lapuloto latala ne mukalusi: Rom. 13:8-10 [1 Koli. 13]

1. **Vote'i sou tamulinu laixe aloxo 'o. Lexe nenge temasaxau menexinge vile la nenge ta'oxonu laixe noxou.** Mata. 22:15-21
2. 'Ilixo sou tamasaxainge ne, anu navunavu. Ia u'oxo masuanenge uasi. Tatovola'inu aloxo 'o: No mine pipiean u'oxoneni la nalai no taasou pamauli. Ia no mine nalai xe Tokota uto'omene no anu lalili la navuxene. Nini navuxene, ia anu u'oxonu masuaneni uasi, anu sou usu'ulineni naxali laixe. Eva. 12:5-6, 11

3. Iesu muvikala lexe tamasaxai'a ane'i ane i'oxoo masuanenge xe takilakasi'a. Mata. 5:44-45

K. Noxou Latauasi la nenge tamomomo sou ta'oxonu mimii ne. Ioa. 15:4

Lapuloto sou tanutanuxu noxou Lataua

Kisim bek 20: 1-17

Mata. 5: 21-22, 27-28, 43-44

Rom. 13: 8-10

Mata. 5: 17

Xala. 5: 18

**Lapuloto noxou Lataua muvikalanenge no anu
masaxa noxou Lataua sou taxolu laixe a loxovaa.**

SATANI XE SUSU

Leseni 8: SATANI ANU 'ENA'EI XE UTALOXOLIXA'A TA MITEMA E MIMUXAXU TANE'I NOXOU LATAUA NO ANU 'ILI'ILIXO MA'IA?

Xavutala tatila sou vaikala kisou ane 'o aloxo 'o: Vaikala kisou ane 'o tamaisou sou upela'inge xe usu'ulinenge sou tamaisou xaixai noxou Satani xe votevote'i ma'ia anu u'oxonu sou utaloxolixa'a ta mitema. Anu ulamanalinenge sou talavusou Satani xe molu ne'ei mo xavutala masumasua mose'i mulalaxinu sou u'oxonu masuanu maulinenge, xe votevote'i ma'ia anu uoxonu sou umomomo sou xavutala talume noxou ne.

A. Satani anu 'ena'ei xe votevote' ma'ia anu u'oxonu sou utaloxolixa'a ta mitema no anu. (Piksa 8a)

1. Lataua mukoinu Satani, ia no anu 'itipoke noxou la sou Lataua mutualoxolixu no anu xaixai lailaixe noxou. Esekiel 28:14-15, 17 [Pala. 12:7-9]

Eni e'oxoneni nexali tatananu tuala mo esosovosine nexali loxo angelo vile sou naloosou tuala noxilo la neiala vivisine mo netulu loxo vimelu. Mo nini nexolu teitexi no anu laxa'ilu tavuna noxilo mo nemuamua'i no tainu lavo'o axeaxexaxu e iaaxu mu'oki. No mine eni ekoineni xe nexolu, la 'ilixomeni ne lailaixe manina. Ia nini ne'oxonu 'ili'ilixo maumasua la sou mu'oxoneni ne susu no ieli. Nini netooxene xe ne'itineni xo ieni lailaixe, mo netooxene no anu lavulavumeni, la sou eni etoloxolixene mo sou ta menexine imaisine la ikeke ieni. Esekiel 28:14-15, 17

- a. Lataua mukoinu Satani la mu'oxonu muxali lailaixe manina, mo mulosou puloulou lailaixe manina, xe mupelemasaxanu sou u'oxonu mimii no anu masaxa noxou. Xo Lataua mupelemasaxanu sou u'oxonu mimii no anu masaxa noxou, la anu muxiunu sou mu'oxonu 'ili'ilixo masumasua, xe muxiunu sou mu'oto noxou Lataua.
- b. No anu tauu noxine vaimomo 'o, ne Satani muxali loxo Lataua noxingue.
2 Kolo. 4:4 Anu muno'u uala loxo tatananu tuala 'Olu no lia 'o. 2 Koli. 4:4
[Ioa. 12:31; Ioa. 16:7-11]
- c. Satani ukakamuline'i ta mitema sou u'oxoo masuane'i xe uve'a isoli xe u'i'a.
1 Pita 5:8
- d. 'Uumekea ne vote'i masua vile noxou Satani ane. 2 Timo. 1:7

2. Momu kalavoi ane Satani ne: Ioa. 8:44 (Piksa 8ba)
- a. Satani ne anu umomomo sou utalume uxali loxo angelo sou lamana: (2 Kolo. 11:14)
- (1) Sinana ulavusou uo'ou laasile, ia no mine natotole laasile no anu 'uku xe naleanu ulu'e no kupa ia laasile u'oxoo loloxu sinana xe une'e u'ou la ulili no anu 'uku.
- (2) Ne India la i'oxonu loloxa'a ta mangki sou ino'a aloxo 'o. Ino'u lalongo la i'elixu taxaxu xe ukalu la itataa lovo'o no nano no taxanu, xe ukalau la i'oxonu uoi iou la imulaxu no anu lalongo ne la isakinu no anu ovu. Ioxe, mangki une'e xe umaisou lavo'o no nano no lalongo ne la ukulelixu avolu u'una no anu lalongo ne sou lexe uloxosou lavo'o ne la uoi utetelisou. No mine avolu u'oso no anu lalonge ne la anu umomomo sou uxexenu avolu uasi. Xo mangki ne umasaxau lavo'o misevile. Mo no mine anu utetelisou lavo'o no avolu la umomomo sou uxexenu avolu uasi. Mo loxo ta mitema ixalisou la umomomo sou u'ume uasi, xo anu uxolu sou u'au'ausou lavo'o ne sou unono'u.
- (3) Ta a'aa ta vova ilavusou ixolu no tani lelemesou manina. Ia lexe itema vile umasaxa lexe uve'a la uno'u laviso la ulaanu no anu aesi ne uxiunu anaxu utelo. Xe ukalu la uno'u sialu la ululunu no anu laviso anaxu ne. No mine a'aa vova ne une'e xe utuma'u sialu ne la ulamilamixu sialu ne, la lavisou uxotonu levexu. La sou anu molu uiexu sialuxu nesi xo molee usoli.
- b. La sou susu ne anu aloxo uoi, xe 'uku umomomo sou utetelisinge xe loxo laviso ane 'o uxexe umomomo sou uxotonenge la u'oxonu masuanu maulinenge. Rom. 6:23 [Xala. 6:1; Eva. 12:1]
- c. Lataua mu'oxonu mimii lailaixe mukalusi, ia Satani mune'e muxiunu mimii lailaixe ne muxali loxo mimii sou mamulo. Ia lexe nenge tamulinu vote'isou loxo Lataua mukoinu ne uasi, la nene'axu nenge taxalisou no anu maulinenge vilevilesi ne anu tu'umaxunesi.

Tatovola'inu aloxo 'o	Vote'isou tamulinu	Susu aloxo 'o
Mulu ilee sema iai ipita.	Ane'i mitaulia'isi.	'Ilixo sou vote'i. Ta maulu ilo'a ta vuanga xe ane'i ane mitautaula'i ilo'a ta vuanga xe ixiutavui'a la.
Lamoli.	Sou usu'ulinenge.	Masaxa sou lamoli u'oki. Talotonu taululuxu ilou mimii masua xe isuisu.

3. Xavutala talatalume noxou Satani e u'oxo lexe u'oxonu noxingue ane.

- a. Satani umasaxa lexe upakali xe u'oxonu masuanu mimii lailaixe noxou Lataua. Ioa. 10:10 (Itema e u'oxo'oxonu 'ili'ilixo ane ne, anu musosovosou Satani ilo'a ta mitema sou xaixai noxou.)
- b. Satani mu'oxonu kalakalavoi tavu'alo no lia 'o. Pala. 12:9

B. Satani ulavusou uxaxai umulinu xavutala noxingue xe masaxa noxingue sou ua uoinenge no anu. (Piksa 8c)

1. Xavutala ta tatila noxi'a ta mitema: imulinu 'ilixo laixe sou taula'i uasi, mo iiexe lexa pekia'u ulolutu xe ivune ulolutu. 1 Ioa. 2:16
2. Mii tamaisou no ienge: Tamasaxa sou menge mimii tavu'alo, menge lamoli tavu'alo, xe menge tokolomo ilou mimii iouiou tavu'alo. 1 Ioa. 2:16 [1 Timo. 6:9-10]
3. Itema u'oxo lexe uno'u uala tila no anu mimii xe xaixai noxou. 1 Ioa. 2:16
4. 'Ilixo sou 'umekeia. Mata. 10:28
5. 'Ilixo sou opo vilesisi no nano no tani xe noxi'a ta menexinge. Iako. 3:9-10
Satani utovo sou lexe uxalixu kalikalipala no tainenge.
6. Iako. 3:9-10 Satani umasaxa lexe umamulo saapaxa noxingue.
  - a. Uxalixu kalikalipala no taine'i ta mitemta no anu lalotu.
  - b. Uxalixu tu'utu'umaxu xe valavala no taine'i ta mitema sou lalotu no anu lalotu leviani.
  - c. Satani imasaxa ualixu kalikalipala no tainengesi. Anu umasaxa sou ululusou susu uasi mo umasaxa opo uxalixu opo vilesisi ilou pitapita uasi. La sou nini nevulu noxou 'ena'ei.

C. Xavutala talume noxou Lataua lailaixe a uxolu.

1. "Eni tila exavutalanu mii ma'ia sou eni a'oxonu sou asu'ulingengi no anu." Eni tila evikala aloxo 'o, "*Eni amomomo sou a'oxonu masuangengi uasi. Ngingi ngaxavutalanu mii e lexe eni a'oxonu, la sou ngingi ngaxolu sou ngaxomaiou voxo ne sou uxali.*" *Jeremaia 29:11*
2. 'Ena'ei uuliuli no anu 'oto'oto ne? Rom. 8:37-39

Satani anu 'ena'ei xe xaixai noxou a loxovaa?

Lataua mukoinu: Esek. 28:14-15, 17

- Satani anu lataua kalakalavoi vaimomo 'o: 2 Koli. 4: 4
- Anu ukakamulinu vote'i sou uve'a ta mitema isoli: 1 Pita 5: 8

1 Pita 5: 8 “Ngaxolu se'isisi mo ngaloo laixe xo uluamengi satani uxixaoxao mo
ungiulele loxo laeoni ukakamuli itema sou u'ou.”

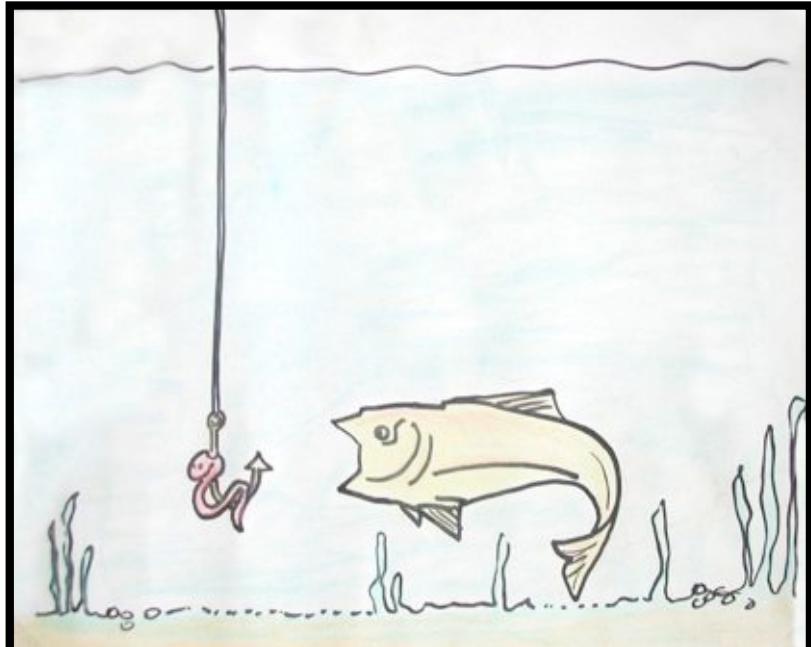

Xaixai noxou satani vile
ane uumekeea.

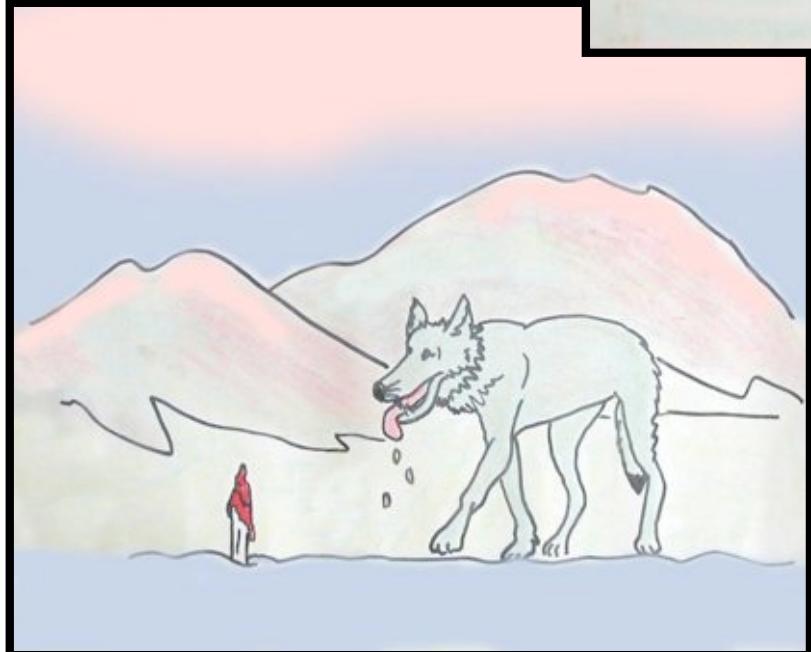
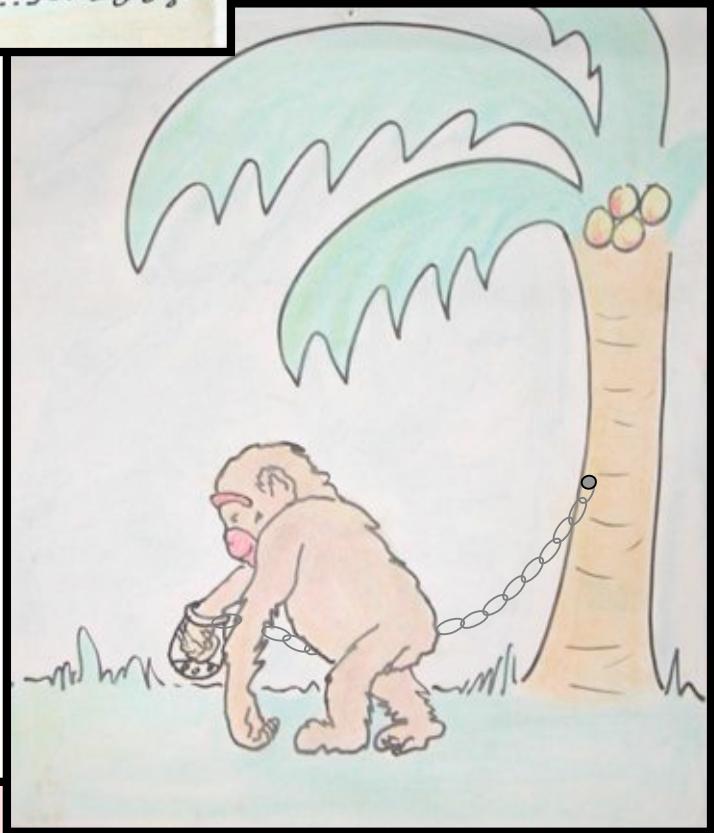
“Uleenu ane Lataua mulosinge ne, anu sou
u'oxonenge ta'ume uasi. Anu sou ulosinge xavi
mo, sou u'oxonenge tamasaxai'a ta mitema xe,
sou usu'ulinenge sou tasaxila'u muamua'inenge.”

2 Timo. 1: 7

**Satani anu momu
kalavoi.**

Ioanesi 8: 44

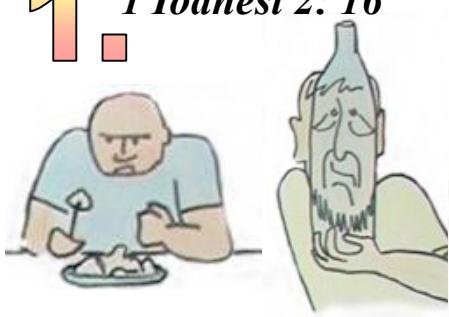

**Satani uxiuxiunu iou
muxali loxo angelo
sou lamana:**

2 Koli. 11:14

Susu uxalixu mamulo

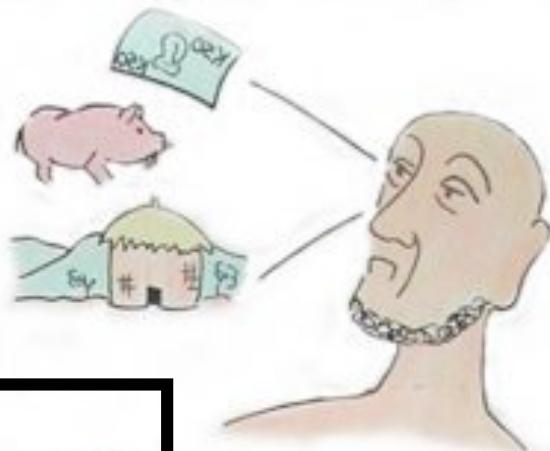
1. *1 Ioanesi 2: 16*

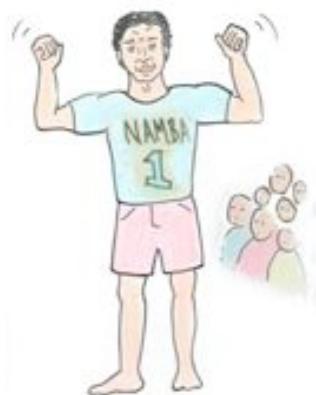
*Masaxa sou vasimenge loxo
masaxa sou lamoli mo
masaxa sou 'ilixo sou vote'i
mo masaxa sou iiexu lexa
peki'a'u u'oki xe la'ilali*

*Iisuiisu sou lamoli xe
mimii no lialia 'o*

2.

3. *Uxauma xe
utooxu no anu
mii ma'ia ane
anu mu'oxonu*

4. *Uumekea*
Mata. 10: 28

5. *Kalikalipala no nano no
tani xe no tainenge*

Iakovo 3: 9-10

Kalikalipala nonano no lalotu

6.

Iakovo 3: 14-18

Leseni 9: TAVA'U A LOXOVAA LA SOU NENGE TA'OXONU SUSU 'O?

Xavutala tatila sou vaikala kisou ane 'o aloxo 'o: Vaikala kisou ane 'o ne uvikala no anu susu no nano no oponenge xe 'ilixo sou ta mitema ixavatalane'isi la imulinu lapuloto noxou Lataua uasi. La sou nene'axu ane ane'i ixalisou tu'utu'umaxu no anu maulixa'a ne.

A. Kalisito Iesu mulavixa'a ta Palisaio xo 'ili'ilixone'i masumasua.
'Illoxone'i masumasua no anu vote'i a loxovaa, nenge'a tamaisou.

1. Mata. 23:1-13
2. Mata. 23:15-17
3. Mata. 23:27-28

B. A'alosi'a Palisaio vile ilou itema sou uno'u takisi. Luka 18:9-14
1. Tava'u a loxovaa la sou Iesu mua'aloxy a'alo ane ne, xe anu uvikalanu 'ena'ein ne? (v.9)
2. Palisaio muvikala laixe sou ma'i? (v. 11-12)
3. Itema sou uno'u takisi muvikala a loxovaa mulai noxou Lataua? (v.13)
4. Iesu mukalusou vaikala tovol'i noxou ne no anu vaikala a loxovaa? (v.14)

C. 'Ili'ilixomenge ne molu no nano no tanenge. (Pikasa 9a)
1. Mii ma'ia molu noxou itema tanu uatu la u'oxonu masuanu ia mii ma'ia molu no ale ia u'una noxou itema u'oxonu masuanu uasi. Mak. 7:17-23
2. Lataua umaisou itema no nano no tanu, ia umaisou no ale no vasimolu uasi.
Luka 16:14-15
3. Vaikala tovol'i sou ovu masua xe ovu laixe. Luka 6:43-45

- a. Itema sou usaxila'u maulixene ane Lataua >> Nene'axu laixe
- b. Itema molu usaxila'u maulixu >> Nene'axu masua

D. Nenge'a tamaisou itema e umulinu Lataua oponu xe itema e umulinu masaxa noxou Lataua uasi. (Piksa 9b)
1. Nenge'a tamaisou 'ili'ilixo masumasua sou susu. (Xala. 5:19-21)

- a. Pakali
- b. Kalakalavoi

- c. Xavutala masumasua
  - d. Tave'a ta mitema isoli
  - e. Tamolomolosilane'i ta mitema
  - f. Tapaupauxe
  - g. Matea
  - h. Isuisu
  - i. 'Ili'ilixo sou vote'i
  - j. Naisuxe sema xe mulu xe taneni umulimuli
  - k. Natotooxene
  - l. Xovulaulau (Itema u'oxonu mii vuluvululusi)
  - m. Uxovulaulau
2. 'Ili'ilixo masumasua ne uxoxolu no nano no oponu itema la sou u'oxonu itema ususu. Mak. 7:23
 * Anu opo sou susu ane.
3. Anu laixe lexe nenge tanene'a no anu nene'axu Uleenu Tavuna. Xala. 5:22-26

E. Tainu ane 'o namalei ulivu no anu mimii e teno'u lavulavu no anu mo nakilakasou. Nakilakasou mimii ano 'o:

Tovola'i 1: Namaisou tovola'isou lakilaka vile no nano no anu Lavuku Tavuna.

Vaikala muai no nano no anu Lavuku Tavuna:

Book Song 23:1 "Tatila nini tatanaleli, la sou eni pa'usilo no anu mii vile uasi."

Book Song 23:2 "Anu muaisilo no anu ia'eia'e lailaixe mo mulailixo eie no anu lex a lailaixe la ema'ila."

Book Song 23:3 "Anu mulosilo xavi alavua xe mulailixo no anu vote'i lailaixe loxo Anu mulemolu tei."

Book Song 23 usolonu ulai la.....

Xavutala mose'i sou naxiunu Book Song 23 uxali loxo lakilaka:

Book Song 23:1 Tila nini tatanaleli lailaixe manina, la nesaxila'ilo laixe, la sou eni pa'usilo no anu mii vile uasisi mania.

Book Song 23:2 Neno'ilo elai no anu tuala sou ma'ila la ne'oxoleli e'osa manina.

Book Song 23:3 Mo nelosilo xavutala alavua la.

Xavutala tovola'i ta tameisou: Ngamaisou vaikala mautunu ane 'o muxolu no nano no anu vaikala noxou Lataua. Epe. 3:16-18 **Ngatovo ngaxiunu Epe.**

3:16-18 ulai no anu lakilaka: Tatila, eni alinga ulai noxine lexe tanenixo mo naalaunasilo no anu mimii lailaixe noxine mo na'ana'analixo no anu xavi no anu Uleenu Tavuna noxine la u'oxonu pekia'ilo, mo sou Kalisito umomomo sou une'e uxolu noxilo, no nano no taleli xe no anu maulixo ukalusi. Mo eni alinga lexe na'ana'analixo no anu tanutanuxu noxine maninanu mo uleme la uli'u usiatoto ulai no lia loxo ovu, la umomomo sou uxiunu maulixo la sou eni amaisou tanutanuxu tatila noxine Tila xe itema sou ulivulixo, anu Iesu Kalisito mu'oxonu noxilo. La sou eni amomomo sou amaisou tanutanuxu noxou silo ne veveeninu a loxovaa, mo mutelai teitexi xe mulu'elai no lia a loxovaa.

Vaikala maumautunu mose'i no anu Lavuku Tavuna ane nini namomomo sou naxiunu uxali loxo lakilaka:

1. Book Song 139:23-24
2. Book Song 51
3. Epe. 3:16-21
4. Rom. 8:28-29
5. Rom. 8:37-39
6. Ioa. 6:37-40
7. Pili. 2:5-11
8. Pili. 4:4-7

Oponenge anu tava'u 'ilixo tavu'alo ane nenge te'oxonu

Nene'axu laixe

Maluko 7: 17-23
Luka 6: 43-45

Nene'axu masua

Lataua anu itema sou
usaxila'u mauli
noxinge

Lataua usaxi no nano no anu
maulixu itema ia no ale no
vasimolu uasi.

Luka 16: 14-15

Ninimene nasaxi-
la'u maulixene

Tanenge
uulaxunenge ulai
no anu susu.
Mata. 7:19

**“Mimii masumasua no nano ne ulaa uuatu la u’oxonu
masuanu itema.” Maluko 7: 23**

**Nenge tamaisou ‘ili’ilixo
masumasua no nano no
anu maulixu itema.**

Xala. 5: 19-21

2 Koli. 4:4

Leseni 10: LAKOLISOU SUSU A LOXOVAA?

Xavutala tatila sou vaikala kisou ane 'o aloxo 'o: Ta mitema ilavusou lexe Lataua mukoine'i no anu tovolai'isou uasi, la sou tu'utu'umaxu iouiou uxalisi'a. Leseni ane 'o ulamanalinge no anu xavutala tatila xe xavutala lailaixe no nano no taxulunu manina, ia no ale no sosou uasi.

A. Vote'i ta tamei sou mauli.

1. Vile ulai noxou Lataua
2. Vile sou mamulo. Anu mulai no lia manina.
  - a. Satani ulavusou uxalixu tu'utu'umaxu noxingue no anu masaxa noxou uasi. Anu umulinu xavutalamenge xe masaxa noxingue. Rom. 1:21-23, 29-31 (Piksa 10a)
    - (1) Ane'i ane ilavusou Lataua uasi. Rom. 1:21
    - (2) Ane'i ane ilamana uasisi manina la imulinu 'ili'ilixo masumasua. Rom. 2:28
    - (3) Ane'i ane imasaxau 'ili'ilixo masumasua xe isivoxo. Ioa. 3:19
    - (4) Xe mamulo. Pili. 3:18-19 [1 Koli. 13:1-3]
  - b. Ta mitema noxou Lataua ne ilavusou ixalisou tu'utu'umaxu no anu maulixa'a kalumo. Epe. 4:17 [Epe. 5:8; 1 Pita 2:16; Epe. 5:15; Ioa. 6:37,40,47; Ioa. 3:16-18; Epe. 1:5; Rom. 8:22-25, 35-39; Ioa. 10:28]

B. Vote'i sou susu musoko aloxo 'o.

1. Susu musoko no anu aloxo 'o:

Nini neno'u uala tila manina no ie'i ta mitema la nini nexali loxo xuae uxali utelo no lamana mukaa teitexi no loxotolo. Ia vaimomo 'o nini nelapau ne, nini na'oto la xavineni manina, la netaloxolixa'a tuatuala tavu'alo. Nini nexavutala lexe naua'ulixa'a ta oto teitexi no loxotolo la nalai teitexi manina. Mo atulusou puloulousilo teitexi noxi'a ta oto noxou Lataua. Mo eni axolu teitexi no laxa'ilu to'o e ta lataua ilavusou ine'e ipipita no anu. Eni alai axolu teitexi no anu tamuxala loxo Lataua e tatila manina. (Aisa. 14:12-14)

2. Susu noxi'a ta mitema musoko aloxo 'o:

IAUE Lataua mukoine'i ta mimii iouiou ane imauli no voxosila mo ane'i ane ixaxalaxala mo ane'i ane ivavava 'o ukalusi, ia vile noxi'a ne umomomo noxou sinana veveenu uasi, xo anu mulavu misevile. No voxo vile la anu sinana veveenu ne mulai muxali noxie sema la mutali'isie aloxo 'o, "Manina lexe Lataua mupela'inge ngongou lexe ngongou ngaxoxoolu la mamu ngongou ngao'u ovu se'i muleme no nano no xale lia 'o ngingiaxu uasi?" Ane miavuti la mikolinu aloxo 'o, "Ovuovu ane muleme no nano no xale lia ano 'o ne, nexi ta'ani'ani ngingiaxu ukalusi, ia vilesisi e ututulu no nixi 'ole ne anu mupela'ixe lexe nexi ta'ou ngiaxu uasi. Xo maasi xe nexi tano'u sou ta'ou ne, la nexi tasoli. Anu Lataua muvikalanexi aloxo ne." Xe sinana veveenu muavuti la mukolinu vaikalaie aloxo 'o, "Vaikala ane ne manina uasi. Ngongou ngasoli manina uasi. Lataua mulavusou lexe maasi xe ngingi ngongou nga'ou, la iengi ngongou lamana la ngaxali loxo anu Lataua. La ngalavu no anu mimii ma'ia ane laixe xe ma'ia ane masua. Tava'u aloxo ne la sou ane anu mu'apingengexu ne." Xe aliku 'o iei mulai mutukumusou ovu ne ngingiaxu, la lailaixe misevile. Lailaixe loxo ta'o'ousi. La sou xavatalaie muvikala lexe, "Manina, lexe eni a'ou ovu ne ngiaxu, la eni ano'u lavulavu no anu mimii piena misevile." La aliku 'o minanavaa 'o, milutu 'o la milai mi'elexu ovu ne ngiaxu sou mi'ou. Xe miitixu mulue sou anu mu'ou kalumo. (Tava'u 3:1-6)

C. Mamulo e susu uxalixu no anu maulunenge aloxo 'o. (Piksa 10b)

1. 'ilixo sou vote'i, 'ilixo e nuni'u manina, opo uavuti sou 'ilixo masua, 'ilixo sou lalotu noxi'a ta maliava ilou saasaa iouiou, 'ilixo sou imolomolosila mo 'oto'oto mo lavilavi, sangalako, opo masuma-sua, iisuiis, 'ilixo sou ikalikalipalane'i, 'ilixo sou iiexu lexa pekia'u ilolutu, itooxa'a la ipulipuli anaxa'a: Xala. 5:19-21
2. Mimii e u'oxonu Lataua u'osa uasi. Aisa. 5:1-4,7

D. Nenge temulinu 'ili'ilixo mulapu ne nenge noxingue uasi.

1. 'Ulusu susu noxingue ne, nenge menge tano'u. Rom. 3:9-11
2. 'Ilixo mulapu noxou Lataua ne telavusou mukalu ne. Rom. 3:21-26
3. Nenge menge tasosovosou. Ioa. 3:16-18
4. Lataua mupelemasaxanu 'Olu Iesu e u'oxonu susu vile uasi ia

mutavulenu tu'utu'umaxu xe mi'oxonu masuanu sou susu noxinge sou
lexe nenge tano'u 'ili'ilixo mulapu noxou Iesu. 2 Koli. 5:21

5. Iesu mutavulenu tu'utu'umaxu e lexe nenge menge tano'u loxo lakolisou
susu noxinge. 1 Pita 2:24
6. Tu'utu'umaxu Iesu muno'u ne sou lexe nenge tamauli. Xala. 3:13
7. Nenge'a tatovo taxolu mo tanenge umulinu 'ilixo laixe xe uala tila noxou
Tila noxinge. Rom. 11:22

Satani usakisakinenge no anu 'ili'ilixo a loxovaa?

Rom. 1:21-23, 29-31

1. Ta mitema ane'i

**imasaxa sou ilotu
noxou Lataua uasi**

2. Ane'i ane i'oxonu 'ilixo

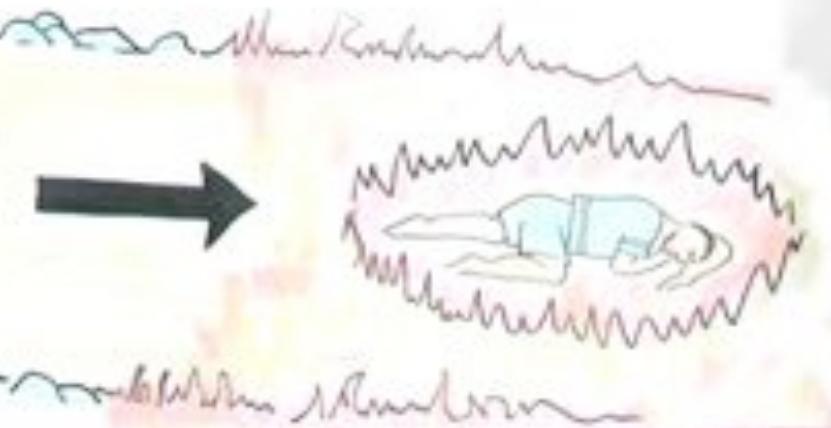
**masumasua xe xavatalai'a
ilou tane'i ne pekia'u
manina sou ixiunu opone'i**

3. Imasaxa sou i'oxonu

**'ili'ilixo masumasua
iouiou**

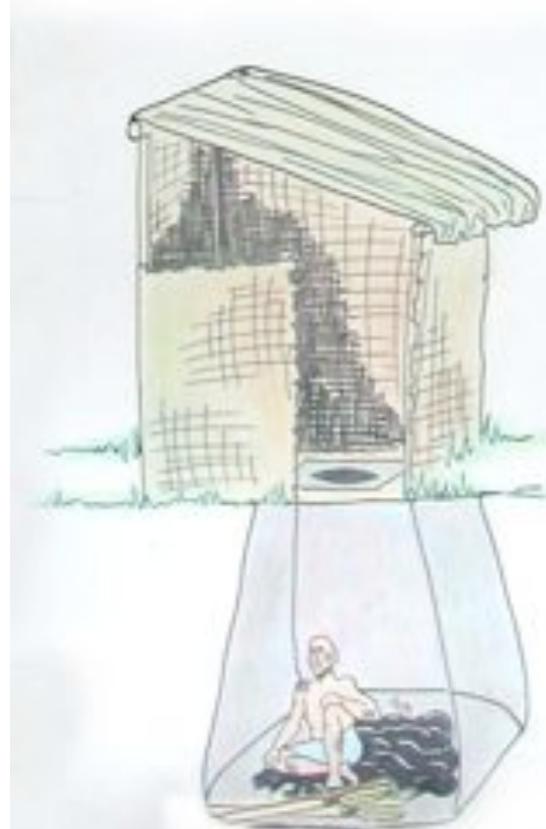
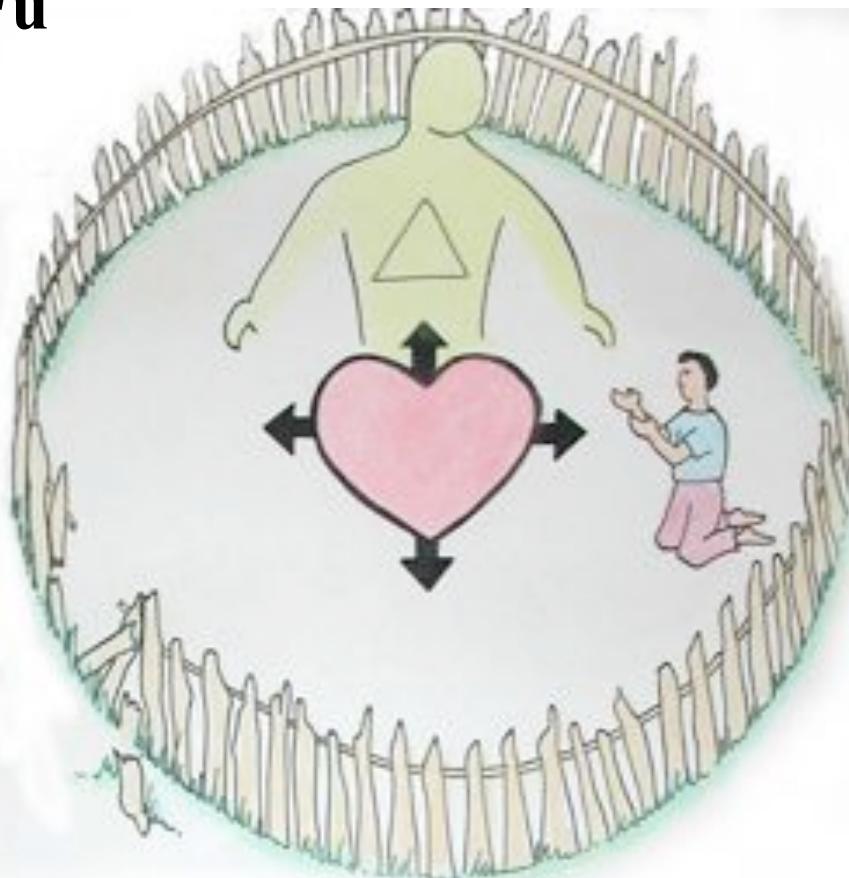

4. Mamulo xe soli

Nenge tano'u ulusou susu noxinge

Rom. 3: 9-11
Rom. 3: 21-26
Ioa. 3: 16-18

Susu ane uxalixu
mamulo no anu
maulinenge ano 'o:

'ilixo sou vote'i,
'ilixo e nuni'u manina,
opo uavuti sou 'ilixo masua,
'ilixo sou lalotu noxi'a ta
maliava ilou saasaa iouiou,
'ilixo sou imolomolosila mo
'oto'oto mo lavilavi,
sangalako,
opo masumasua,
iisuiisu,
'ilixo sou ikalikalipalane'i,
'ilixo sou iiexu lexapekia'u
ilolutu,
itooxa'a la ipulipuli anaxa'a,
Xala 5: 19-21

2 Koli. 5: 21
1 Pita. 2: 24
Xala. 3: 13
Rom. 11: 22

VOTE'I SOU PAMAULI

Leseni 11: VOTE'I SOU LAILIVUXA'A TA MITEMA NO ANU SUSU

Xavutala tatila sou vaikala kisou ane 'o aloxo 'o: Vaikala kisou ane 'o muvivikala no
anu alauna toxoxa'a e iou vilemo mo noxou Latua sou mululusou susu noxinge
mukalu ka muno'inge telai 'alai noxou sou nenge'a taxolu tapita. Mo sou talavusou
xe tanenge umulinu Lataua tanu a loxovaa singe la sou Anu uavutilinenge sou
talotu maninasou.

A. Nenge texolu a loxovaa tei no mine alauna noxou Lataua mune'e? Sou
talavusou mii e Lataua mulosinge vitanisi ne, (alauna noxou) la laixe lexe tanenge
umulinu maulinenge tei o. Xe ili'i la sou nenge tano'u mii e Lataua ulosinge
vitanisi ne. (Piksa 11a)

1. Lexe nenge tavikala lexe susu sevile kitu'asi, la vaikala ane ne manina uasi.
(Nenge menge te'oxo lolonenge.)
2. Nenge menge tamomomo sou tapaipounu tanenge no anu mii vile sou uxali
laixe la uasi manina.

“Tila muvikala aloxo 'o. Opone'i ta mitema latala ne 'ilixo sou kalavoisi mu'ana'ana
manina muua'ulixu 'ilixo mose'i. Xavutalai'a ta mitema ne masua manina. La sou
itema vile umomomo sou ulavusou tava'u a loxovaa uasi.” Jeremaia 17:9

3. Ia Lataua anusisi mulavusou vote'i sou upaipounu oponenge sou taxali laixe.
Anusisi umomomo sou upaipounu oponenge uxali alavua xe uitalonu
Uleenu alavua uxolu noxinge.

“La sou Anu umomomo sou umamolonu tangengi e pekia'u loxo kulu ne la u'oxonu
uxali mamalaxu.” Esekiel 36:26

**B. Xo Lataua mumasaxainge misevile la sou Anu mumasaxa lexe nenge
ukalusi ne nenge'a taxolu tapita.** (Piksa 11b)

1. Anu tava'u aloxo ne, la sou Lataua mumasaxainge mu'oki ne. Mata. 27:26-30,
35-44; Ioa. 10:17-18 [Rom. 5:6-8]
2. No mine nenge taxexenu susu e mutualuxu vote'isinge sou nenge'a Lataua
taxolu tapita ne, la sou nenge tamomomo sou nenge'a Lataua tasapaxa la. La
sou nenge tamomomo sou tavikalanu sou uxexenu susu noxinge.

C. Lataua muxolu muloosi sou ululusou susu noxingue.

1. Iesu muno'u taninenge ne la sou no mine nenge tavikala lamana no anu susu noxingue la Lataua umomomo sou uxavutalanu la uasi vile.
  - a. Tuala sou soli ne, nenge tualasinge sou talai no anu ane.
  - b. Tamasaxa lexe talulusou, la laixe sou talamana aloxo 'o;
    - (1) Tanenge vulusiu 'ili'ili xo masumasua ukalusi.
    - (2) Taxexee mimii masumasua e umasaxa sou uno'u maulinenge.
    - (3) Mamu sou nano'u lamoli ilou la'liali loxo ulumeni sou 'ili xo ma'ia mi'oxonu noxine.
  - d. Lataua ululusou susu noxingue ne sou uxavutalanu la uasi avile. Eva. 8:12
2. Vaikala maumautunu muai no naono no anu Lavuku Tavuna muvikalanenge lexe Lataua ulavusou ululusou susu noxingue.
  - a. 2 Koli. 5:21
  - b. Xala. 3:13
  - c. 2 Pita 3:9 [1 Timo. 2:3-6; Tito 2:11; Ioa. 3:16-17]

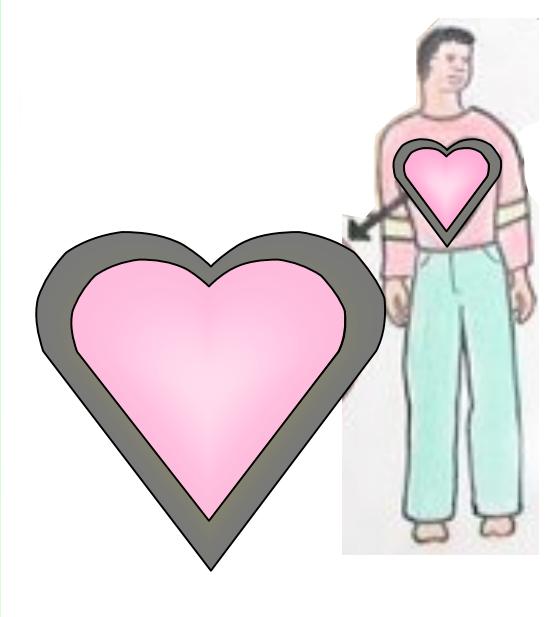
D. Alauna noxou Lataua mulosiengexu 'ili xo sou tataloxolinenge mo taxiunu oponenge.

1. Lataua umomomo sou ululusou susu noxingue mo ulivulinenge uasi, ia no anu tanutanuxu noxou xe 'ili xo sou iaiaama noxou mune'e noxingue la sou Anu mululusou susu noxingue.
  - a. *Alauna noxou Lataua ne sou itema vilevilesi uasi.*
  - b. Xo nenge temuxaxu tanenge, la sou Lataua mualaunasinge laixe. La sou anu mii ane ne aloxo mii e Lataua mulosinge vitanisi. Epe. 2:8-9
2. 'Ili xo mulapu noxou Lataua sou ulolosinge mimii ne Anu umomomo sou u'oxonenge taxiunu oponenge. Rom. 2:4 [Epe. 3:16-19]
3. Lataua ulavusou usu'avuvuneni vitanisi uasi. Lexe nini naxalixu xavutala masua mose'i, la anu umomomo sou iou uvaxainesi mo nalapu avile uasi. Pili. 1:6

E. No anu lolomu noxine la a loxovaa?: Nano'u voxo mautunu se'i. Naxolu se'isisi mo taneni umulinu vaivaikala no anu Leseni ane 'o Lataua mu'oxonu ma'ia noxine. La sou nini na'oxonu mii ma'ia.

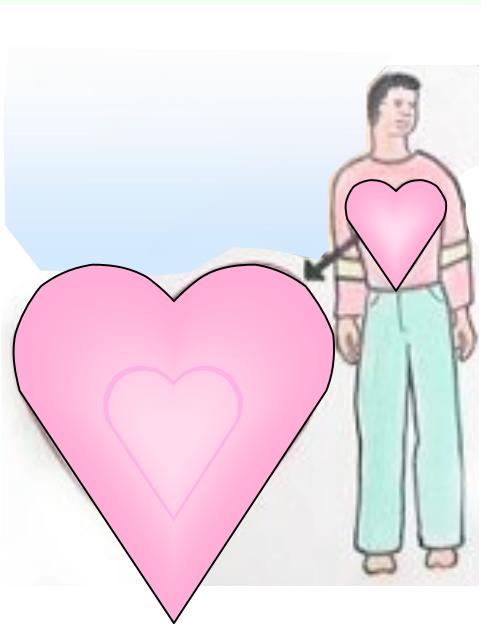
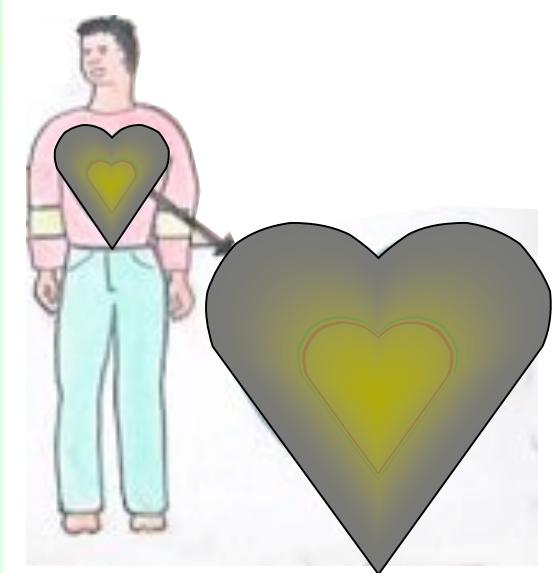
F. A'alo si'a Osea olie Xoma (A'alo sou alauna):

- a. Book Song 103:3-4 (1-5) Lataua mulaanenge no 'a taxa toxoxa'a.
- b. Osea 1:1-10 Naa'alo la uasi, naa'aloxu a'alo ane 'osi.
- c. Osea 11:1-4, 7-9, 12, Lataua iou lexaxu munixisinge. La sou muvikala lexe,
“Eni ataulalongengi vitanisi a loxovaa?”
- d. Lataua mulotonenge telivu no anu sialuxu 'Olu Iesu. Mata. 27:26-30; 35-44
- e. No mine mitulusou Iesu no anu vaivaikala la mililinoxu no 'a ovu valautu.
Mata. 27:26-30; 35-44
- f. Anu molu muitalonu maulixu sou mulili teitexi no ovu valautu, xo Anu
tanuxa'a ta mitema mu'oki. Ioa. 10:17-18

*Nenge tekalavoi lexe susu
noxigne ne kitu'asi. Ia
uasi tanenge molu
mu'oxo lolonenge.*

**“Ta mitema opone'i ilou
xavutalai'a ne lexe i'oxonu sususi.
Mo xavutala laixe noxi'a la uasi,
mo nenge talavusou xavutalai'a
vilevilesi uasi.
Jeremaia 17: 9**

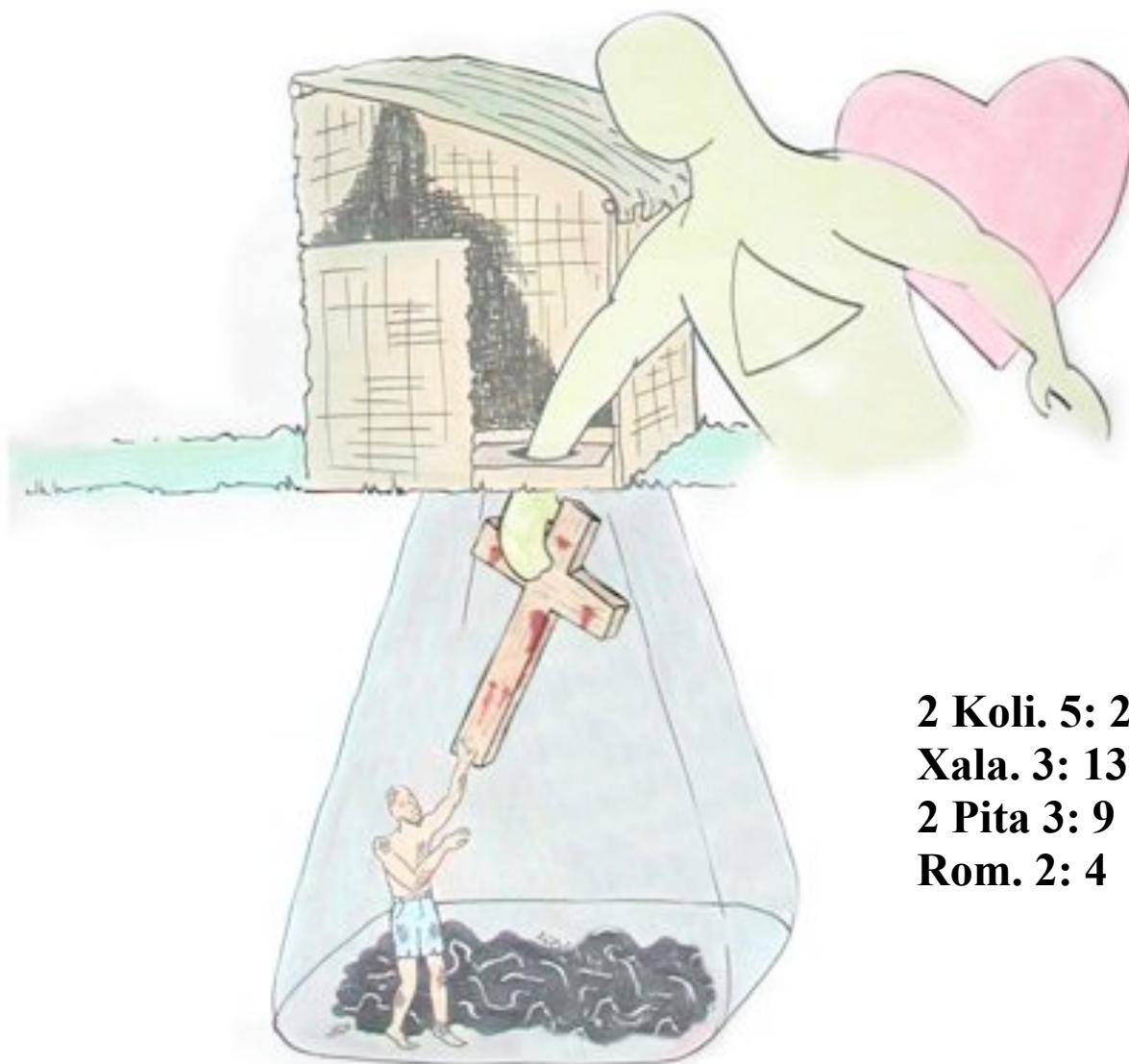
**Lataua anusisi umomomo sou
uxalixu xavutala ilou opo alavua:

Eni melo amomomosou axiu
opongengi ilou xavutalamengi uxali
alavua. Tei la kisinge pekia'u loxo
kulu. Ia eni axexeenu xavutala
masumasua ne, ia alosinge xavutala
laixe. *Esekiel 36: 26***

Mata. 27: 26-30; 35-44

Ioanesi 10: 17-18

**Nenge tamaisou vote'i sou iaiama ilou pamauli
noxou Lataua a loxovaa?**

**2 Koli. 5: 21
Xala. 3: 13
2 Pita 3: 9
Rom. 2: 4**

Nenge nege'a Iesusi texiunu tualasinge!!

Leseni 12: VOTE'I SOU PAMAULI NE A LOXOVAA?

Xavutala tatila sou vaikala kisou ane 'o aloxo 'o: Anu uvikalanege lamana no anu mii ma'ia uxali no mine nenge tamuxaxu tanenge noxou Iesu xe tano'u une'e uxolu no anu mualinenge loxo itema sou pamauli. No anu vaikala kisou ane 'o, la nenge tamaisou: 'Ilixo sou taxiu oponenge, tamulaxu tanenge, vote'i sou mulivulinenge no anu susu. Xe 'ilixo sou taxali loxo nenge Lataua ta 'olu.

A. 'Ilixo sou taxexe no 'a susu mo taxiu oponenge xe tamolo tanenge no 'a xaixai e Iesu mu'oxonu sou mulivulinenge ne muxolu no anu vote'i sou pamauli nesi. Mak. 1:14-15 [Apos. 20:20-21]

1. 'Ilixo sou taxexe no 'a susu mo taxiu oponenge.
  - a. Taxiunu oponenge ne anu aloxo 'o: Taxiunu xavutalamenge xe 'ilixomenge.
  - b. Tava'u maulinenge sou opo teinu ne usoli. 2 Koli. 15:17
  - c. Lataua u'oxoneni naxali itema alavua. Epe. 4:20-24
  - d. Ioanesi itema sou u'ulosi'a ta mitema muvikala lexe sosovo se'i uxali sou umaxau lexe ngingi ngexiunu opongengi maninasou. Mata. 3:1-2, 7-8
2. Tamuxaxu tanenge.
  - a. Tava'u 'ilixo ne aloxo 'o: Maulinenge ukalusi ne Iesu Kalisito usaxila'u la sou lalotu maninasou no nano no 'a uleenu ne uxali no nano noxingue.
  - b. Xo nenge temuxaxu tanenge noxou Iesusi la sou Anu mupamaulinenge, ia no anu xaixai noxingue uasi. Epe. 2:8-9; 2 Koli. 5:15; Rom. 6:22-23
  - c. Xavutala tatila noxou Lataua aloxo 'o: Laixe lexe nenge tano'u Iesu uxolu Tila no anu maulinenge xe tamulinu vaikala noxou.
  - d. Xaixai lailaixe noxingue ne umomomo sou usu'uninenge uasi. Ia laixe lexe nenge ta'oxonu xaixai laixesi la sou usu'ulinenge:
    - (1) Lataua mulalaxinu xaixaimenge a uxoxolu: Epe. 2:8-10 (v.10 Noxou Kalisito Iesusi la sou nenge tamomomo sou ta'oxonu xaixai laixe.)
    - (2) Anu mu'oxonenge sou texali loxo 'olu: Rom. 8:28-29
3. Susu noxingue ne muxexe, mo oponenge ne muxali laixe:
  - a. Iesu Kalisito sialuxu muxexenu susu noxingue ne: Pala. 1:5 [Eva. 1:3]
  - b. No 'a vote'i sou pamauli la itema vile umomomo sou utulu no anu vaivaikala la uasi! Rom. 8:1
  - c. Lataua mulosinge mauli alavua: Epe. 4:22-24 [Tito 3:5; Ioa. 3:3]
4. Nenge taxali loxo Lataua ta lau'lutuou no nano no taasou.
  - a. Mo vaimomo 'o, texali loxo Lataua ta 'olu'olu no nano no tani noxou. Xala.

4:4-6 [Epe 1:5]

- b. Nenge taxali iou vilesisi loxo Kalisito sou tasaxila'u mimii. Xala. 4:7; Rom. 8:17
- c. Nenge nenge'a Kalisito telili no ovu valautu mo nenge tano'u mauli alavua loxo tatei la uasi. Xala. 2:20
- d. Iesu une'e uxolu noxinge la sou ulosinge Uleenu Tavuna noxou. Ioa. 14:16-18, 23
- e. No anu xavii Uleenu Tavunasi, la Anu uavutilinenge sou tamulinu vaikala noxou Iesu utotomu. Xala. 5:16

B. Mii ma'ia uxali no 'a voxo sou ixiunu opone'i?

1. Ivikala lamana lexe misusu. 1 Ioa. 1:8-9
2. La'iaxaau susu mo ixiu tumali'au a vile. Esekiel 18:30-32; Rom. 6:2
3. Ta'oxonu mii ma'ia Lataua mumasaxa lexe ta'oxonu. Apos. 26:20
4. Taloopalasi lexe Lataua molu uxiunenge. Pili. 1:6

C. Vote'i mose'i sou tamulinu no 'a 'ilixo sou taxiu oponenge.

1. Tataloxolinenge no ie'i ta mitema no oponenge maninasou.
2. Laixe sou taxali loxo ta mitema e milomusou a'alo no anu Pentikosi. Apos. 2:37-38

D. 'Ilixo sou namuxaxu taneni umomomo sou uxalixu mimii aloxo 'o no nano no 'a maulixene.

1. 'Ilixo sou ta'itinenge ne, anu 'ilixo sou itema umuxaxu tanu uasi ane. Iako. 2:19
2. Namuxaxu taneni no oponeni manina lexe Kalisito musolisine. Rom. 10:9-10
3. La sou vaimomomo 'o itema tei usaxila'ine la uasi, Tilasine vile alavuali musaxila'ine. 2 Koli. 5:15
4. Nalu'elailixene mo namulinu itema e usaxila'ine vaimomo 'o manina. Rom. 6:16-19
5. Natetelisou muxamuxaxu taneni la sou anu umomomo sou uxalixu nene'axu ane Lataua umasaxau. Iako. 2:14-17

Vote'i sou nenge tamauli a loxovaa?

Taxiu oponenge

Itema vilevilesi molu uxiunu
xavatalau

1.

Laise lexe tavau
opo teinu usoli mo
nenge menge
tasaxila'u
maulinenge la uasi

Epe. 4: 20-24
Mata. 3: 1-2, 7-8

Epe. 2: 8-9

2 Koli. 5: 15

Rom. 6: 22-23

Muxamuxaxu

tanenge

Na'italo maulixene

ukalusi ulai noxou

Iesusi sou

uulaxuneni

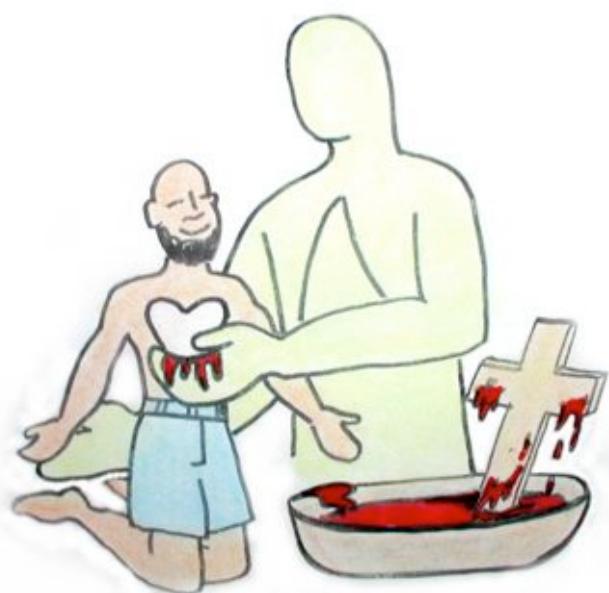
2.

Iesusi uxolu
Tila no anu
maulixene xe
laixe sou
nalomuxu

3.

Iesu muxexeenu
susu noxinge ia
mulosinge opo
alavua

Pala. 1: 5
Rom. 8: 1
Epe. 4: 22-24

4.

Nenge Lataua
taxolu tapitaa

Xala. 4: 4-6
Xala. 4: 7
Xala. 2: 20

Iesu mune'e
muxolu noxinge
la sou ulosinge
Uleenu Tavuna
Ioanesi 14: 16-18,
23

No anu xavi
Uleenu Tavuna la
sou nenge
tamomomosou
tamulinu
vaivaikala noxou
Iesu. Xala. 5: 16

Leseni 13: SOSOVO MA'IA ANE UMAXA'U LEXE NENGE TA MITEMA NOXOU KALISITO?

Xavutala tatila sou vaikala kisou ane 'o aloxo 'o: Vaikala kisou ane 'o ulosiengexu

xoluxolu xe maulixa'a ta mitema noxou Kalisito. Vaivaikala e muxolu 'o mune'e no anu lavuku noxou Ioanesi 1; muvikala lexe 'ilixo sou tamasaxai'a ta menexinge ne anu sosovo tamaisou noxi'a ta mitema noxou Kalisito ane. Mii ane ne, anu mulutu no nano no tane'i.

A. No anu 1 Ioa. 1:1-3, la Ioanesi muvikala aloxo 'o; Nexi taa'alomengixu mauli ane kaluxu uasi ne sou lexe nenge nenge'a Lataua Maminge xe 'Olu Iesu taxolu tapita.

A'alo vile aloxo 'o: Molomolo vile ne sie Saut Amerika nenu misoli. Ia momu ne uie ulolutu xe uxovulaulausi la usaxila'u 'olu ne laixe uasi. Aloxo ne la sou molomolo ne uloxoloko 'ani utuutuxu no mosomoso xe upakapakali ta mitema 'ani'anixa'a sou u'o'ou. Anu upapakali 'ani'anixe sema sou lalotu vile. Ane sema ne ikikilakasou molomolo ne xo ane imasaxa lexe isaxila'u. Ioxe no mine ane mino'u la misaxila'u laixe mo mia'anu laixe mo mitokolomonu xo mimasaxau misevile. Sema sou lalotu ne mi'oxo aloxo ne noxou, ia anu ukalu no anu 'ilixonu e tei ne uasi. Anu upakali xe uloxosou 'ani utuutuxu no mosomoso sou u'o'ou sio. Anu laixe sou ulavusou maulixa'a ane'i no tani e misaxila'u ne laixe. Xo ane'i imasaxa lexe anu ulavu mo uxaxai umulinu 'ilixo ma'ia ane ane'i mimasaxa lexe anu u'oxonu. Masaxa noxi'a ne uxali upalea uasi. Muxaxai se'isisi muno'u voxo maxuveeni xe ili'i la sou anu muxali laixe.

- Sosovo ne anu mii ma'ia? Anu 'ilixo noxi'a ta mitema vilevilesi e u'oxone'i ixali iou vilemo no nano no taine'i ta mitema no tuala vilevilesi.
- 1 Ioa. – No 'a vote'i ane nesi la nenge talavusou lexe nenge nenge'a Lataua texolu tepita aloxo 'o.

1. Tamuamua'i no 'a lamana. 1 Ioa. 1:6-7

a. Mo nini naxali lamana 'olu. Ioa. 12:36

b. Nene'axu lamana aloxo 'o; 'ili'ilixo lailaixe mo 'ili'ilixo mulapu xe 'ilixo sou vaikala maninasi. Epe. 5:8-9

2. Nenge ta'oxonu mii ma'ia Lataua muvikala lexe ta'oxonu. 1 Ioa. 2:3-6

a. Tanengexu la sou uavutilinenge sou talomuxu. Nini nemasaxau Lataua

- aloxe ne, la sou nini namulinu.
- b. Nene'axu aloxo 'o. Ioa. 14:21
3. Namasaxau vivine. 1 Ioa. 2:9-11 [Ioa. 3:10-11, 14-18; 4:20-21]
- a. Vivilo 'ena'ei? Luka 10:29-37
- b. 'Ilixo sou tamasaxai'a ta menexinge ne mua'ulixo 'ili xo mose'i na'oxonu noxi'a ta menexinge.
4. Namasaxau mimi sou lalia uasi. 1 Ioa. 2:15-17
- a. Mimii sou lalia ne aloxo 'o tokolomo, lavuluti, masaxa masua sou vasimenge, uala tila. Namaisou muxolu no anu. (Leseni 8 xe 9)
- b. Mimii ane ne ulai la ukalu. Ia itema ane umuamua'i umulinu Lataua la uxolu umauli kaluxu uasi. 2 Koli. 4:18
5. Tatei noxou Iesusi. 1 Ioa. 2:24
- a. Tatei noxou Kalisito ne laaxu lexe nenge'a taxolu tapita mo tama'ilila laixe xe taxolu 'alai noxou. Ioa. 15:4-7
- b. La sou nenge tanene'a la nene'anenge uxali tavu'alo. Ioa. 15:4-5 [Ioa. 8:31-32; Ioa. 15:7]
6. Itema mulavusou a'alo ane Uleenu Tavuna. 1 Ioa. 4:13
- a. Itema sou a'alo ne, anu itema e mumaisou mii ma'ia muxali no iou.
- b. Uleenu Tavuna usu'uli ulenenge la sou uvikala lexe nenge Lataua ta 'olu.
7. Ta'oxonu mii ma'ia e talavusou lexe anu mulapu. 1 Ioa. 3:10
- a. Itema e ulavusou u'oxonu xaixai laixe, la mii e pekia'u noxou, mo tilasou uxolu sou umaisou uasi xe mii e kitu'asi ne anu uxaxai sou laixe. Luka 16:10 [Tito. 2:7]
- b. Tavikala manina ne aloxo 'o; vaikala maninasi, ia kalakalavoi sevile uxolu no nano no anu uasi. Vaikala maninasi. Epe. 4:25
8. Taua'ulixu 'ili'ili xo sou lalia. 1 Ioa. 5:4-5
- a. Opo se'isisi uxolu noxingue xo Iesu mua'ulixu mo mumaloxou mimii sou lalia mukalu. Ioa. 16:33
- b. No anu Sipsip 'Olu noxou Lataua sialuxusi mutaloxolixu 'ili'ili xo masumasua sou lalia 'o mukalu. Pala. 12:11
- B. La sou mikaukauvunu muai lexe vaimomo 'o nini nalavusou lexe nini nano'u mauli ane kaluxu uasi.** Ioa. 5:13
- C. Pita muvikala aloxo 'o mimii ane 'o sou u'oxoneni nanene'a no vasimene xe no anu uleneni kalumo.** 2 Pita 1:5-9
- D. Loxovaa, umomomo sou nenge taxolu talooxu mii e telingau sou tano'u ne?** Ioa. 5:14-15

Nenge taxali tamoosou lalotu maninasou a loxovaa?

1 Ioanesi — 'Ili'ilixo ane 'o uxolu noxingue la sou anu umaxa'u lexe nenge noxou Lataua

1

1 Ioanesi 1:6-7

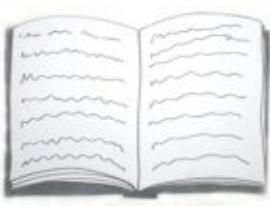
8

1 Ioanesi 5:4-5

2

1 Ioanesi 2:3-6

3

Tamulinu Vaikala noxou Lataua
Tamasaxai'a ta vivinge

7

1 Ioanesi 3:10

Ta'oxonu 'iliXO mulapu
Tapala'alixu lamana lexe Lataua Uleenu muxolu noxingue

6

1 Ioanesi 4:13

1 Ioansei 2:15-17

4

Tamasaxau mimii sou lialia many
Taxolu noxou lesu
A house with a pig and a person.

5

1 Ioanesi 2:24

1 Ioanesi 5:13

*MAULIXA'A TA MITEMA SOU
LALOTU NOXOU KALISITO*
&
*'ILIXO SOU TAUTAUXUNE'I TA
MITEMA*

Leseni 14: VOTE'I SOU TATALOXOLIXU ULUAMENGE ALOXO 'O

Xavutala tatila sou vaikala kisou ane 'o aloxo 'o: Talavu Manina no anu xavi sou saxila'u noxingue no nano noxou Iesu mo mimii sou ta'otxa'a ta uleuleenu ta masumasua ne anu mii mutila sou nenge talavusou la sou nenge tauaulixu Satani no anu. Vaivaikala kisou ane 'o ne tamaisou muxolu no anu Epeso 6, muvikala lamana no anu tokolomo sou 'oto'oto.

A. Nenge taxoxolu no nano no anu tuala tatamei: No anu vasimenge xe no anu uleenu. (Piksa 14b)

1. Tuala no nano no anu uleenu ne maninasou iou vilesisi aloxo tuala no anu vasimenge 'o.
2. 'Oto'oto toxoxa'a ne a uxoxolu. Epe. 6:12
3. Satani musoko'u 'oto'oto noxingue no anu 'ilixo sou kalakalavoi.
  - a. Anu ne anu momu kalakalavoi ukalusi. Ioa. 8:44
  - b. Anu ulavusou upolo vilenu vaikala manina Mata. 4:5-7
  - c. Anu umomomo sou molu uxiunu uxali loxo angelo vile sou lamana kalumo. 2 Koli. 11:14 [Mata. 24:24]
4. Iesu mune'e sou umamulonu xaixai noxou Satani. 1 Ioa. 3:8

B. Laixe lexe nenge talavusou uluamenge ne anu 'ena'ei. 1 Pia 5:8-9 [1 Ioa. 5:19; 2 Tesa. 3:3]

1. Anu laixe lexe nenge taxolu talavuvulu sou xaxutala talume mo 'ilixo masua noxou ne uasi
2. Satani ne mulavusou vote'i iouiou sou u'oto noxi'a ta mitema iouiou no xalexale lalia iouiou.

C. Loxo ta mitema ane mimulaxu tane'i, la nenge tamomomo sou taxolu no nano no anu vaikala manina, xe uasi la laixe sou taxolu no anu 'ilixo sou kalakalavoi loxo ta mitema e ilavusou Lataua no anu maulixa'a uasi.

1. Anu musaxila'inge: Satani
  - a. Tulu noxou : Anu musiatoto no anu vaikala kalavoi
  - b. 'Ilixo noxou: uxavutalanusi
  - c. Ulusou: xoluxolu masua xe mamulosi
2. Lataua anu musaxila'inge: Maminge
  - a. Tulu noxou.

- Anu musiatoto no anu: vaikala manina
- b. 'Ilixo: tamasaxau Lataua ilo'a tamenexinge
- c. Ulusou: 'Osa'ila xe opo se'isisi

D. Xavi noxou Lataua ne umomomo sou usu'ulineni. Kolo. 1:13; 1 Ioa. 4:4

[Luka 1:37; Epe. 5:8-10; 1 Koli. 10:13]

1. Satani ne mikoinu muxali aloxo nenge 'osi, io umomomo sevile loxo Lataua mo xavinu malaxo uasi.
2. Nenge tamuxaxu tanenge noxou Lataua no anu xavi noxou e anu mulalaxinu sou lexe ulosinge.

E. Nenge ta'oto noxi'a ta uluamenge e ta uleuleenu ta masua ne a loxova? 1 Pita 5:8-9 (Piksa 14b)

1. Nalavusou lexe uluameni utovotovoneni.
  - a. Nalaxa'ineni laixe no mine natotosa xe xavineni uasi.
  - b. Ienge ne utovonenge kalumo. Iako. 1:14
2. Natokolomoxu tokolomo lololi sou 'oto'oto noxou Lataua. Epe. 6:10-13 [Iako. 4:7]
  - a. Utupoko : Loxo vaikala manina Epe. 6:14
  - b. Siove sou lutunenge : Loxo 'ilixo mulapu Epe. 6:14
  - c. Siove sou tavainge: Loxo taloo sou tamua'i noxou a'alo laixe sou opo se'isisi Epe. 6:15 [1 Pita 3:15]
  - d. Xaliau : Loxo tamuxaxu tanenge. Iesu anu Tila sou maulinenge mo talomuxusi Epe. 6:16
  - e. Siove sou kisinge : Loxo vote'i sou pamaulinenge Epe. 6:17
  - f. Lavisou Uleenu Tavana. Vaikala noxou Lataua Epe. 6:17
  - g. Lakilaka no nano no anu uleenu no anu lakilaka iouiou xe nalingau mimii iouiou no anu voxovoxo iouiou. Epe. 6:18
  - h. Natulu pekia'u Epe. 6:13b-14a
  - i. Natokolomoxu tokolomo lololi sou 'oto'oto noxou Lataua mo sou nini namomomo sou natulu pekia'ine no anu tovotovo noxou Satani. Epe. 6:11
3. Laixe lexe nenge tatulu tapita mo ta'oto. Xala. 6:2 [Eva. 10:23-25]
4. Talaxa'inenge no anu 'ilixo sou kalakalavoi xo ortaluxu ienge. Eva. 3:12-14 [Iako. 1:23-25]

F. Votevote'i sou taxaxai no anu xavi sou xaixai ane Lataua mulosinge.

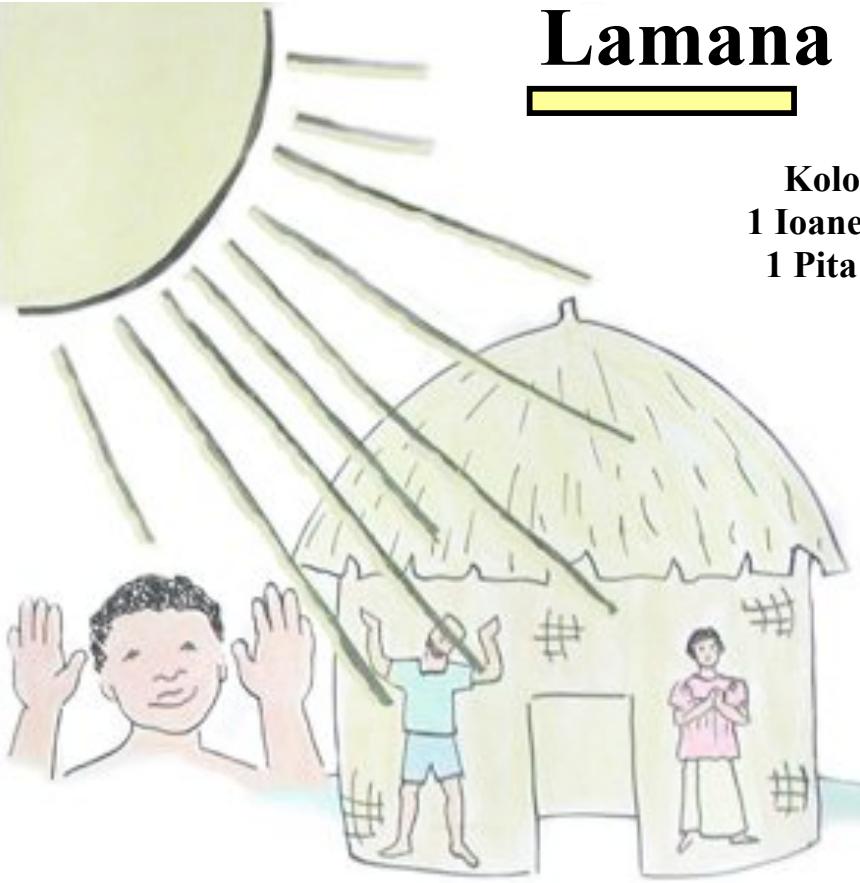
1. No anu ualasou Iesu. Luka 10:17 [Apos. 3:6-7]
2. No anu vaikala noxou Lataua. Mata. 4:8-11 [Epe. 6:17]

3. No anu lakilaka xe pelemu. Mak. 9:28-29 [Apos. 14:23]
4. No anu Kalisito sialuxu. Pala. 12:11
5. No anu xoluxolunenge noxou Kalisito no voxovoxo. Pala. 12:11
6. No anu lexe sou ta'itinu ualasou Lataua xe talotu noxou. Kolo. 3:16 [Epe. 5:17-20]

Isivoxo

Ioanesi 8: 44
Mata. 4: 5-7
2 Koli. 11: 14

Lamana

Kolo. 1: 13
1 Ioanesi 4: 4
1 Pita 5: 8-9

Maminge: **Satani**

Tava'u: **vaikala kalavoi**

'Ilixo: **masaxa noxilosi**

'Ulusou: **tama xe soli**

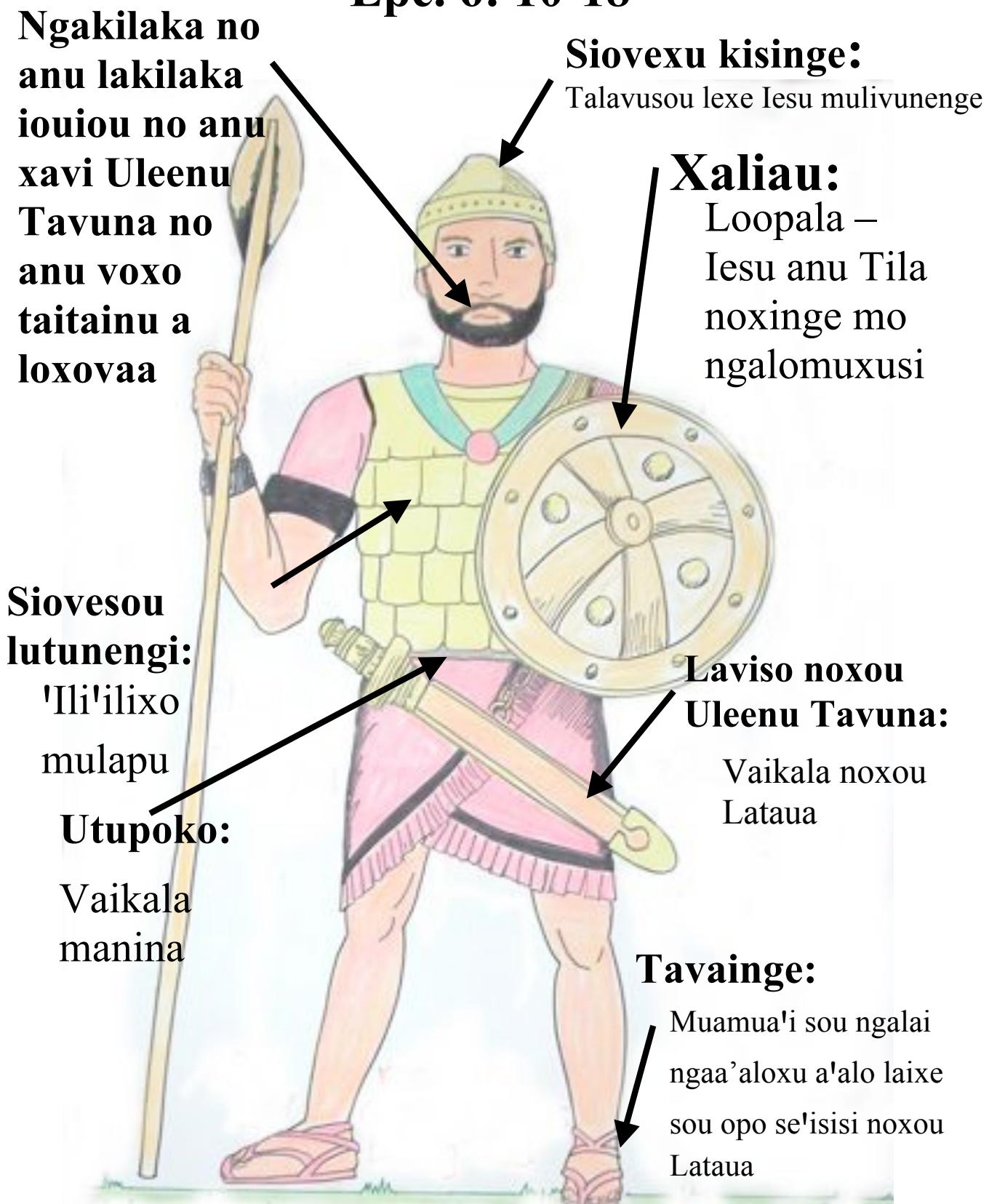
Maminge: **Lataua**

Tava'u: **vaikala manina**

'Ilixo: **tamasaxau Lataua ilo'a ta menexinge**
'Ulusou: **'osa'ila xe opo se'isisi**

Vote'i sou tauliuli no anu 'oto'oto

Epe. 6: 10-18

**Ngakilaka no
anu lakilaka
iouiou no anu
xavi Uleenu
Tavuna no
anu voxo
taitainu a
loxovaa**

**Siovesou
lutunengi:**

'Ili'ilixo
mulapu

Utupoko:

Vaikala
manina

Siovexu kisinge:
Talavusou lexe Iesu mulivunenge

Xaliau:
Loopala –
Iesu anu Tila
noxinge mo
ngalomuxusi

**Laviso noxou
Uleenu Tavuna:**

Vaikala noxou
Lataua

Tavainge:

Muamua'i sou ngalai
ngaa'aloxy a'alo laixe
sou opo se'isisi noxou
Lataua

**"Natokolomo no anu tokolomo ane noxou Lataua mo
sou mimii umomomo sou nauaalixu tovotovo noxou
Satani.**

Epe. 6: 11

Leseni 15: TAVA'U A LOXOVAA SOU NENGE TAXOLU VA'AXU NO ANU 'ILIXO MASUMASUA?

Xavutala tatila sou vaikala kisou ane 'o aloxo 'o: Nenge nenge'a Lataua tavaivaitami no anu muamua'inenge, la sou uxalixu no anu lalotumegne ulai noxou. No anu leseni ane 'o muvikalanenge lamana no anu xavutala tatila sou muamua'inenge lexe taxolu va'axu no anu susu. 1 Pita 1:16. "Ngaxolu va'axu no anu susu xo eni exolu va'axu no anu susu."

A. Lataua ne Anu muxolu va'axu no anu 'ilixo masumasua.

1. Lataua ne Anu muxolu va'axu no anu susu, la sou Anu mumomomo sou uno'u uala tila. Pala. 4:8-11
2. Uleenu Tavuna. Vaikala e xolu va'axu no anu susu ne anu ualasou vile aloxo ne.
3. 1 Ioa 1:5 Lataua ne Anu lamana mo no nano noxou ne isivoxo uxolu uasi manina.

B. Xolu va'axu no anu susu ne laaxu a loxovaa?

1. *Xolu va'axu no anu susu ne laaxu aloxo 'o; Ngaxolu va'axu no anu 'ili'ilixo sou lialia 'o, ia nga'italonu maulingenge ulai noxou Lataua sou molu usaxila'u.*
2. Lamana laaxu lexe 'ilixo laixe ukalusi Lataua xoluxoluxu mo 'ilixou ne mu'isalili mukalusi.

C. Mi ma'ia ane Lataua umasaxau noxingue?

Aloxo Paulo nenge tamomomo sou tavikala aloxo 'o:

"Xo eni elavusou lexe mii vile laixe uxolu no nano no anu maulixo uasi. Eni avivikala no anu opo teinu noxilosi. Anu umomomo sou eni a'oxonu 'ilixo laixe e eni emasaxa sou a'oxonu ne, ia eni a'oxonu uasi." Rom. 7:18

1. Deviti muvikala lexe 'ena'ei umomomo sou utulu no laxunu Lataua :

'Ena'ei umomomo sou utelo no anu laxa'ilu noxou Tila? 'Ena'ei umomomo sou utulu no tuala sou e malemalenga mu'oki ne? Anu 'ena'eisi e avolu mo tanu nuni'u uasi. Book Song 24:3-4

2. Pita muvivikalanelenge aloxo 'o :

Ia ngingi ngaxolu va'axu no anu 'ili'ilixo masumasua aloxo Anu ane mu'avalinge ne Anu tavuna. Xo kaukavu muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu muvikala aloxo 'o, "Ngaxolu va'axu no anu 'ili'ilixo masumasua, xo eni exolu va'axu no anu 'ili'ilixo masumasua." 1 Pita 1:15-16

3. Lataua umasaxa sou umaxa'u xavi noxou no nano noxingue. Anu mu'oxonu lamanaxu mo maulixu e malemalenga musuku ne muiei mu'una no nano no tanenge. Nenge teno'u mii ane laixe musuku 'o ne no anu mii e loxo lexasou ane mamalaxu umomomo sou umamulo. Mimii vexasou loxo lasopeni sou lexasou ane lalia mo sou lexe xavi toxoxa'a noxou Lataua tamaisou no anu mii e temaisou loxo xaixaisou vile uasi. 2 Koli. 4:6-7

D. Nenge ta'osa xo Lataua muno'inge te'una no anu tani tanu noxou, mo mu'ana'anulinenge no anu Uleenu Tavuna. Mii ane ne, uxolu lavuu.

Ioxe la sou anu Lataua e mupitanenge no anu mauli noxou Kalisito anu molu musosovosinge la sou nenge'a tatulu peki'ainge. Mo mu'italonu sosovo noxou mo mutomusinge lexe nenge ta na'u ne muxolu noxingue. Mo mumulaxu Uleenu no nano no tanenge aloxo a'alo sou mii ma'ia ane Anu ulosinge ili'i. 2 Koli. 1:21-22

[Naitisou Epe. 1:13-14; 2 Koli. 5:5]

E. Ia vaikala pekia'u mune'e noxingue sou taxolu va'axu no anu 'ili'ilixo masumasua, aloxo nenge temaisou no nano noxou. 1 Pita 1:15-16

A'alo: No voxo mine motuxu tuala vile semau ivo'onu 'olu laposalaxu vile, la loxovaa 'olu ne ili'i la uxali motuxu tuala? Umomomo sou 'olu mulu ne nenu ivo'ovu xe uiki vile ukalu la anu uxali motuxu tuala? Uasi. Anu uxolu ulai uxali no mine anu utila. Manina anu uxali motuxu tuala sou ili'i, ia anu uxolu ulai utalo no anu voxosou ulovo la sou anu uxali motuxu tuala. Vote'i sou anu uxali motuxu tuala ne muxuveni. Xo laixe lexe anu uleme uxali itema tila xe xavutalau ne uxiu uxali loxo tila vile sou tuala, la sou anu umomomo sou uno'u xaixai ne.

F. Tlixo sou taxali malemalenga alaxu vilesisi ne iou tatamei. Eva.

10:14

1. Tulu noxinge

- a. No voxo ane nenge tamulaxu tanenge noxou Kalisito, la nenge taxali Lataua ta 'olu mo ulosinge 'ili'ilixo mulapu noxou Kalisito. Pili. 3:9
- b. Tulu noxinge ne lexe nenge taxolu va'axu no anu 'ili'ilixo masumasua. Tulu noxinge no nano noxou Kalisito ne musoko no mine nenge temuxaxu tanenge la Anu mu'italonu Uleenu Tavuna muxolu noxinge loxo sosovo noxou. Epe. 1:13-14 2 Koli. 1:21-22
  - (1) Lataua mulotonenge no anu sialuxu Iesu Kalisito. Nenge te'oxonu mii vile laixe sou tano'u uasi. 1 Koli. 6:20 [1 Pit 3:18]
  - (2) Nenge te'oxonu mii vile laixe sou tano'u uasi. Rom. 5:8 [Kolo. 2:13-14]

2. Vote'i sou taxali lingamonenge

- a. Vote'i sou taxali lingamonenge ne muvikalanenge lexe nenge kalumo taxali loxo Kalisito. Mo taxolu va'axu no anu 'ili'ilixo masumasua la sou nenge taleme no nano no anu ulenenge. 1 Pita 1:15
- b. Muamua'inenge sou taxali no anu mauli ane Lataua mumasaxau ne muvikalanenge lexe taxexenu 'ili'ilixo ilou opo teinu ne mo usu'a.
3. La sou anu xavutala vile, la nenge texali ta mitema mulapu xe texolu va'axu no anu susu Anu mumaxa'u tulu noxinge lexe nenge ta mitema aloxo ne no mine Uleenu Tavuna mune'e muxolu noxinge. Ia nenge taleme lingamonenge mo taxali loxo Iesu Kalisito no mine nenge tane'e sou talavusou.

G. Ia lexe nenge 'ili'ilixo masumasua noxinge ne muxexe mukalu, la sou tava'u a loxovaa la sou nenge taxolu va'axu no anu 'ili'ilixo masumasua la?

1. Nenge ta'oxonu aloxo ne, loxo 'o io tavila'isou xamuxamuli noxou Tila noxinge, la sou anu umaxa'u lamana lexe nenge talavusou uasi: Eva. 10:17-24; Eva. 10:25-29
2. Paulo ne xavutalau ulamana laixe no anu mii ane 'o uasi. Rom. 3:8, 6:1-4
3. Tava'u loxovaa la sou nenge taxolu va'axu no anu susu? Mo sou nenge talai 'alai noxou Lataua xe Anu une'e 'alai noxinge. Iako. 4:8

H. No anu 'ilixo sou taxolu va'axu no anu susu la nenge taxali loxo Iesu

1. Nenge taxali loxo Iesu ne anu votel'i nenge talalai no anu ane. Xo Anu mumasaxa lexe ulosinge mauli lololinu noxou, mo taxali loxo Anu muisalili.

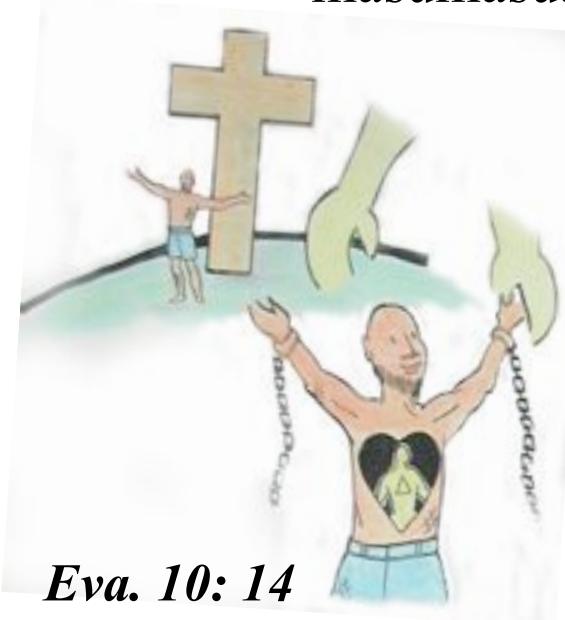
La sou Anu muvikala lexe, “Eni ene'e sou lexe ane'i ino'u mauli mo ino'u lololinu.” Ioa 10:10

“La sou eni axali loxo Maminge xe ngingi ngaxali loxo ta 'alixeni ta mulu mo ta sema Tila xaviinu sou u'oxonu mimii ukalusi Anu mulemolu.” Loxo nenge teno'u mii ane Lataua musakiinu vaikalasou ne la sou ta menexilo e eni emasaxainge misevile, menge ta'oxonu sou ta'umenenge no anu mimii ukalusi ane u'oxonu vasimenge mo uleenenge nuni'u, io nenge'a xavinengeu ane laixe xo tamama'u noxou Lataua mo taxali laixe no voxo utotomu. 2 Koli. 6:18-71

2. Pili. 1:6 Lataua ne usosolonusa xainai noxou no nano noxingue sio, sou u'oxonenge taxali loxo Kalisito sio. 'Ilixo malemalenga ne iou ta tamei tulu noxingue xe vote'i sou taleme lingamonenge no nano noxou Iesu.

Nenge taxali malemalenga a loxovaa?

Laaxu: Taxolu va'axu no anu 'li'ilixo
masumasua mo Latauasi uulaxunenge

Eva. 10: 14

Eva. 10: 17-24

Eva. 10: 25-29

No mine nenge tamuxaxu
tanenge la nenge taxali Lataua ta
'olu, la sou nenge
tano'u mauli lololinu
noxou Iesu.

Ia ane'i mivikalanenge lexe
nenge taxali iou vilesisi loxo
Kalisito mo taxiu manina xo anu
vote'i sou nenge taleme
peki'a'inge no anu uleenenge ane.

Vote'i tamei sou taxali malemalenga

Tulu noxinge

No mine Kalisito mulivunenge

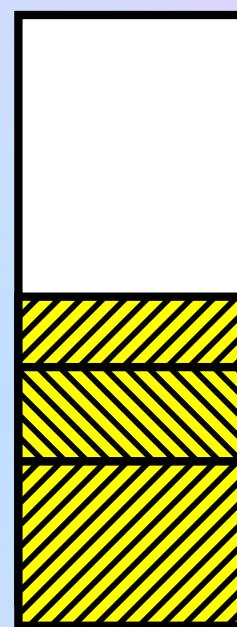

Epe. 1: 13-14

2 Koli. 1: 21-22

Muamua'i noxinge

Taleme taxali tila no nano
noxou Kalisito

Epe. 4: 22-24

Nenge taxali nekia'inge loxo Kalisito

Leseni 16: TAU'A'ULIXU 'ILIXO MASUMASUA A LOXOVAA

Xavutala tatila sou vaikala kisou ane 'o aloxo 'o: No anu xavii Uleenu Tavuna la sou nenge tamomomo sou taua'ulixu 'ili'ilixo sou susu ne, no anu vote'i sou takilaka utotomu xe talai talotu utotomu la sou talavusou Lataua laixe. Votevote'i mose'i sou talavusou xe uavutilinenge sou tamulinu 'ili'ilixo noxou Lataua 'a muxolu no nano no anu vaikala kisou ane 'o.

A. 'Illico e ta'oxo'oxonu utotomu no anu maulinenge

1. 'Illico ma'ia ane nini nalavusou na'oxonu utotomu?
2. 'Illicomenge ne usoko xe uavuti a ne'ei?

XAVUTALA → TA'OXONU MII → 'ILIXOMENGE → XOLUXOLUNENGE
→ TUALASINGE ILI'I

3. Anu aloxo votel'i vile no sasila. Loxo nini namulinu nalai la nini naxali no anu vote'i mutatanga, la sou laixe sou nini nailou vote'i anevaa sou namulinu. 'Illico ne loxo no mine nini nailou vote'i vile lalalaxu, la nini na'oxonu no anu xavutala la uasi xo anu muai no anu sialuxene. Mii ane 'o umomomo sou uxali lalalaxu utotomu xo la nini umomomo sou nalamana lexe nini na'oxonu umulinu xavutala laixe. Anu aloxo lex a 'avo'avolu. Lexe lex a piena ulu'e umulinu avolu vile, la avolu ane vile 'olele ne usii a vile.

B. Tovotovo

1. Tovotovo ne anu xavuxavutala ane une'e no anu xavutalamenge (kisinge).
  - a. Anu male sou mii vile masua.
  - b. Anu male masaxa vile laixe ia muxali no anu vote'i masua.
2. Loxovaa tovotovo ne anu susu? Eva. 4:15
3. Tovotovo tava'u tatalu aloxo:
  - a. Satani Mak. 1:13
  - b. 'Illico ilou xavutala sou lalia Xala. 1:3-4
  - c. Masaxa noxingue la Iako. 1:13-15
4. Loxovaa nenge tamomomo sou taua'ulixu? Eva. 4:16 [1 Koli. 10:13]

C. Votevote'i sou tapoloxalo laixe

1. Nenge talivu talai no anu vaikala tovola'i noxingue sou lex. Lexe eni amasaxa sou axiunu iavexu vote'isou lex, la anu loxo xaixai ialuxu sevile. Eni amomomo sou a'oxonu lex tanixu sou atavo'u lex ulai no 'a avolu ane

vile 'olele. Ia lexe eni a'oxonu lexax tanixu ane ne va'axu, no anu lexax xolanu ne, la lexax umomomo sou umulinu uasi. La sou laixe sou eni alai u'isalili no xola lasole tanixu tei, la sou anu loxo xavutala uxali mo umulinu 'aixu tei, la sou lexax umulinu laixe.

Tanenge vulusiou 'ilixo menge e masua ne anu aloxo ne. Laixe lexe eni akilaka, mo atali'itali'isou Lataua sou ulosielixu 'ilixo masua noxilo ane e'oxo'oxonu ne. Nini nemaisou lexe tei la nini nemulinu lexax avolu ane vilemo. Nini naxavutala sou namulinu lexax avolu ne uasi. La sou nakilakasi la sou Lataua umomomo sou usu'ulineni sou uxiuu 'ilixomeni la sou u'oxoneni namulinu 'ilixo ma'ia nini nemasaxa sou namulinu ne.

Anu aloxo nesi, ia lexe nini xavineni sou nalavusou su'uli noxou Lataua a loxovaa mune'e noxine, la Anu umomomo sou usu'ulineni la ulosienixu vote'i sou napolopepeenu tovotovo. La sou nini namomomo sou namisou tovotovo uulaxuneni ulai no anu lexax xavinu la upuatilixene ulai no anu lexax 'aiagaoxu la uxiuxiunu xavutala laixe ne la uxali xavutala masua. Natali'isou Lataua sou ulosieni xe uulaxuneni no anu maulixene mo sou nini namulinu vote'i ane ne la uasi. Natali'isi'a ta menexine mo isu'ulineni, mo ikalakasine xe ikiloineni lexe 'ilixo e ne'oxo'oxonu ne mukalu io.

2. Taxiu mo 'ilixo laixe uno'u tanixu 'ilixo ane masua no anu maulinenge:
  - a. No mine Satani utovotovonenge. Epe. 6:10-17 [Iako. 4:17; Mata. 4:1-11]
  - b. No mine lalia 'o utovotovonenge. Tava. 39: 6-12 [2 Timo. 2:22]
  - c. No mine masamasaxa noxing utovonenge. (Piksa 12a)
    - (1) 1 Koli. 9:24-27 Mene natovo sou napaipouneni sou na'oxonu mimii ane usu'ulineni sou nalavusou Tila anu itema sou noxine. Naitisou vaikala utotomu ilou pitapita utotomu, nakilaka utotomu xe nalai nalotu utotomu.
    - (2) Xala. 5:16 Laixe lexe Uleenu Tavuna uulaxungengi no anu muamua'ingenge, la ngingi ngamomomo sou ngamulinu masaxa sou vasimenge uasi.
    - (3) Pili. 4:8-9 Mii ma'ia ane maninasi, tatila, laixesi, usaxi laixe, tamasaxau u'oki, laixe manina mo ta'osasou taitinu, mimii ane ne taxavutalanu laixe.
    - (4) 2 Timo. 2:22 Ngaxiunu tumalingeu masaxa masua sou vasimenge

- sou maulungenge xe vuangangenge, tamulimulinu 'ilixo mu'isalilisi mo 'ilixo sou tamulaxu tanenge mo 'ilixo sou tamasaxai'a ta manexinge xe opo se'sisi.
- (5) Book Song 119:11 Eni etalumeu vaikala noxine no nano no taleli la sou umomomo sou eni a'oxonu susu no ieni uasi. [2 Timo. 3:16-17] (Piksa 12b)
- (6) Gutpela Sindaun 4:14-15 Namulinu vote'i noxi'a ta mitema sou 'ilixo masumasua mamu, naxiunu xavutalameni mo namulinu xavutala laixe.
- (7) [Luka 22:40,46] Utotomu mo sou tovotovo uxali noxingue la ngalapau uasi.
- (8) [Rom. 12:1-2] Lataua mualaunasinge lailaixe manina, la sou ngalosou vasimenge ukalusi ulai noxou loxo anu mii na'u mu'isalili. Anu molu uxiunu xavutalamengi uxali alavua, la sou ngingi ngamomomo sou ngalavusou masaxa noxou Lataua.
- (9) [Kolo. 3:2] Xavutalamengi utulu no anu.
- (10) [Iako. 5:16] Ngapala'alixu susu noxingue ulai noxi'a ta menexinge ngatongato'o.
- (11) [Gutpela Sindaun 24:16] Itema e 'ilixonu mulapu ne ulavusou ulapau alaxu muxatele tamei.

D. Lexe nenge nenge'a Lataua tavaitami utotomu la sou nenge tamomomo sou talai 'alai noxou, la 'ilixo sou lialia 'o umomomo sou utaloxolinenge uasi

1. Iesu ne Anu ovu uaeni, xe nenge ne avoavolu, ia taxolu va'axu noxou la nenge tamomomo sou ta'oxonu mii vile uasi. Ioa. 15:5, 8
2. Tava'u loxovaa la sou nenge taxiunu tumalinge noxou anu e muvikala aloxo 'o:

“La sou eni axali loxo Maminge xe ngingi ngaxali loxo ta 'alixeni ta mulu mo ta sema Tila xaviinu sou u'oxonu mimii ukalusi Anu mulemolu.”
 Loxo nenge teno'u mii ane Lataua musakiinu vaikalasou ne la sou ta menexilo e eni emasaxainge misevile, menge ta'oxonu sou ta'umenenge no anu mimii ukalusi ane u'oxonu vasimenge mo uleenenge nuni'u, io nenge'a xavinengeu ane laixe xo tamama'u noxou Lataua mo taxali laixe no voxo utotomu. 2 Koli. 6:18-71

3. No mine nenge talavusou Lataua laixe, la nenge tene'e noxou ne mo taxali loxo Anu ne. La sou Anu molu uxixiunenge no nano no tanenge uatu no ale. Pili. 1:6
4. Lexe nenge talai 'alai noxou Lataua mo taxolu noxou, la mii vile umomomo

sou u'oxonu masuanenge uasi. Xo nenge texali loxo ta mitema teuliuli no anu 'oto'oto teua'ulixa'a ane'i ane miuliuli no anu 'oto'oto tei.

Nenge taxexeenu masaxa sou susu a loxovaa?

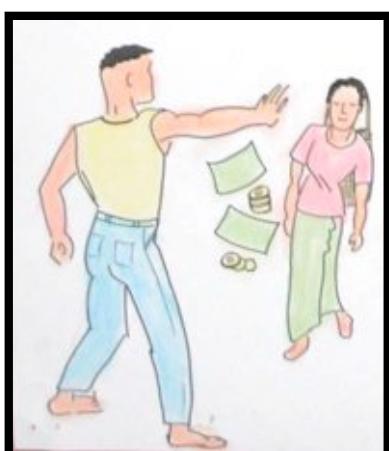
1 Koli. 9: 24-27

Mimii nga'oxonu sou usu'ulingengi aloxo 'o;
 Ngaitisou vaikala noxou Lataua utotomu, mo
 ngakilaka utotomu, xe ngalai ngalotu utotomu.
 Nga'oxonu la sou ngalavusou Tila noxinge .

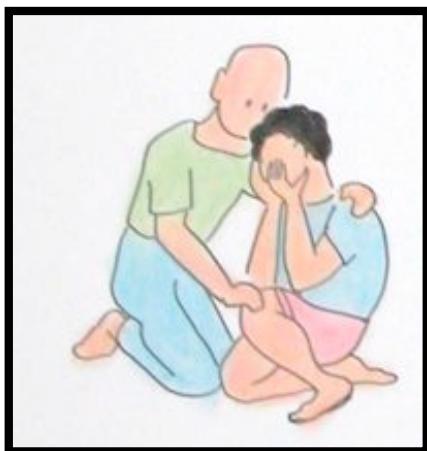
Xala. 5:16

Laixe lexe nga'ana'ana no anu Uleenu
 Tavuna la sou Anu uulaxungengi no anu
 muamua'ingenge la sou ngingi
 ngamomomo sou ngamulinu masaxa sou
 vasimenge uasi.

Pili. 4: 8-9

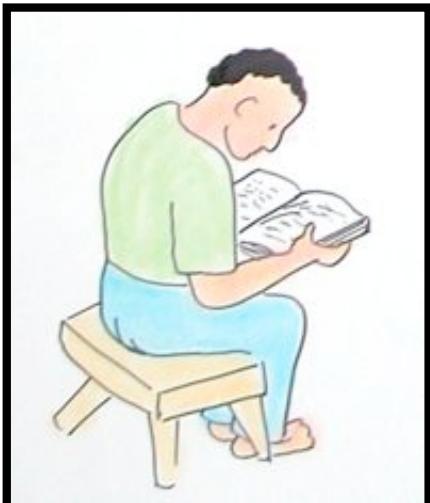
'Ili'ilixo ma'ia lailaixe umomomo sou
 usu'ulingengi la ngaxavutala laixe.

2 Timo. 2: 22

Ngaxolu va'axu no anu masaxa masumasua
 nge'oxo'oxonu no maulungenge xe no
 vuangangenge. Ia ngamulinu 'ili'ilixo
 mulapu, mo ngamuxaxu tangengi, mo
 ngamasaxai'a ta menexinge xe opo se'isisi.

Nenge taxexeenu masaxa sou susu a loxovaa?

Book song 119: 11

**Eni etalumeiou vaikala noxine muai
no nano no taleli, la sou eni
amomomo sou asusu no ieni uasi.**

Gutpela sindaun 4: 14-15

**Ngamuamua'i no vote'i ane ta
mitema ta masumasua
mimuamua'i no anu mamu. Ia
ngaxiu tumalinge mo ngamulinu
vote'i noxingue uisalili.**

**Iesu anu ovu uaini. Ia nenge
avoavolu. Ia lexe evile uxolu noxilo
uasi, la umomomo sou u'oxonu mii
vile laixe uasi: Ioanesi 15: 5,8**

**Tila xaviinu musuku muvikala aloxo
'o. "Eni axali loxo maminge. Xe
ngingi ngaxali loxo ta 'alixeni. Ta
menexilo, nenge telavusou vaikala
muai aloxo 'o. Nenge temasaxa lexe
taxolu va'axu no anu mimii ane
u'oxo masuanu vasimenge xe
uleenenge. Xo tamama'u noxou
Lataua. 2 Koli. 6: 18-7: 1**

Leseni 17: TAVA'U LOXOVAA LA SOU NENGE TALULUSOU SUSU?

Xavutala tatila sou vaikala kisou ane 'o aloxo 'o: Vaikala kisou ane 'o ulosinge no anu 'ilixo sou talulusou susu noxi'a ta menexinge. Tamaisou maulixu Iesu mulosiengexu vote'i sou tamulinu, loxo tatali'isi'a ta menexinge sou ilulusou susu noxinge xe nenge talulusou susu noxi'a kalumo.

A. La'ia ilou lavilavi vitanisi (Piksa 17a)

1. La'ia ilou lavilavi ne uxali no mine itema umomomo sou utaloxolixu uasi.
2. Lexe nini natulakisou lavo'o vile xe uxotonu tava'ine mo uxali kotutu, la loxovaa ieni uvaxausi mo xalevinu ne u'ani ulalai? Uasi, nini nakamuli vote'i mose'i sou uxali laixe, xo loxo 'o io xalevi u'ou tava'ine la uxoto, xe uasi loxo 'o io uvila'isou maulixene kalumo. Anu iou vilesisi aloxo la'ia ilou lavilavi vitavitanisi aloxo ne. Lexe nini natovonu sou nalovolixu la'ia ilou la'ia, la anu umomomo sou uxalixu tu'utu'umaxu mose'i la. La anu umomomo sou uxalixu soli. Nenge telavusou tei noxi'a taxaina singe. No mine la'ixa'a xe mi'oto mulivu la tavu'alo misoisoli.
  - a. Lataua muvikala lexo ngaxexene'i la'ia ilou lavilavi vitanisi ne ngaxexenu no anu mulingenge mo uxexe.
Epe. 4:31-32
  - b. Anu se'isisi manina noxi'a ta mitema noxou Kalisito sou opone'i ialuxu mo sou ta mitema ilavusou ilolotu utotomu la'ixa'a la ilavilavi vitanisi. Epeso 4 ne muvivikala noxi'a ta mitema sou lalotu. Epe. 4:17
3. La'ia ilou lavilavi vitanisi ne mumamulonu 'ilixo sou saapaxa noxinge nenge'a ta menexinge tavu'alo. Mamulo ne uxali noxou 'ei soxu e telavixu vitanisi nesi uasi. Anu uxexenu 'ilixo sou 'osa'ila xe sexela no nano no anu mulinenge kalumo.

B. Nenge talavusou a loxovva lexo nege la'ianenge? Nenge tamaisou sosovo sou ne aloxo 'o:

1. Ta'osa uasi, la'ianenge la talavilavi vitavitanisi.
2. Kaitolo ilou lavilavi vitanisi.
3. Oponenge vilesisi no 'a xavutalai'a ta menexinge uasi.
4. Umomomo sou taxiunu xavutalamenge sou uxali laixe uasi.
5. La'ianenge.
6. Tanenge u'osa sou tamulinu masaxa noxou Tila uasi.

C. Ta'oxonu mii ma'ia no 'a 'ilixo sou la'ia ilou lavilavi vitavitanisi ne?

1. Nalinga noxou Lataua sou usu'ulingengi sou uxexe susu noxinge, xe uxexenu mii tamei ne uxexe a vile no anu maulingenge.
2. Na'italonu 'ilixo ta tamei ne ulai noxou Lataua no anu lakilaka.
3. Natalisou Lataua sou usu'ulineni sou nalavusou mii ma'ia ta menexine mi'oxonu masua noxine no anu. Loxo 'o io, maasi nini nevila'isou opone'i no 'a mimii mose'i.

D. Vote'i sou otooto. (Piksa 17b)

1. Ta mitema latala mimaisou saapaxa noxi'a ilo'a ta menexi'a mumamulo no voxo mose'i. Kalipala muxali ne xo umulinu vaikala e anei'i ilo'a misakinu. Ia i'oxonu uasi, la sou uxalixu kalikalipala vaikala vuluvulusi xe susu noxi'a leviani kalumo uxalixu kalikalipala. Lexe tu'umaxu ne uxali, la vote'i ta tamei sou tamulinu a uxolu. (Mata. 18:21)
2. Vote'i ta tamei aloxo 'o:
  - a. La'ianenge la takolinu sou talavi xe ta'oto ulivu ulai noxi'a ta 'ei e mi'oxonu 'ilixo ne mune'e noxinge.
  - b. Talulusou susu noxi'a, mo tanenge vulusiou 'ilixo ma'ia mi'oxonu mune'e noxinge ne, xe talai talu'e tane'i la taxalixu opo vilesisi la.

E. Loxovaa la sou nenge tamomomo sou talapau no anu 'ilixo sou la'ia xe lavilavi vitanisi uasi?

1. Loxovaa nenge tamasaxa lexe Lataua uxexenu 'ilixomenge ne palea o uasi? 'Ilixo sou la'ianenge la talavilavi vitanisi ne anu nene'axu 'ilixo masua e nenge talavusou ta'oxonu utotomu no anu maulinenge ane. Anu laixe lexe nenge taxiu no anu. (Ngamaisou Leseni 16)
2. La'ia xe lavilvai vitavitanisi ne anu susu uasi. Ia nenge menge tatongonu mo sou taxexenu palea. Epe. 4:26-27
  - a. Lexe itema vile ususulixine, la nini naxolu se'isisi mo taneni umulinu vote'i ma'ia sou namulinu a loxovaa:
    - (1) La'iaxene la nalavi vitanisi.
      - (a) La'iaxene xe taneni ialuxusi ia naxolu.
      - (b) Nakolinu uatu no taatexa sou nalavi xe na'oto ulivu.
      - (c) Nini mene namamulonu 'ilixo sou saapaxa noxine la.
    - (2) Tasosovo sou talulusou susu noxi'a ta menexinge.

- (a) Vovo sou talulusou susu la tamaisi'a ane'i ane misusulixinge tei 'o.
- (b) Naxavutalanu susu ne la uasi.
- (c) Xo nesakisakinu ne mo nini manamana'ine ne.

F. Tava'u loxovaa la sou nenge tanenge vulusiou susu noxi'a ta menexinge ne?

1. Nenge tanenge vulusiou susu noxi'a ta menexinge xo tava'u aloxo 'o. Kolo. 3:12-17
2. Nenge'a tamaisou tovola'i sou itema sou usaxila'u xai e ulavusou tanuxu evile uasi, muxolu no anu a'alo noxou. Mata. 18:21-35
  - a. Tila noxou itema sou xaixai mululusou susu noxou itema sou xaixai noxou no mine ukolinu 10 milioni Kina noxou uasi.
  - b. Ia itema sou xaixai ne umomomo sou ululusou susu noxou menexu e umomomo sou ukolinu 10 milioni kina noxou ne uasi.
3. Nenge menge xaixai xe vaikala mune'e noxingue. 2 Koli. 5:16-20
  - a. Nenge tasosovosou Lataua anaxu no 'a lalia 'o. v.20
  - b. Vaikala mune'e noxingue aloxo 'o: Nenge taxalixu opo vilesisi no tainenge nenge'a ta menexinge xe Lataua. v.18-19
4. 'Ilico laixe xe imaisou susu vile noxine uasi. No anu Pili. 2:14-16a, la Paulo muvivikala no 'a 'ilico sou tatetelisou vaikala sou mauli laixe.

G. Lexe nini ne'oxonu masuanu vivine vile la vote'i sou namulinu aloxo 'o.

1. Nakilaka tei.
2. Navikala lamana noxou Lataua, la navikala uisalili no 'a mii ma'ia e ne'oxonu ne.
3. Nalai navikala laixe noxou mulu xe sema e ne'oxonu masua ne'i lexe nini nesusu, ia na'oxo latolosou susu noxine la nasu'asou sou nalemolu susu ma'ia ane'i mi'oxonu ne mamu. Mata. 5:23-24, Mata. 7:3-5
4. Nakolinu mii ma'ia ulivu xe nano'u ulusou namomomo sou susu noxine. Lexe nini nepakalinu mii vile la nakolinu ulivu. Xe mii ma'ia ne'oxoo masuanu o nemamulonu la napaiponu o namomo sou.
5. Nini xaixaimeni sou nalulusou susu. Noxine, xe noxi'a leviani. No mine nini nelavusou lexe nini nesusu. Rom. 12:18 Nasaxila'u 'ilixomenisi sou naxalixu xoluxolu laixe no taingengisi, ia nasaxila'a no anu masaxa noxi'a sou ilulusou susu noxine mamu, xaixaimeni sou naxalixu opo se'isisi no

taingengisi.

H. Nenge ta'oxonu mii ma'ia no mine tu'umaxu u'una no nano no anu lalotu?

1. Nenge se'isisi sou tamaisou susu noxi'a ta menexinge la tapalea sou talemolu, ia tamaisou noxingue uasi. Mata. 7:3-5 Tasaxi no anu susu noxingue tei.
2. No mine vivine mulu, uasi sema ane'i taekelesia, io ixolu no nano no anu susu, la napalea nalai mo namaisi'a.
  - a. Nalai noxou mo navivikala noxou. Mata. 18:15
  - b. Ia lexe ilomuxu vaikalameni uasi la nano'u vile uasi la tamei la, ngalai ngavivikala noxi'a. Mata. 18:16
  - c. Xe lexe ilomu uasi avile sio la sou nano'a nalaixi'a no 'a lalotu sou takisokisou no 'a lalotu ivivikala noxi'a. Mata. 18:17
  - d. Ioxe no mine ane'i ilomuxa'a ta kisokisou no 'a lalotu uasi avile sio la iengi uvaxai'a ixolu loxo ta mitema vitanisi e ilavusou sou imuxaxu tene'i uasi. Ia namasaxai'a. Kalisito muvikala lexe takilakasi'a ane'i ane loxo ne. Mata. 5:44-46

I. Nenge ta'oxonu a loxovaa no mine tu'utu'maxu ilou mamulo uxali no taingengi no nano no anu lalolalotu mose'i? Epe. 4:11-16

1. Kalisito vasimolu ta'e? Tatemanu tani noxou ta'e ane oli'a ixolu ipita teitexi no opo loxotolo? Rom. 12:5 [1 Koli. 12:12-13; Epe. 4:4]
2. No mine tava'ine vile navuxu, la nini namomomo sou nalavixu mo na'oxo masuanu uasi. Nini natovonu sou napaipounu sou uxali laixe la. Anu iou vilesisi aloxo, no mine vivine vile no nano no anu lalotu 'ilixonu ualusine xe u'oxoneni na'osasou uasi, la vote'i mose'i sou nasu'ulinu a muxolu no anu. **Rom. 14:1-15:7** Xe lexe mii sou tavaveisou xe talapulapunu vaikalasou uasi, la ngamulinu vote'i sou a muxolu no anu Mata. 18:15-17. 'Ilico sou tavaveiveisou xe talapulapunu vaikalasou mii ne uvikananenge lamana no anu uai no nano no anu vaikala noxou Lataua uasi. La sou ngalaxa'ingengi laixe loxo 'o io ngalapau, **Rom. 14** mulemolu.
3. Mose'i la tasu'anu ananenge ulai noxi'a lalotu mose'i ta'asovilene'i tatemanu lalotu ne kalumo. Nenge ta'oxonu vaikala se'i aloxo 'o. "Ngingi ngesusu", xe "Ngingi ngapaupauxe." Anu laixe sou nenge ta'oxonu aloxo ne mamu, nenge'a tasekelanenge mo tasu'ulinenge ngatongato'o.
4. No mine nenge tasu'anu ananenge noxi'a lalotu leviani xe noxi'a ta temanu

lalotu ne, tavikalasi'a lexe, "Ngingi ngesusu xe tapauxe." No mine nenge ta'oxonu aloxo ne Iesu uxamuli navunavu tatila no vasimolu. La sou nenge tamaisou 'oto'oto ilou lavilavi no tainenge no anu lalolalotu no pa'upa'umenge la uxalixu kalikalipala no tainenge. Tava'u a loxovaa la sou nenge ta'oxo loxo ne? Xo nenge tamasaxa lexe tano'u uala tila no anu. Ia Satani mu'oxonu aloxo ne la Lataua mukusau teitexi no 'a tuala laixe no opo loxotolo. No mine nenge taxalixu opo tu'umaxu xe kalipala no 'a lalotu, la umaxau 'ilixo sou talulusou susu noxi'a ta menexinge mo taxalixu opo vilesisi uasi. Vote'i sou nenge tamulinu 'a uao.

Tavivikalasou no anu la'olunenge vilevilesi:

- La sou nenge ta'oxo a loxovaa? Nenge tasu'ulinu lalotu, anu Iesu vasimolu e muxamulinu navunavu xe mumamumamulo ne, mo taxalixu opo vilesisi no tainenge xe talulusou susu noxingue a loxovaa?

Taxiunu une'e no anu maulinenge

- 'Ilixo sou opo ialuxu mo lavilavi vitanisi uxolu no oponeni uasi? Mo nini namomomo sou nalulusou susu noxou menexine mo naxalixu opo vilesisi noxou? Vaimomo 'o anu voxo sou nenge ta'oxonu aloxo ne.

'Ilixo sou 'oto'oto mo lavilavi

ne uxali no anu lai'asi

Epe. 4: 31-32

Epe. 4: 17

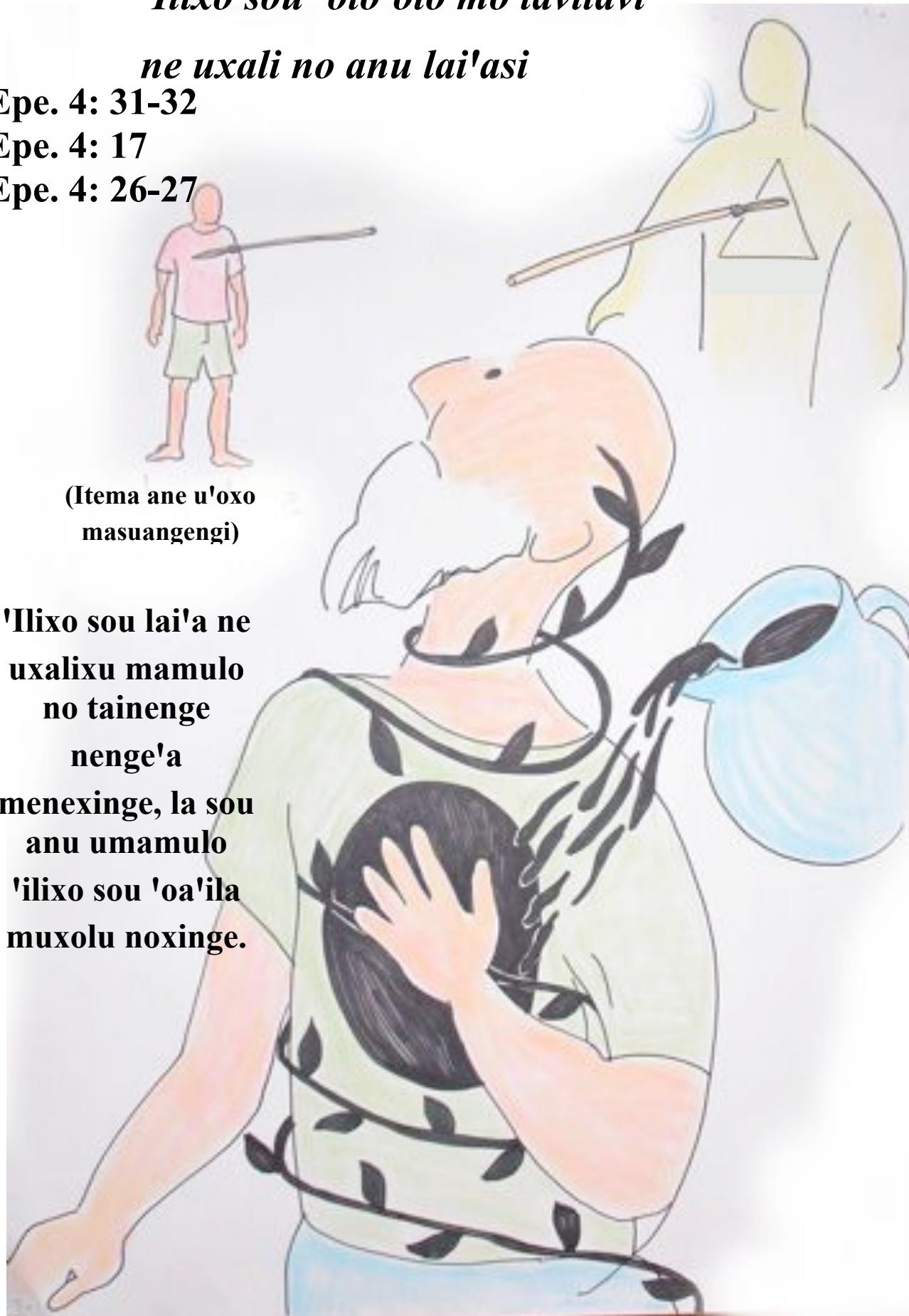
Epe. 4: 26-27

**(Itema ane u'oxo
masuangengi)**

**'Ilixo sou lai'a ne
uxalixu mamulo
no tainenge**

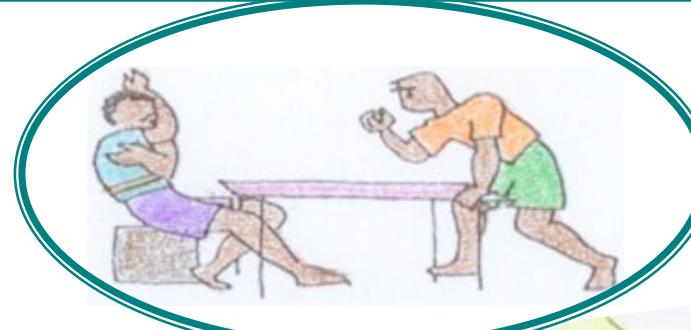
nenge'a

**menexinge, la sou
anu umamulo
'ilixo sou 'oa'ila
muxolu noxingue.**

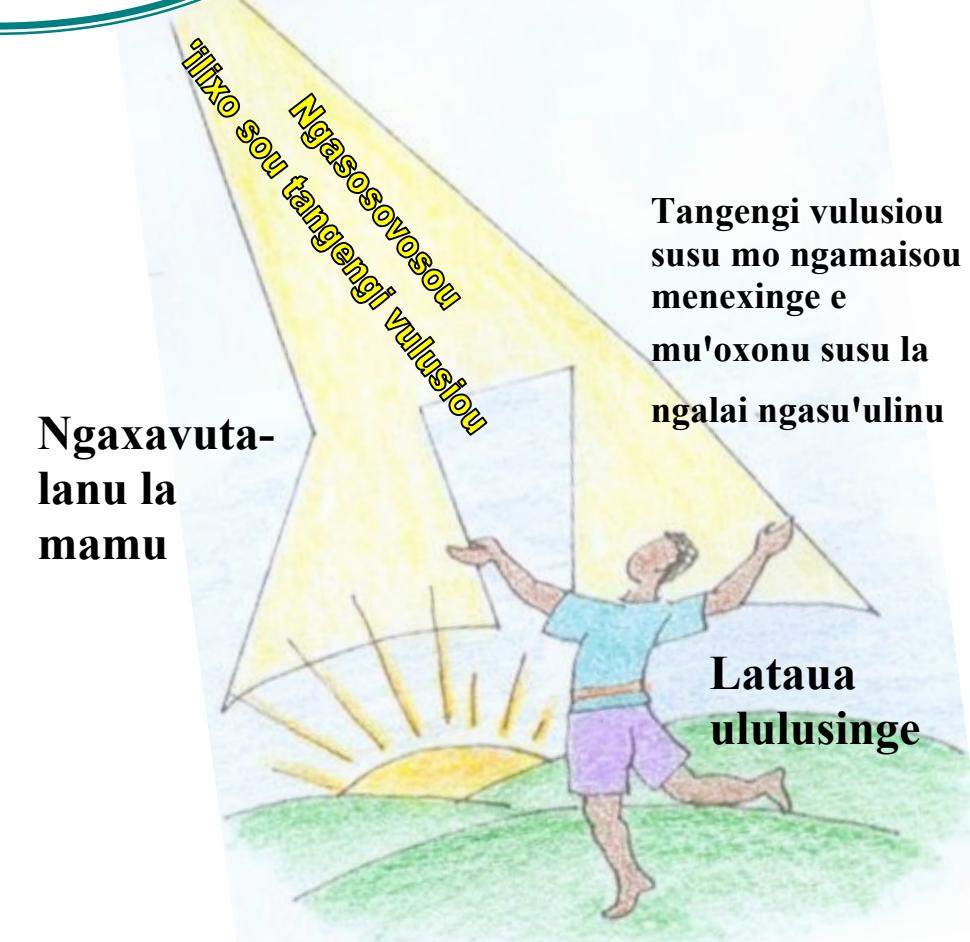
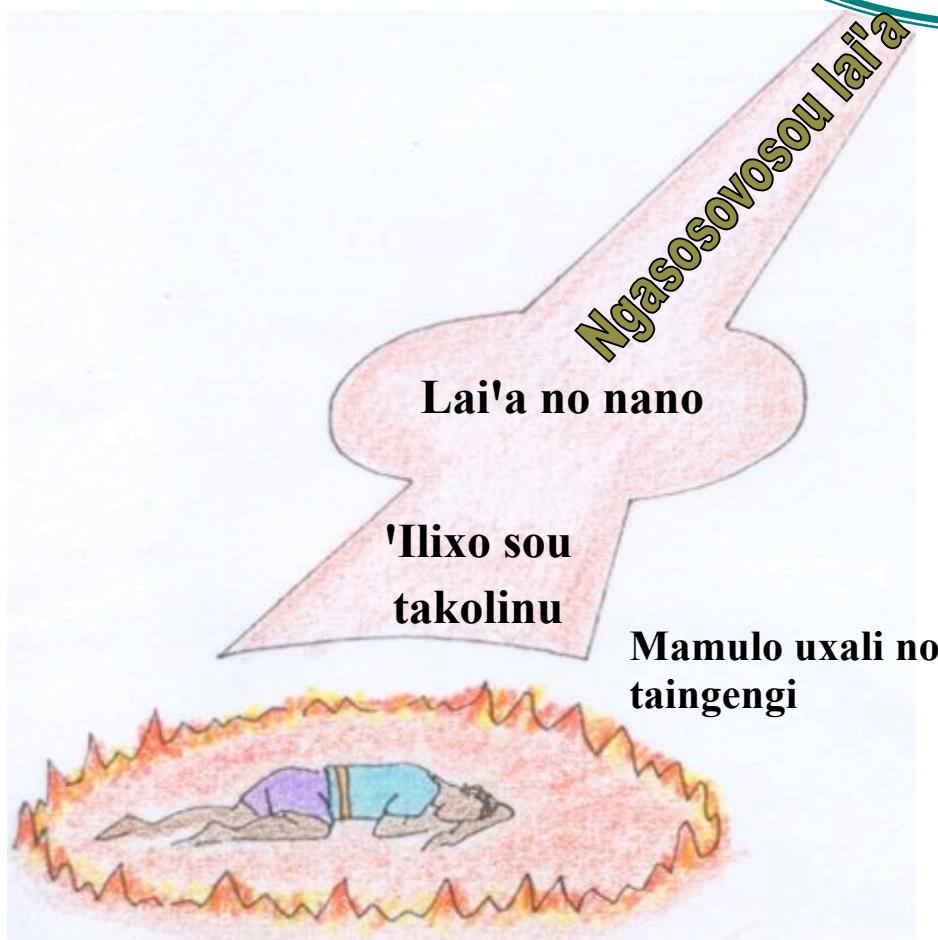

'Ilixo sou taxiunu tumalingeu 'ilixo masumasua noxi'a ta menexinge ne anu masaxa noxinge vilevilesi

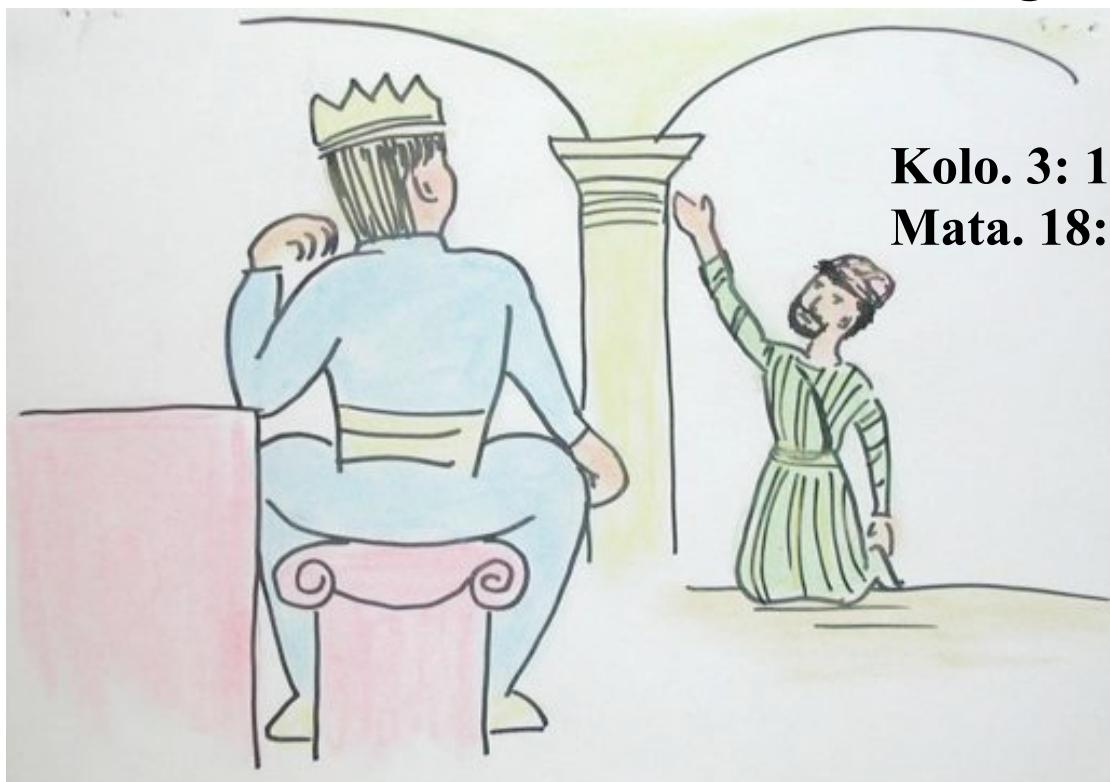
Ane'i i'oxo
masuangengi

Mata. 18: 21

Tava'u a loxovaa la sou taxiunu tumalingeu susu

Kolo. 3: 12-17
Mata. 18: 21-35

Tila mululusou susu noxou itema sou xaixai noxou sou ukolinu 10 milioni Kina noxou uasi.

---

2 Koli. 5: 16-20
Pili. 2: 14-16a
Xala. 5: 13-15

Ia itema sou xaixai ne ululusou susu noxou menexu sou ukolinu 10 Kina noxou uasi ne, uasi.

Leseni 18: NENGE TAXALI LOXO TA MITEMA NOXOU LATAUA A LOXOVAA?

Xavutala tatila sou vaikala kisou ane 'o aloxo 'o: No 'a vaikala kisou ane 'o uvikala

nenge no 'a mii lailaixe xe mii tatila no anu 'ilixo sou mauli xe xoluxoluxa'a ta mitema noxou Lataua no tuala vilevilesi. Nenge tamaisou vaikala noxou Lataua mulosinge no anu xaixai xe 'ili'ilixo sou taula'i sou tamulinu. Lataua uxalilixu noxi'a

ane'i ane Lataua muxalixu taula'i sou uxali loxo tani sou ane'i leviani tualasi'a o tanixa'a sou ine'e ipipita sou isu'uline'i xe i'oxonu pakia'u maulixa'a ngatongato'o no

nano noxou Iesu Kalisito.

A. Ta mitema noxou Lataua no nano no tani vile ne i'oxonu ma'i?

1. Tani tanu ane ne ipilixi Iesu uxolu utila no nano no anu.
2. Ane'i ta temanu tani ane ne ixaxai xavine'i sou ilo'a ta menexi'a ivaivaitami no anu xoluxoluxa'a utotomu.
3. Anu tani ane ne mami'a ilee nen'i'a imaxa'u sosovo sou muxamuxaxu tane'i noxi'a.
4. Vaivaitami ilou sasapaxa noxi'a ta temanu tani ne umaxau 'ilixo noxou Lataua.

B. Lataua muvikala lamana no anu 'ili'ilixo ma'i xe xaixai ma'i ta temanu tani i'oxonu no anu xoluxoluxa'a? (Piksa 18a)

1. Ta mulu mitaula'i imasaxai'a ta semai'a loxo Kalisito mumasaxau lalotu.
Epe. 5:25
2. Ta molomolo ta mami'a, nga'oxone'i la'ixa'a mamu. Xo masi la ane'i ixamuli lexe ane'i imomomo sou i'oxonu mii vile uasi. Kolo. 3:21
3. Ta sema ngaxolu no laaxa'a ta mulumulumengi mo ngalomuxu vaikala noxi'a.
Epe. 5:22
4. Ta molomolo ngaxolu no laaxa'a ta maminge ilo'a ta neninge mo ngatoxone'i. Xo anu 'ilixo laixe sou ngamulinu ane. Epe. 6:1 [Kolo. 3:20]

C. Maulixa'a ta mitema noxou Lataua no tani tanu vile usu'ulinu itema vile a loxovaa?

1. Ta molomolo ta maami'a no lia 'o, laixe lexe imulinu 'ilixo noxou Lataua sou itovola'inu 'ilixo sou imasaxai'a ta 'ili'a.

2. Ta 'ili'a ino'u lavulavu sou masaxa noxou Lataua. Imaisou mo imulinu no nano no tani.

2 Timo. 1:5

D. Xaixaii'a mami'a ilee nen'i'a muxatele vile. (Piksa 18b)

1. Masaxa no nixi noxi'a mami'a ilee nen'i'a ne uvikalane'i ta ili'a no 'a masaxa toxoxa'a noxou Lataua no 'a maulixa'a.

* Mulu ilee semau mo ta 'ili'ili'a misosovosou Kalisito xe lalotu.

2. Mimii latala e nini na'oxonu ne uxali sosovo vile laixe sou ta mitema imaisou la imulinu.

* 'Ilixo ma'ia ta molomolo imaisou la itovonu sou imulinu.

3. Na'oxonu maulixene uxali sosovo vile laixe sou ulosou Lataua uala tila sou ta 'iline imaisou la imulinu.

4. Ngamasaxai'a ta 'ilinge.

5. Nalaxainu levexene.

* Nalemolu vaikala laixesi.

6. Nalosiou 'iline no 'a 'ilixo sou umuxaxu tanu noxou Lataua xe no anu vaikala noxou Lataua kalumo.

a. Nalosiou no anu 'ilixo sou ulotu utotomu.

b. Vilevilesi ikilaka no 'a voxo sou la'ilali.

c. Naitisou mo naa'alo'i'a no anu a'alo se'i muxolu no Lavuku Tavuna.

d. Nakikalasinge ngatongato'o utotomu.

e. Nalosiou 'iline sou umulinu 'ilixo ilou xavutala lailaixesi mo sou uno'u la umulaxu no tanu.

E. Xaixai ma'ia ta mitema noxou Lataua i'oxonu no nano no taasi'a.

1. Uxali taasou lavulavu sou ta molomolo ino'u lavulavu no anu 'ilixo noxou Lataua.

2. Taasou lavulavu sou isaxila'u xavutalai'a xe opone'i.

3. Tani ne musosovosou 'ilixo sou saapaxa no nixi noxi'a ilo'a anu Kalisito xe lalotu noxou.

4. La'oluxa'a vile no nano no 'a taula'i vile ne imomomo sou i'oxonu lalotu pekia'u.

5. Ta mitema noxou Kalisito lailaixe nano no 'a taula'i vile ne imomomo sou

isaxila'u tuala ukalusi.

F. Xaixai noxi'a ta mulu ilo'a ta semai'a.

1. Mimii ane mulu mutaula'i u'oxonu.
  - a. Mulu mutaula'i uxolu kisi'a ane'i ukalusi no nano no tanu tanu loxo Kalisito muxolu kisou lalotu. Epe. 5:23
  - b. Umasaxaie semau mo usu'uline laixe. Epe. 5:25, 28-29; Kolo. 3:19
  - c. U'oxonu laixe noxie semau xe utoxone. 1 Pita 3:7
2. Mimii ane sema mitaulai'i i'oxonu.
  - a. Ixolu no laaxu mulue mo imulinu. Epe. 5:22; Kolo. 3:18
  - b. Ixolu no laaxu xe imulinusi. Epe. 5:22; Kolo. 3:18
3. Loxo ta mulu ilo'a ta sema ane mimuxaxu tane'i ne italoxolixa'a no ie'i ngatongato'o mo imuline'i. Epe. 5:21; Kolo. 3:12-17

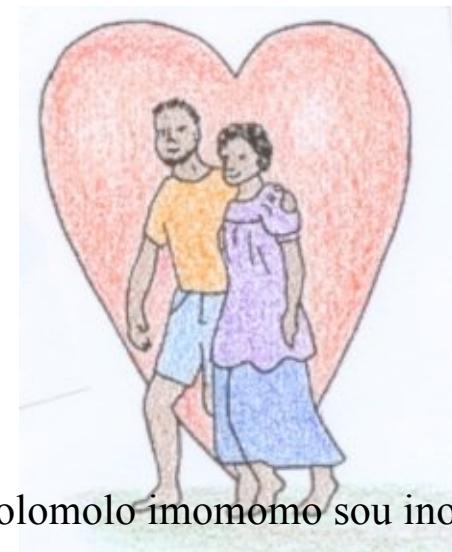
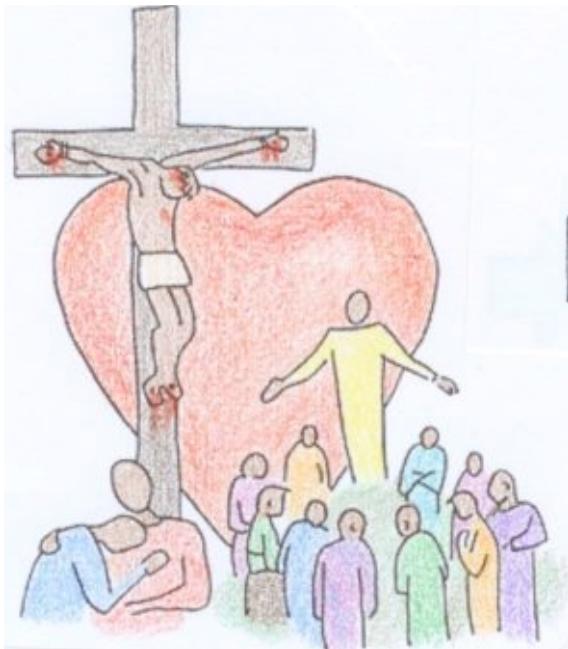
G. Xaixai noxi'a ane'i ane mitautaula'i. 2 Timo. 1:5 ('Ilixo sou lopa)

1. Ta mami'a ilo'a ta neni'a ne ane'i ta mosou isaxila'u mimii no tanu.
2. Isaxila'a ta 'ili'a.
  - a. Isaxila'u vasime'a
  - b. Isaxila'u xavatalai'a
  - c. Xe ulene'i
3. Talosiel'i ta 'ilinge no 'a xaixai'i'a
  - a. 'Ilixo sou lolomu lailaixe ne uxalixu xoluxolu laixesi.
  - b. 'Ilixo sou lolomu uasi ne uxalixu tu'utu'umaxusi xe navunavu.
4. Tapuasi'a ta 'ilinge mo talosiel'i sou imulinu 'ilixo laixe loxo Lataua u'oxo'oxonu noxi'a ta 'olu. Xo Lataua mumasaxai'ia ta 'olu la sou Anu upuasi'a xe ukaitolone'i sou umomosi'a. Xo anu umasaxai'a ulolutu. Eva. 12:5-11

'Ilixo sou pitapita no tani ne laixe lexe umaxa'u 'ilixo noxou Lataua

Ta mulu, ngamasaxai'a ta semasemameni loxo Kalisito mumasaxau lalotu. *Epe. 5:25*

Ta sema, laixe sou ngatoxone'i ta mulumulumengi mo ngaxolu no laaxa'a. *Epe. 5:22*

Ta molomolo imomomo sou ino'u
lavulavu no anu 'ilixo sou
imasaxai'a ta menexi'a no nano no
tani noxi'a vilevilesi *2 Timo. 1: 5*

**Ta molomolo ta mami'a no lia 'o,
anu laixe lexe ngamasaxai'a ta 'iline
loxo Lataua umasaxainge 'o.**

Ta molomolo ta mami'a,
nga'oxone'i ta molomolo lai'axa'a
mamu. Xo maasi la ane'i lai'axa'a.
Kolo. 3: 21

Vote'i muxatele vile ta molomolo ta mami'a i'oxonu aloxo 'o

1.

Ta molomolo ta
mami'a ilo'a ta neni'a
ilosie'i ta 'ili'a no anu
'ilixo sou ane'i ilou
imasaxai'a laixe loxo
Lataua umasaxai'a ta
mitema

*Ta mitema no nano
no tani vile
misosovosou
Kalisito xe Lalotu*

2.

Ngalosie'i
no anu
'ili'ilixo
laivesi

*Lexe nenge ta'oxonu
'ilixo laixesi la sou ta
molomolo imulinu*

3.

Taasinge
vilevilesi
ne laixe
sou ta
mitema
imaisou
'ilixo sou
tanutanu
-xu
noxou
Lataua
no anu

Ngatoto'u
'ili'ilixo ane
Lataua
mumasaxau no
taasinge
vilevilesi

4.

Ngasaxila'u
ananenge
laixe

Vaikala laixesi ulaa no anangenge

Ngamasaxai'a ta 'ilinge 4.

Ngalosie'i ta
'ilinge sou
imulinu
vaikala noxou
Lataua laixe

6.

Ngalotu utotomu. Mo nga'ani la ngakolikoli no
anu lakilaka mo ngaa'aloi'a ta 'ilinge no anu
a'alo muai no nano no Lavuku Tavuna.

Ngakilakasi'a ta menexinge utotomu. Ngalosie'i
ta 'ilinge no anu 'ili'ilixo lailaixe noxingue.

Leseni 19: VOTE'I SOU NALALAXINU A'ALO XE VOTE'I SOU NAA'ALOXU

Xavutala tatila sou vaikala ane 'o aloxo 'o: Tano'u lavulavu no 'a vote'i sou talalxinu

vaikala no 'a Lavuku Tavuna la anu umomomo sou usu'uline'i ta mitmema no 'a lolomu noxi'a xe ilamana laixe no anu la sou anu umomomo sou uxiunu maulixa'a. Lavulavu nenge teno'u 'o mulamanalinenge no anu vaikala laalaaxu no nano no anu

Lavuku Tavuna no anu pita noxinge vaimomo 'o, anu umomomo sou usu'ulineni sou naa'alo la a'alomeni ulamana.

A. Vote'i sou vaikala

1. Nakilaka mo sou Lataua usaxila'ine xe ulosine lavulavu laixe. 2 Timo. 2:2
[Book Song 127:1-2]
2. Nalavusou laixe.
  - a. Ta 'ei ane ine'e sou nini naa'alo'i a ne?
  - b. Ane'i ine'e sou ilomusou a'alo ma'i?
  - c. Nini namasaxa lexe namaisou mii ma'ia uxali?
3. Nasosovosou vaikala pilixa sou vile.
  - a. Namalei no anu vaikala mautunu vilevilesi laixe.
  - b. Na'oxonu meni vaikala kisokisou mose'i.
  - c. Nakamulinu a'alo ne kisou a loxovaa.
  - d. Mii ma'ia manina vaikala ne mulosiengexu.
    - (1) Lataua
    - (2) Iesu Kalisito
    - (3) Uleenu Tavuna
  - e. Nakamulinu vaikala lamana o vaikala su'uli mose'i sou a'alo ne.
  - f. Nakamulinu palapala matana mose'i no nano no anu a'alo ne.
  - g. Nakamulinu vaikala sou pelepleletoto mose'i no nano no anu a'alo ne.
  - h. Navikala lamana no 'a mii ma'ia ane Lataua muvivikalananixu noxine no nano no anu a'alo ne.
  - i. Naxiunu a'alo ne une'e no anu maulixene a loxovaa.
4. Nakamulinu lavulavu se'i loxo no 'a lavulvauku sou a'alo se'i mo sou usu'ulineni sou naa'alo.
  - a. Na'oxonu mimii mose'i loxo vilavilai 'o sou usu'uliu a'alo noxine.

- * Atovola'i aloxo 'o: A'alo mose'i ilou vilavila'i mose'i xe Piksa mose'i.
- b. Nataxusou mimii e umomomo sou usu'ulinu a'alo noxine.
- * Atovola'i aloxo o: Piksa xe mimii mose'i la.

B. Vote'i sou namulinu

1. Vaikala lamana no anu vaikala kisou.
2. Vaikala kisou ilou avoavolu. (2 ulai no anu 5)
3. Tovola'i mose'i.
4. Naxiunu no anu mauli ilou vaikala kaluxusou.

C. Voxo sou naa'alo

1. Navikala lamana tei noxi'a no anu mii ma'ia ane nini namasaxa lexe navikalane'i no anu.
2. Navikalane'i la no 'a vaikala ma'ia tatila e nini namasaxa lexe navikalane'ixu.
3. Nalivula mo navivikala sevile no anu la.
4. Namalalixi'a mo me'a tane'i umulinu mo uvikalasou xe ixiunu a'alo ne une'e no anu maulixa'a a loxovaa.
5. Napitanu a'alo ne xe ukalu la sou ikolinu tali'i mose'i.

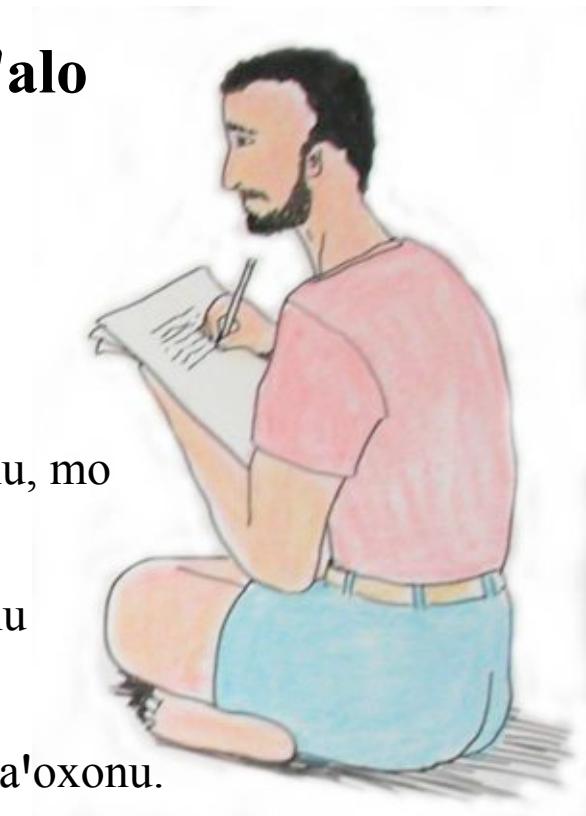
Vote'i sou ngalalaxiinu xe ngaa'loxu a'alo

Ngaitisou pilixa ilou
makovusou

2 Timo. 2: 2

Tali'i tami'a sou uulaxungengi aloxo 'o:

1. Xavutala tatila – Mii mai'a mutila no nano no anu itiiti ne.
2. Lataua – No anu itiiti ne muvikalanenixu Lataua a loxovaa?(Momu, mo 'Olu xe Uleenu Tavuna)
3. Vateteli – No anu itiiti ne muvikalanenge lexe talaxa'inenge no anu ma'ia xe no anu vaikala mose'i la.
4. Nenge nengei – No anu itiiti ne muvikalanengexu mii ma'ia lexe ta'oxonu.

Vote'i sou ngamulinu

1. Vaikala lamana
2. Ngaxalixu xavutala ta tatila kisokisou
3. Nga'oxonu tovola'isou vaikala kisou vilevilesi
4. Kaluxusou xe nga'oxonu maninasou no anu maulingenge

Vaikala lamana

1. Kisou vile
  - ngatovola'inu
2. Kisou tameisou
  - ngatovola'inu
3. Kisou tatalusou
  - ngatovola'inu

Kaluxusou